

MİLLET MECLİSİ

TUTANAK DERGİSİ

99 ncu Birleşim

13 . 5 . 1971 Perşembe

İÇİNDEKİLER

	<i>Sayfa</i>	<i>Sayfa</i>
I. — GEÇEN TUTANAK ÖZETİ	384	lanmıyan; yeni teşkil olunmuş ve fakat henüz güven oyu almamış hükümetlerin güven oyu almasına kadar geçecek safha içerisinde araştırma ve genel görüşme önergelerinin görüşülmesinin ertelenmesine dair Başkanlığın sunuşu, 387:389
II. — GELEN KÂĞITLAR	385	4. — İki Daimî Komisyon için üye seçimi. 389:390
III. — YOKLAMA	386	V. — GÖRÜŞÜLEN İŞLER 390
IV. — BAŞKANLIK DİVANININ GENEL GURULA SUNUŞLARI	386	1. — 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununa ek ve geçici maddeler eklenmesine ve bu kanun ile diğer kanunların bazı hükümlerinin kaldırılmasına dair kanun tasarısı ve Maliye ve Plân komisyonları raporları (1/438) (S. Sayısı : 291) 390:426
1. — Sayın üyelerden bâzılarına izin verilmesine dair Başkanlık tezkeresi (3/529)	386:387	
2. — Bir toplantı yılında iki aydan fazla izin alan Kars Milletvekili Veyis Koçulu'ya ödeneğinin verilmesine dair Başkanlık tezkeresi (3/530)	387	
3. — 18 . 3 . 1971 tarihli 73 ncu Birleşimde görüşülmesi yapılp da karara bağ-		

I. — GEÇEN T U T A N A K Ö Z E T İ

Devlet Bakanı ve Başkan Yardımcısı Sadi Koçaş, Burdur ili ve dolaylarında vuku bulan deprem felâketi,

Yozgat Milletvekili İsmet Kapısız, çifçi ve köylülerin ürünlerinin değer fiyatına alınması,

Amasya Milletvekili Yavuz Acar, yurdumuzda mevcut işsizlik ve büyük şehirlere akın hususlarında alınması gereken tedbirler,

Diyarbakır Milletvekili Sabahattin Savcı, Güney - Doğu illerinde hububata zarar veren şimşek haşeresi ve hububat alım fiyatları ve

Afyon Karahisar Milletvekili Süleyman Mutlu da, yıllardır devam eden kuzu kesiminin zararları konularında gündem dışı birer demeçte bulundular.

«Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demiryolları İşletmesi kuruluş kanunu tasarısı»,

«171 sayılı Toplantı ve gösteri yürüyüşü Hürriyeti hakkındaki Kanunda değişiklik yapılmasına dair kanun tasarısı» ile

«Konut kanunu tasarısı» nın geri gönderilmelerine dair Başbakanlık tezkereleri okundu ve adı geçen kanun tasarılarının geri verildiği bildirildi.

Adıyaman Milletvekili Kâmil Kırıkoğlu ile Konya Milletvekili Orhan Okay'ın, yabancı sermayenin Türkiye ekonomisine etkilerini şapta-yabilmek ve gerekli tedbirleri almak üzere bir Meclis araştırması yapılmasına ve

Maraş Milletvekili İbrahim Öztürk'ün, Türkiye'de turizm politikası ve turizmin ulusal ekonomiye katkısı hakkında bir genel görüşme açılmasına dair önermeleri okundu ve gündeme alınarak sıraları geldiğinde görüşüleceği bildirildi.

Konya Milletvekili Sadi Koçaş'ın 7/504 esas sayılı yazılı soru önergesini geri aldığına dair önergesi okundu ve yazılı sorunun geri verildiği bildirildi.

Uşak Milletvekili Âdil Turan'ın, Uşak - Eşme ilçesinde 10 Kasım günü meydana gelen olaylara dair sözlü sorusuna Millî Eğitim Bakanı Şinasi Orel cevap verdi.

Samsun Milletvekili Kâmran Evliyaoglu'nun, öğretmen okullarına dair Millî Eğitim Ba-

kanından sözlü sorusu, soru sahibi iki defa Genel Kurulda hazır bulunmadığından, düştü.

Sakarya Milletvekili Hayrettin Uysal'ın, sınır dışı edilen bir İranlı öğrenciye dair Başkan ve İçişleri Bakanından sözlü sorusunun yazılı soruya çevrilmesi hakkındaki önergesi okundu ve gereğince yapılacağı açıklandı.

6/7, 6/118, 6/172, 6/176 ve 6/181 sayılı sorular, soru sahiplerinin vazifeli bulunması ve 6/10, 6/12, 6/13, 6/47, 6/60, 6/61, 6/90, 6/103, 6/144, 6/153, 6/163, 6/164, 6/167 ve 6/180 sayılı sorular, soru sahiplerinin izinli olması sebebiyle ertelendi.

6/14, 6/31, 6/36, 6/40, 6/54, 6/55, 6/58, 6/130, 6/173 ve 6/175 sayılı sorular, soru sahiplerinin Genel Kurulda hazır bulunmaması sebebiyle bir defaya mahsus olmak üzere ve

Gündemde mevcut diğer sorular da, ilgili bakanların ve soru sahiplerinin Genel Kurulda hazır bulunmaması sebebiyle gelecek soru gününe ertelendi.

Uşak Milletvekili Fahri Uğrasızoğlu'nun, Anayasa Mahkemesi kararı üzerine 9 Temmuz 1971 tarihinde öğretim çalışmalarına son vermesi gereken özel yüksek okulların bir çözüme bağlanabilmesi için Anayasanın 88 nci maddesi uyarınca bir genel görüşme açılmasına dair önergesinin öncelikle ve diğer önergelere takdimen görüşülmesi hakkındaki talebinin, yapılan görüşmelerden sonra, oylanması sırasında C. H. P. li beş üyenin istemi üzerine yapılan yoklama sonucunda Genel Kurulda çoğunluğun kalmadığı anlaşıldığından;

13 . 5 . 1971 Perşembe günü saat 15,00 te toplanılmak üzere Birleşime saat 17,17 de sonverildi.

Başkan
Başkanvekili
Kemal Ziya Öztürk

Kâtip
Çankırı
Nuri Çelik Yazırcıoğlu

Kâtip
Sivas
Enver Akova

SORULAR

Yazılı sorular

1. — Aydın Milletvekili M. Kemal Yılmaz'ın, Söke ilçesi Sofular köyünün içinde bulunduğu geçim sıkıntısına ne gibi çareler düşünüldüğüne dair yazılı soru önergesi, Köy İşleri, Tarım ve Orman bakanlıklarına gönderilmiştir. (7/551)

2. — Aydın Milletvekili M. Kemal Yılmaz'ın, her sene yurt dışına, öğrenim yapmak için gönderilen lise mezunu gençlerin bu sene gönderilmeme sebebi ve bu kararını değiştirip değişmeyeceğine dair yazılı soru önergesi, Başbakanlığa gönderilmiştir. (7/552)

3. — Trabzon Milletvekili Mehmet Arslan-türk'ün, 1970 - 1971 öğretim yılı içinde orta dereceli okullarda yapılan tâyinlere dair yazılı soru önergesi, Millî Eğitim Bakanlığına gönderilmiştir. (7/553)

4. — Çanakkale Milletvekili Refet Sezgin'in, 1970 ve daha önceki yıllarda, Çanakkale ili yol, içme suyu ve köprü hizmetlerinde yolsuz-

luk ve kanuna aykırı işlem yapıldığı iddialarına dair yazılı soru önergesi, Köy İşleri Bakanlığın- na gönderilmiştir. (7/554)

5. — Uşak Milletvekili Âdil Turan'ın, lise ve dengi okul mezunu gençlerin; fark sınavı ve- rerek ilkokul öğretmeni olma hakkının tekrar verilip verilmeyeceğine dair yazılı soru önergesi, Millî Eğitim Bakanlığına gönderilmiştir. (7/555)

6. — Uşak Milletvekili M. Fahri Uğrasızoğ- lu'nun, 657 sayılı Devlet Personel Kanununun 87 nci maddesinin, bâzı bakanlık ve genel mü- dürlüklerce ihlâl edildiği iddiasına dair yazılı soru önergesi, Maliye Bakanlığına gönderilmiş- tir. (7/556)

7. — Uşak Milletvekili Âdil Turan'ın, öğret- men boykotuna katılan öğretmenlerin mağdur durumlara düşürüldüğü ve yöneticilik görevi verilmediği iddiasına dair, yazılı soru önergesi, Millî Eğitim Bakanlığına gönderilmiştir. (7/557)

II. — G E L E N K A Ğ I T L A R

TEKLİF

1. — Konya Milletvekili İhsan Kabadayı'nın, 211 sayılı Türk Silâhlı Kuvvetleri İç Hizmet Ka- nununun 69/b - 3 maddesinin değiştirilmesine dair kanun teklifi (2/520) (Millî Savunma, İç- işleri ve Plân komisyonlarına)

RAPOR

2. — 5246 sayılı İstanbul Teknik Üniversite- si Kuruluş Kadroları Kanununa ek kanun ta- sarısı ve Millî Eğitim ve Plân komisyonları ra- porları (1/417) (S. Sayısı : 317)

BİRİNCİ OTURUM

Açılma saati : 15,00

BAŞKAN — Başkanvekili Kemal Ziya Öztürk.

KÂTIPLER : Nuri Çelik Yazıcıoğlu (Çankırı), Memduh Ekşi (Ordu),

BAŞKAN — Millet Meclisinin 99 ncu Birleşimini açıyorum.

III. — YOKLAMA

BAŞKAN — Otomatik cihazla yoklama yapılacaktır. Lütfen sayın üyelerin yoklama işlemine katılmalarını rica ediyorum efendim...

Yoklama işlemi devam etmektedir. Sayın üyelerin yoklama işlemine katılmalarını rica ediyorum.

(Otomatik cihazla yoklama yapıldı)

BAŞKAN — Yoklama işlemi bitmiştir. Gereklî çoğunluğumuz vardır, çalışmalarımıza başlıyoruz efendim.

Sayın Doğan, gönderdiğiniz bir önergeyle, oturumun başında ve sonunda ad okunmak suretiyle yoklama yapılmasını istiyorsunuz.

Oturumun başındaki yoklamanın şeklinin takdiri Başkanlığa aittir. Oturumun ortasında veya sonunda yoklamanın yapılması da, İçtüzüğe göre, sayısı belirtilmiş üyelere ait bir hak-tar efendim.

MUSA DOĞAN (Kars) — Teşekkür ederim sayın Başkan.

IV. — BAŞKANLIK DİVANININ GENEL KURULA SUNUŞLARI

1. — Sayın üyelerden bâzılarına izin verilmesine dair Başkanlık tezkeresi (3/529)

BAŞKAN — Başkanlığın sunuşları vardır, arz ediyorum, efendim:

Genel Kurula

Aşağıda adları yazılı sayın milletvekillerinin hizalarında gösterilen müddet ve sebeplerle vâkı izin talepleri, Başkanlık Divanının 12 . 5 . 1971 tarihli toplantısında uygun mütalâa edilmiştir.

Keyfiyet Yüksek tasviplerine arz olunur.

Sabit Osman Avcı
Millet Meclisi Başkanı

Ankara Milletvekili Osman Soğukpınar, 20 gün hastalığına binaen, 11 . 5 . 1971 tarihinden itibaren

Ağrı Milletvekili Nevzat Güngör, 20 gün mazeretine binaen, 10 . 5 . 1971 tarihinden itibaren

Kars Milletvekili Veyis Koçulu, 30 gün mazeretine binaen, 12 . 5 . 1971 tarihinden itibaren,

Urfa Milletvekili Mehmet Aksoy, 20 gün mazeretine binaen 5 . 5 . 1971 tarihinden itibaren,

Denizli Milletvekili M. Emin Durul, 15 gün mazeretine binaen, 11 . 5 . 1971 tarihinden itibaren,

İstanbul Milletvekili Mehmet Ali Aybar, 15 gün mazeretine binaen, 11 . 5 . 1971 tarihinden itibaren

Balıkesir Milletvekili Ahmet İhsan Kırmılı, 12 gün mazeretine binaen, 17 . 5 . 1971 tarihinden itibaren

BAŞKAN — Efendim, ayrı ayrı okutup tasviplerinize arz edeceğim.

Ankara Milletvekili Osman Soğukpınar, 20 gün mazeretine binaen, 11 . 5 . 1971 tarihinden itibaren.

BAŞKAN — Kabul edenler.. Etmeyenler.. Kabul edilmiştir.

Ağrı Milletvekili Nevzat Güngör, 20 gün mazeretine binaen, 10 . 5 . 1971 tarihinden itibaren.

BAŞKAN — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Kars Milletvekili Veyis Koçulu, 30 gün mazeretine binaen, 12.5.1971 tarihinden itibaren.

BAŞKAN — Oyunuza sunuyorum: Kabul edenler.. Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir..

Urfa Milletvekili Mehmet Aksoy, 20 gün mazeretine binaen, 5.5.1971 tarihinden itibaren.

BAŞKAN — Oyunuza sunuyorum: Kabul edenler.. Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Denizli Milletvekili Mehmet Emir Durul, 15 gün mazeretine binaen, 10.5.1971 tarihinden itibaren.

BAŞKAN — Oyunuza sunuyorum: Kabul edenler.. Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

İstanbul Milletvekili Mehmet Ali Aybar, 15 gün mazeretine binaen, 11.5.1971 tarihinden itibaren.

MEVLÜT YILMAZ (Balıkesir — Sayın Başkan İzin aleyhinde konuşmak istiyorum.

BAŞKAN — Efendim, İçtüzük müzakeresiz oya vazını hükme bağlamış.

MEVLÜT YILMAZ (Balıkesir) — Tamam, bağlamış olabilir.

BAŞKAN — Rica ederim, İçtüzük dışında bir muamele yapamam efendim. Kabul etmez, reddedersiniz beyefendi.

Oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Balıkesir Milletvekili Ahmet İhsan Kırımlı, 12 gün mâzeretine binaen, 17 . 5 . 1971 tarihinden itibaren.

BAŞKAN — Oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

2. — *Bir toplantı yılında iki aydan fazla izin alan Kars Milletvekili Veyis Koçulu'ya ödeneğinin verilmesine dair Başkanlık tezkeresi (3/530)*

BAŞKAN — Bir başka sunuş vardır, takdim ediyorum efendim.

Genel Kurula

Mâzereti sebebiyle bir toplantı yılı içinde iki aydan fazla izin alan Kars Milletvekili Veyis Koçulu'ya ödeneğinin verilebilmesi İçtüzüğün 197 nci maddesi gereğince Genel Kurulun kararına bağlı olduğundan keyfiyet yüksek tasviplerine arz olunur.

Sabit Osman Avcı
Millet Meclisi Başkanı

BAŞKAN — Sayın Koçulu'ya, kabul buyduğunuz izin süresi itibariyle ödeneğinin verilebilmesi de kabulünüze bağlı bulunmaktadır. Bu hususu oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

3. — 18 . 3 . 1971 tarihli 73 ncü Birleşimde görüşülmesi yapıp da karara bağlanmayan; yeni teşkil olunmuş ve fakat henüz güven oyu almamış hükümetlerin güven oyu almasına kadar geçecek safha içerisinde araştırma ve genel görüşme önergelerinin görüşülmesinin ertelenmesine dair Başkanlığın sunuşu.

BAŞKAN — Muhterem arkadaşlarım, 73 ncü Birleşimde noksan kalan bir işlemimizi ikmal etmek için bu arada bu konuyu Yüce Heyetinizle arz edeceğim.

73 ncü Birleşimde henüz kurulmuş ve fakat Yüce Meclisin itimat oyunu almamış bulunan devre içerisinde Anayasanın denetim yollarıyla ilgili önergelerin, özellikle araştırma ve genel görüşme önergelerinin görüşülüp görüşülemeyeceği konusu o birleşimde müzakere konusu edilmişti. Ancak, oylama safhasında müşahede ettiğimiz çoğunluğun yokluğu sebebiyle, konuyu Yüce Meclisin oyuna arz etmemistik. O itibarla bugün bu noksan kalan oylamayı yapmak suretiyle yaptığımız müzakereyi ikmal etmiş olacağız.

AHMET ŞENER (Trabzon) — O müzakere o zaman olur efendim.

BAŞKAN — Müzakeresi yapıldı, fakat oylaması yapılmadı efendim.

AHMET ŞENER (Trabzon) — Oylaması yapılmadı ama, Çarşamba günü yapılır o, aynı mevzuda bunun oylaması Çarşamba günü yapılır. Bunu şimdi yapmanızın izahını istirham edeceğim.

BAŞKAN — Ne gibi? Anlıyamadım...

AHMET ŞENER (Trabzon) — Bugün genel görüşme günü değildir, bunun için ayrı bir gün vardır.

BAŞKAN — Genel görüşme yapmıyoruz beyefendi, Meclisimizin çalışması içerisinde noksan kalan bir işlemi ikmal ediyoruz.

AHMET ŞENER (Trabzon) — Noksan kalan bu işlemi, gelecek Çarşamba günü Riyaset Divanında bulunan arkadaşımız yapar; tabii sekli budur bunun.

BAŞKAN — Beyefendi, dün biz bu zabıtları getirdik, fakat oylamayı ne sebeple talik...

AHMET ŞENER (Trabzon) — Sayın Başkan...

BAŞKAN — Bir dakika efendim, müsaade buyurur musunuz? Lütfen oturunuz beyefendi, benim sözüm bitmedi.

AHMET ŞENER (Trabzon) — Buyurun, buyurun Sayın Başkan.

BAŞKAN — Dün getirdik beyefendi bu zabitleri buraya, fakat oylamayı niçin talik etmiş isek, dün de aynı mâzeret ile karşı karşıya idik. Bunun için bugüne bıraktık.

AHMET ŞENER (Trabzon) — Sayın Başkan, müsaade eder misiniz buradan söyleyeyim?

BAŞKAN — Hayır, etmiyorum efendim.

AHMET ŞENER (Trabzon) — O teklif yalnız Sayın Kemal Satır Beyin önergesine ait idi. Siz munhasıran o Divan toplantısında bulunmamışsınız. Ondan sonraki yapılan bu müzakere ayrıdır.

BAŞKAN — Bir dakika, müsaade eder misiniz efendim?..

AHMET ŞENER (Trabzon) — Dünkü işlem, nasıl olur efendim.

BAŞKAN — Dünkü işlem değil efendim bu, yanlış anlıyorsunuz.

Sayın Şener, daima bir sinirlilik hali içerisinde itiraz ediyorsunuz.

AHMET ŞENER (Trabzon) — Değil Sayın Başkan, siz yanlış anlıyorsunuz.

BAŞKAN — Hayır efendim. Konunun esasını dahi anlamadan hemen itiraz ediyorsunuz. Lütfediniz, meseleyi bir anlayınız önce.

Konunun hatırlanması bakımından o günkü birleşime ait zabtın ilgili kısımlarını okutuyorum efendim.

«Birleşim 73,

«Ahmet Şener (Trabzon) — Sayın Başkan, muhterem arkadaşlarım;

«Anayasanın 88 ve 89 ncu maddeleri sarıhtır. Anayasanın 88 nci maddesine göre verilmiş olan ve şimdi görüştüğümüz bir araştırma önergesi vardır. Bağcılığın modern hale getirilmesi, verimliliğinin artırılması, çiftçiye kredi verilmesi, iç ve dış pazarlarda gerekli tedbirlerin alınması için bir araştırma öngörülüyor. Halen Millet Meclisi olarak bu araştırma önergesi üzerinde görüşmelere devam ediyoruz.

«88 nci maddenin matlabında T. B. M. M. nin denetim yolları yazılıdır. Denetim ne yapmak istiyor? Sayın Mustafa Ok arkadaşımızın veya başka bir arkadaşımızın vermiş olduğu önergede, haklı olarak vermiş olduğu önergenin şimdi biz denetimini yapacağız. Bir ko-

misyon gidecek ve bunun için de belki grupun ve Meclis de uygun görürse Ahmet Şener de oraya gidecek. Ne yapacağım ben? Hükümetin ihmallerini orada denetliyeceğim, belli bir konu hakkında bilgi edineceğim ve gelip diyeceğim ki; orada alınmış olan şu, şu, şu tedbirler eksiktir. Dikiminde, kredi verilmesinde, kanunların tatbikatında ben Hükümeti tatbikat yönünden aksak bulmuyorum ama, daha evvel bu Hükümet, önerge sahibi Sayın Mustafa Ok ve diğer arkadaşlarıma diyebilir ki; hayır arkadaşım, ben bağcılık konusunda 3202 sayılı Kanunda sonradan bu bağcılık için özel olarak çıkarılan kanuna göre şu kadar milyon lira kredi verdim, şu tedbiri aldım, yüksek bağcılığı ihya için gerekli tedbirlerin alınmasını Ziraat Vekâletine emir verdim, yaptırmaktayım. Bunlar yapılmış, yapılmamış bilmiyorum..

«Bunların yapılmadığını elbette bilmiyorum arkadaşlarım; ama müdafaa hakkı olarak Hükümetin araştırma önergesinin meclislerde konuşulması sırasında böyle cereyan etmesi gerekir. Anayasanın 89 ncu maddesinde ayrıca; genso-ru için Bakanlar Kurulu adına Başbakan veya bir bakan konuşabilir, yazılıdır. İhtiyari; ister konuşur, ister konuşamaz, doğrudur.

«Başkanlık, biz dâvet ettik gelebilirdi, kanunları da böyle görüşüyoruz; bir defa erteleriz, ikinci defa görüşürüz ama, kanunlar görüşülürken Hükümet temsilcisinin fikirleri komisyonlarda alınmaktadır. Anayasada ve içtüzükte bu madde tedvin edilirken bu kolaylığı göstermişlerdir. Kanunlar tedvin edilirken ister Geçici Komisyon olsun, ister ihtisas komisyonları olsun bu komisyon.. Hükümetin temsilcileri gelir, Hükümetin görüşünü söyler. Buraya Hükümet gelmediği zaman elbette ki ikinci Birleşimde gelme dahi kanun tasarıları görüşülür. Ama burada Sayın Başkanlığa soruyorum; Hükümet olmayınca neyin denetimini yapıyorsunuz bize? Komisyon kurulacaktır, oraya bir masrafla gidilecektir, gidilsin. Bunlar yapılmamış, doğrudur ama, daha ilerideki tatbikatlarda bize burada yanlış bir muamelenin yapıldığını söylerler ve böyle devam eder gider. O halde istirham ediyorum, usul müzakeresini açtığınızdan dolayı teşekkür ederim. Burada araştırma önergesi üzerindeki fikirlerimizi Hükümet varken söylemeliyiz. Elbetteki bugün Hükümet gelmemiş. Peşinden gelecek olan Ya-

bancı Sermaye Kanunu, Kıbrıs mevzuunda gelecek olan önergeler hakkında Hükümetin fikri olmaz mı? Hayır, arkadaşlarım, bu usuli müzakereyi burada benim söylediğim istikamette oylamasını istinham ediyor ve burada yapılacak oylamada bu işlerin Hükümetimiz görüşülmemesinde zinhar ısrar ediyorum.

«Saygılarımı sunarım.

«Başkan — Açık oylama işlemi bitmiştir, kutuyu kaldırınız.»

BAŞKAN — Diğer bir kısmı okutuyorum efendim :

«Başkan — Daha usul hakkında müzakere açmadım, açarsam söz veririm efendim. Anayasamızın 88 nci ve 89 ncu maddeleri denetim yollarını ve bunların bâzılarının da prosedürünü getirmiş bulunuyor. Bu maddelerde Hükümetin behemehal bulunması veya bulundurulmasının mecburi oluşu hakkında yeterince açık bir hüküm mevcut değildir. Şimdiye kadar süregelen tatbikat içerisinde Hükümetler hazır bulunmuştur. Ancak, şu hususu iki şekilde dikkatten kaçırmamız iktiza eder sanıyorum: Yüce Meclisin denetim yollarının birisini işletmesi halinde Hükümeti behemehal o birleşimde hazır bulundurmak gibi bir yetkisi de olmayacağına göre acaba denetim yollarının kısıtlanması bakımından Hükümetlere bir engelleme, bir obstrüksiyon kapısı açılmış olmaz mı? Bir.

«İkincisi, Meclisimizin yasamaya taallük eden görevleri içerisinde bir kanunun müzakeresi sırasında Hükümet bulunmaz ise, bir defaya mahsus olmak üzere ertelenir ve ikinci birleşimde Hükümet bulunmadığı takdirde dahi tasarrufların Yüce Mecliste görüşüleceğini içtüzüğümüzün emri bulunmaktadır.

«Bu iki sarahat karşısında Başkanlığın görüşü; Hükümet elbette haberdar edilmiştir. Hükümet burada kendisini temsil etmemiş olmasına rağmen görüşmenin yapılacağı merkezindedir. Fakat mesele şimdiye kadar Yüce Mecliste tatbik görmemiştir. Bu sebeple meselenin daha çok açıklığa kavuşması bakımından bu konuyu usul tartışması yapıyorum. Görüşecek iki lehte, iki aleyhte arkadaşlara söz vereceğim.

«Buyurun Sayın Şener.»

BAŞKAN — Muhterem arkadaşlarım, özetliyorum: 73 ncü Birleşimde bağcılıkla ilgili

bir genel görüşme önergesinin müzakeresi esnasında teşkil edilen Hükümet henüz güven oyu almadığı ve Mecliste hazır bulunmadığı için konunun müzakere edilip edilmemesi hususu münakaşa konusu edilmişti. Başkanlık, Hükümet bulunmasa dahi meselenin konuşulması lâzımgeldiği kanaatinde olduğunu belirtmiş ve fakat Yüce Meclisin vâki arzusuna istinaden bir de müzakere açmıştı. Bu konuda iki lehte, iki aleyhte sayın üye görüştü ve oylama sırasında çoğunluğumuzu yeterli görmediğimiz için oylamayı mütaakıp oturumlara tâlik etmiştik. Şimdi bu noksan oylamayı ikmal etmek istiyoruz. Her halde mesele açıklığa kavuşmuş bulunmaktadır.

AHMET ŞENER (Trabzon) — Sayın Başkan..

BAŞKAN — Buyurunuz, bir mâruzatınız mı var efendim...

AHMET ŞENER (Trabzon) — Yani, Sayın Uğrasızoğlu'nun önergesiyle alâkalı değil.

BAŞKAN — Alâkası yok Beyefendi, alâkası yok efendim, rica ederim.

AHMET ŞENER (Trabzon) — Tamam, oldu Beyefendi, oldu Sayın Başkan.

BAŞKAN — Efendim, bu hususu oylarınıza sunuyorum. Munhasıran yeni teşkil edilmiş ve fakat henüz güven oyu almamış Hükümetlerin güven oyu alıncaya kadar geçecek safha içerisinde denetim yollarıyla ilgili araştırma ve genel görüşme önergelerinin, Hükümetin güven oyu almasına değin bekletilmesi lâzım olup olmadığı hususunu oylarınıza sunuyorum.

Hükümetin güven oyu olmasının beklenmesi gerektiği hususunu kabul edenler... Kabul etmeyenler... Hükümetin beklenmesi lâzımgeldiği tezi kabul edilmiştir efendim.

Anlaştık sanıyorum Sayın Şener.

AHMET ŞENER (Trabzon) — Teşekkür ederim.

BAŞKAN — Gündemimize geçiyoruz efendim.

4. — İki daimî komisyon için üye seçimi.

BAŞKAN — Gündemimizin «Sunuşlar» kısmında «İki daimî komisyona üye seçimi» yer almaktadır. Ancak bu konuda bir önerge gelmiş bulunmaktadır, okutuyorum efendim:

Yüksek Başkanlığa

Bugünkü gündemimizde, görüşülmesi ve bitirilmesi gerekli birçok önemli kanunlar mevcud olduğundan, bu imkânı sağlamak gerekçesiyle gündemin «Sunuşlar» kısmında bulunan «İki Daimî Komisyona üye seçimi» nin ertelenmesine karar verilmesini arz ve teklif ederiz.

A. P. Grup
Başkanvekili
Uşak
Orhan Dengiz

C. H. P. Grup
Başkanvekili
İstanbul
Necdet Uğur

V - GÖRÜŞÜLEN İŞLER

1. — 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununa ek ve geçici maddeler eklenmesine ve bu kanun ile diğer kanunların bâzı hükümlerinin kaldırılmasına dair kanun tasarısı ve Maliye ve Plân komisyonları raporları (1/438) (S. Sayısı : 291)

BAŞKAN — Gündemimizin birinci sırasında İş kanunu tasarısı ve 23 numaralı Geçici Komisyon raporu bulunmaktadır. Ancak bu arada, gündemimizin ikinci sırasıyla ilgili bir önerge vardır, okutuyorum :

Millet Meclisi Başkanlığına

5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı kanunu tasarısının müzakeresi esnasında maddeler üzerinde verilen önergeler Bütçe Plân Komisyonuna alınmış idi. Bütçe Plân Komisyonumuz, gerekli müzakereler neticesinde verdiği kararları Başkanlığa takdim etmiş olduğundan, 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununa ek ve geçici maddeler eklenmesine dair kanun tasarısının bütün işlere takdimen görüşülmesi için karar alınmasını arz ve teklif ederim.

Bütçe Plân Komisyonu
Sözcüsü
Ankara
Mustafa Kemal Yılmaz

BAŞKAN — Bu önergeyi oylarınıza sunuyorum efendim. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir efendim.

Efendim bu tasarının tümü görüşülmüş ve maddelerine geçilmesi kabul edilmiş idi. Maddeler üzerinde verilen önergeler Komisyona havale edilmiş ve Komisyon tarafından önergeler incelenmiş, önergelerin ışığında Komisyonca

BAŞKAN — Bu hususu oylarınıza sunuyorum efendim. Seçimlerin ertelenmesini kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiş ve seçimler bundan sonraki birleşimlere ertelenmiştir efendim.

Muhterem arkadaşlarım, işlerin çokluğu sebebiyle gündem dışı söz talebinde bulunan arkadaşlarımdan isteklerini karşılamadığımı da bu arada arz etmek isterim.

gerekli tadiller yapılmış ve bu, yeni şekliyle Yüce Meclise getirilmiş bulunmaktadır.

Sayın Hükümet ve Sayın Komisyon hazır bulunuyorlar. Birinci maddeyi okutuyorum efendim :

5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununa ek ve geçici maddeler eklenmesine ve bu kanun ile diğer kanunların bâzı hükümlerinin kaldırılmasına dair Kanun

Madde 1. — Bu kanunda geçen :

a) «Personel kanunları» deyimini; 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu ile 926 sayılı Türk Silâhlı Kuvvetleri Personel Kanunu ve bunların ek ve tâdillerini, bu kanunlara tabi olmayan kamu personelinin aylık ve sair özlük haklarını düzenlemek üzere çıkarılacak kanunları,

b) «Katsayı» deyimini; iştirakçilerin görev aylıklarının tâyini için kabul edilen katsayıyı,

c) «Emekli aylığı bağlanmasına esas aylık» deyimini; bu kanuna ekli gösterge tablosunda her derece ve kademe için gösterilen rakamların katsayı ile çarpılması sonunda bulunacak tutarları,

ifade eder.

BAŞKAN — Bu madde üzerinde Sayın Tural ve Sayın İşgüzar söz talebinde bulunmuşlardır. Buyurun Sayın Tural.

Yüce Heyetin daha önce aldığı karar gereğince, bu tasarı üzerinde şahıslar adına yapılacak konuşmalar 10 dakika, gruplar adına yapılacak konuşmalar da 30 dakika ile sınırlıdır. Hatırlatırım efendim.

SUNA TURAL (Ankara) — Sayın Başkan ve saygı değer milletvekilleri; huzurlarınıza geliş sebebim; 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununa ek ve geçici madde-

ler eklenmesine ve bu kanun ile diğer kanunların bâzı hükümlerinin kaldırılmasına dair kanun tasarısının birinci maddesi üzerinde görüşlerimi bildirmek olduğu kadar, Çanakkale'de yaralanan bir subayın ölürken eşine ve kızına kendi kanı ile yazdığı bir pusladır.

Bu puslada; «Ben vatan uğruna canımı verdim, sizi Türk Milletine emanet ediyorum, gözüm arkada kalmıyacaktır.» diyordu. Bizi bu topraklarda yaşama hakkına kavuşturan, rahat nefes aldırان kahramanlardan biri olan, kanının sâf ve temiz rengi ile hürriyet ve bayrağımızı mukaddesleştiren bu aziz şehidin kızı bugün İstanbul'da Beşiktaş Muharipler Derneğine kayıtlıdır ve ayda ev kirası dâhil 440 lira maaşla Türk Milletinin vekilleri olan bir Parlömanterlerin insafına sığınmaktadır.

İnanınız sayın milletvekilleri, göğsünde İstiklâl Madalyası ile sürünen gazilerimiz vardır.

Sayın milletvekilleri,

Emekli, dul ve yetimlerin maaşları için 1969 da kabul edilen 1101 sayılı Kanunun geçici 2 nci maddesi icabı olarak, Personel Kanununun malî hükümlerinin emekli, dul ve yetimlere aynen uygulanması beklenirken, 1970 Martından beri yürürlükte bulunan kanunlar uygulanmamak suretiyle emekli, dul ve yetimlerin hakkı tanınmamıştır.

Bu maddeye göre, çalışanın brüt maaşı, eşidi emekliye âzami % 80 üzerine verilmesi mecburidir. Bu mecburiyeti tanımamak, 1101 sayılı Kanunun âdil hükümlerini dolaylı yollardan emekliler aleyhine değiştirmeye çalışmak, bunun için de yeni bir kanun tasarısı getirmek tasvip görmeyecek haksız davranışlardan biri olmuştur. Eğer 1101 sayılı Kanun oy toplamak art düşüncesiyle çıkarılmış bir seçim öncesi kanunu değilse, asla ve kat'a değiştirilmemelidir. Kaldı ki, emekli, dul ve yetim aylığı hukuk açısından da bir gelir ve kazanç sayılmaktadır. Bu itibarla, ondan, dolaylı yoldan vergi kesmek, yine dolaylı olarak karşılıksız emekli aidatı ödemesini öngören yeni kanun değişikliği getirmek, Hazine açığını emekli, dul ve yetim haklarıyla kapatmaya gayret eden yüz kızartıcı bir faaliyettir. Daha acı ve hazin bir ifade ile, kendisine senelerce hizmet eden bir hizmetkârın cebindeki paraya el atan bir efendinin insafsız ve merhametsiz davranışdır.

BAŞKAN — Sayın Tural bir dakikanızı istirham edeyim. Madde üzerinde görüşüyorsunuz, tümü üzerinde değil, değil mi efendim?

SUNA TURAL (Devamla) — Efendim 1 nci madde, kanunun tümü üzerinde görüşmeyi icabetiren fonksiyonları haizdir. O bakımdan konuşuyorum.

Bu tasarının kanunlaşması değil, hazırlanması bile, adını adaletten alan bir partinin ve onun hükümetinin itibarını temelinden sarsmıştır.

Kamu oyundan, basından ve emeklilerin bizzat kendilerinden gelen sesleri duymuyorsak, milletin sesine kulağını ve vicdanını kapamış vekiller olmaktan öteye gidemeyiz. Daha bir yıl önce çıkarılmış bir kanun, hiçbir hukukî ve mantiki mesnedolmadan değiştirilmeye kalkılırsa, bu, cemiyetlerin ihtiyaçlarını görmemenin, bu ihtiyaçlara uygun kanun çıkaramamanın, netice olarak da kanun yapma usul ve âdabını bilmemenin en açık bir tezahürüdür. Böyle olunca da, kanunlara mahsus hak ve adalet ilkeleri çiğneniyor, kanunlar efkârı umumiyede değersiz hale getiriliyor, halkın kanun anlayışına, kanuna uyma gayretine hürmet ve itibar edilmiyor demektir.

BAŞKAN — Maddeye hiç temas buyurmadınız Sayın Tural. Vaktiniz de doluyor efendim.

SUNA TURAL (Devamla) — Paranın çok değerli olduğu devrelerde yıllar yılı vergi alan Hükümet, bir sosyal sigorta ve teminat taahhüdü altına girmiştir. Bundan sonra da, emekli aylığına hak kazanmış emeklinin kanuni haklarını bir sadaka gibi kabul etmek ve onu, 1101 sayılı Kanunun faal personele verilecek zamların aynen emeklilere de uygulanmasını öngören hükümlerinin dışında bırakmak için yeni tasarılar getirmeye çalışmak, bir Hükümet zihniyeti, adalet, insaf ve vicdan ölçülerinden hiçbiri ile bağdaşamaz. Kaldı ki, 1101 sayılı Kanun, emekliye görevli ile aynı hakkı getiren bir reform kanunudur.

BAŞKAN — İki dakikanız kaldı Sayın Tural.

SUNA TURAL (Devamla) — Şimdi, arkadaşlar, maddenin esas mevzuu, birinci derecede bir memurun göstergesi 1 000 iken, görevde bulunduğu zaman Emekli Sandığı keseneği bu 1 000 göstergesi üzerinden kesiliyor. Bundan

kesilince, emekliliği de 1 000 üzerinden olması lâzımdır. Bu, emeklilik müktesep hakkıdır. Binaenaleyh 1 000 göstergesinden ayrı bir gösterge üzerinden kesilirse, bu, emeklilik esasını kaybediyor; Anayasaya, idare Hukukuna, Personel Kanununa ve Emekli Sandığı Kanununa aykırı oluyor; kanun koyma ve tatbik etme meselesini de temelinden yıkıyor.

Vaktimizin darlığı sebebiyle söylemek istediklerimiz kendimize kalacak. Ancak bu arada şunu da söylemek isterim ki; Emekli Sandığı, çalışanların ve emeklilerin parasiyle kurulmuştur. Fakat emekliler ne Sandığın idare Meclisinde vazife alıp onu emekliler adına temsil etmektedirler ve ne de Emekli Sandığı muhtar bir idare haline getirilmiştir.

Arkadaşlar, Emekli Sandığı muhtar bir idare haline getirilmeli, idare Meclisinde emekli ortaklar söz ve rey sahibi olmalıdırlar.

BAŞKAN — Süreniz doldu efendim.

SUNA TURAL (Devamla) — Peki Başkânım, bağıyorum.

Emekli Sandığı Bankası kurulmalıdır. Ancak bundan sonra Emekli Sandığı verimli bir istikamete yönelmiş olur.

Maliye Bakanlığı; Emekli Sandığına, Memur Yardımlaşma Sandığına ve tasarruf bonosuna her ay kesilen parayı, memurun maaşından düşerek, net eline geçen parayı memurun maaşı olarak kabul etmektedir. Emekli, dul ve yetimlere de bunun üzerinden % 1 miktar zam yapmak arzusundadır. Yukarıda açıkladığımız kesintiler memurun tasarrufudur, bunları sonradan yine alacaktır. Şu halde memur maaşından bunların düşürülmesi doğru değildir. Emekli Sandığı, Memur Yardımlaşma Sandığı ve tasarruf bonusu düşüldükten sonra kalan maaş üzerinden emeklilere yapılacak bir zam hiçbir mâna ifade etmeyecektir.

Sayın arkadaşlarım,

Para ayarlamasının ve hesapsız kitapsız çıkarılan Personel Kanununun, fiyatların anormal yükselmesine ve hızla devam etmesine sebebiyet verdiği malûmunuzdur.

BAŞKAN — Sayın Tural, hem süreniz doldu, hem madde dışında görüşmekte ısrar ediyorsunuz. Başkanlığın durumunu hiç düşünmüyorsunuz, takdir etmiyorsunuz.

SUNA TURAL (Devamla) — Müsaade eder-seniz bir cümlem kaldı.

Emekli, dul ve yetimlerin maaşlarına yapılacak zammın şimdiden erimiş olduğunu söyleyebiliriz. Bir de bunu, memurun net eline geçen maaş üzerinden hesaplamaya kalkarsak, işte o zaman emekli, dul ve yetimleri tekrar sefaletin içine itmiş oluruz.

Bizce bu kanun tümü ile kabul edilmemeli, 1101 sayılı Emekli Kanunu yürürlükte kalmalıdır.

Maruzatımız bundan ibarettir. Teşekkür ederim.

BAŞKAN — Sayın İşgüzar, buyurunuz efendim.

HİLMİ İŞGÜZAR (Sinop) — Muhterem milletvekilleri,

5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı kanun tasarısının esasını teşkil eden birinci madde üzerinde bendeniz de görüşlerimi arza çalışacağım. Yalnız, Sayın Başkanın da dikkatine sunmak isterim; birinci madde üç kısımdan ibarettir, a, b, c bendi olarak ve sayfanın sonlarında yer alan göstergelerin katsayı ile çarpılmasından çıkacak olan rakam da emeklinin eline geçecek maaş olması itibarıyla, bu konular üzerindeki fikirlerimizi söylerken maddenin dışına çıkmadığımız kanaati kendiliğinden zaten ortaya çıkacaktır.

Muhterem arkadaşlarım,

Bütçe ve Plân Komisyonu son değişikliğini de yaptıktan sonra bize gelen kanun tasarısının içerisindeki «katsayı» deyimi, hepimizin bildiği şekilde ve 657 sayılı Personel Kanununun da âmir hükümleri içerisinde yer alan bir deyimdir. Ancak son değiştirge ile göstergelerde bazı değişiklikler olmuştur ve bunlar, yine elimizdeki listeye göre, birinci maddede mü-talâa edilen miktarı eskiye nazaran bir miktar artırmıştır. Ancak arkadaşımızın da söylediği gibi, daha önce çıkarılan, 7 . 2 . 1969 tarihinde kabul edilen emeklilerin arasındaki adaletsizlikleri gideren ve onlara imkân tanıyan 1101 sayılı Kanunun tanıdığı haklarla mukayese ettiğimiz zaman, bu birinci maddenin (C) bendindeki göstergelerin de yine emeklilerin aleyhine tanzim edilmiş olduğunu görmekteyiz.

Hepimizin de takdir ettiği gibi, müzakeresini yaptığımız bu kanunun, bütün ömrünü kamu hizmetine vermiş olan kişilerin, son zamanlarında kendilerinin rahat edebilmeleri, geçim-

lerini sağlayabilecek durumda ellerine para geçmesini temin edici mahiyette olması gerekir. Halbuki bu kanunun birinci maddesinin son fıkrasında belirtilen göstergelere baktığımız zaman, meselâ birinci dereceden bir memurun derecesinin karşılığı olarak, otuz yıl hizmet süresi kabul edildiği zaman, eline 3 406 lira geçmektedir. Maliye Komisyonu tarafından kabul edilmiş olan metne göre birinci derecedeki Devlet memurlarının maaş olarak eline geçecek para ise 3 413 liradır. Görüyoruz ki birşisi 3 406 lira, Maliye Komisyonunun hesaplarına göre eline geçecek para ise 3 413 liradır. Tasarının aldığı son şekle göre tesbit edilen miktar, Hazineyi daha çok düşünmesi icabeden Maliye Komisyonunun Maliye Bakanlığının görüşüne uygun hazırlanan tasarının getirdiği miktardan da düşüktür.

Emekli aylıklarını yükseltmek tabiidir. Çünkü 1101 sayılı Kanun hazırlanırken hayat pahalılığını, 657 sayılı Devlet Personel Kanununun getirdikleri yenilikleri de dikkate almak suretiyle hazırlanmış ve emekli olan vatandaşların kendi hizmet dönemi sonunda kimseye muhtacolmadan, normal şartlar içerisinde geçimini sağlayacak bir endeksi dikkate almıştır. Fakat bunu, Maliye Komisyonu, Bütçe ve Plân Komisyonu, yeni Hükümet bile maalesef 1101 sayılı Kanunu bir tarafa itmek suretiyle, çok cüzi bir artışla birinci maddeyi karşımıza getirmiş bulunmaktadırlar. Bunun sebebi, malî kaynakların, finansman imkânlarının olmadığı esbabı mucibesine dayanmaktadır. Bunda haklıdırlar. Ancak Maliye Bakanlığı, Sayın Maliye Bakanımız da gayet iyi takdir ederler, Maliye Bakanlığı Emekli Sandığının yakasını bırakmadıkça onların paralarını sağa, sola harcamak için emir verdiği sürece emeklilere bundan daha iyi bir kanun çıkarmak mümkün değildir. Emekli Sandığının durumunu düzeltmedikçe bundan başka bir kanunun getirilmesini beklemek de mümkün değildir.

Emekli Sandığı milyarlarca yakın parasını çok cüzi faizlerle ve Maliye Bakanlığının talimatı ile çeşitli tahvillere bağlamakta ve kıymetlendirememektedir. Onun için bu göstergeler yetersizdir. Halbuki esas olan, memuriyetten ziyade emekliliktir. Bütün memurlar emekli olacaktır. Emekli olanlar çalışma imkânlarını kaybedecektir. Hastalık daha çoğalacaktır ve

bunların bakıma, gözetime, kimseye muhtacolmadan yaşayabilmesi için yeni imkânlara kavuşturulması da elzemdir.

Emekli Sandığının en büyük vazifesi, bunlara, çalıştığı zaman aldığı paradan daha çok para vermektir. Bu, Emekli Sandığının vazifesidir.

Emekli Sandığı Anonim Şirket haline gelip bir banka kurarsa parasını sağa, sola vermez, çarçur etmezse; bugün birinci sınıf Devlet memuru otuz yıl sonunda 4 500 lira alıyorsa, Emekli Sandığı asgari ona 5 000 lira verebilecek güce kavuşacaktır.

Birinci maddede yer alan göstergelerde işaret edilen kısımlar, yeni 657 sayılı Kanundan istifade eden, fiilen vazife başında bulunan memurlarla emekliler arasındaki adaleti, emeklilerin aleyhine yürütmektedir. Bu, adalet ilkesine, eşitlik ilkesine aykırı düşmektedir.

Fiilen vazife gören, Devlet hizmetinde vazife gören bir memur, vazifeyi bitirdikten sonra, bir ömür boyu bu Devlete yaptığı hizmetin karşılığında, memuriyeti sırasında kendisinden kesilen, iştirakci olarak kesilen parasından başka bir şey istememektedir. Bunun için biz bunu yerinde görmüyoruz.

Esasında bu kanunun buraya getirilmemesi gerekir idi. Yeni Maliye Bakanımızın bu konuları bizden daha iyi bildiğine inandığımız için bu kanun tasarısının yine çok cüzi bir şekilde birinci sınıf memurun göstergesinin 625 ten, yahut 665 ten hiç değilse 695 e çıkarılmak suretiyle buraya getirilmesini emekliler için biz lehte telâkki etmiyoruz.

Bu yönü ile ben, zamanınızı almadan arz ve izah edeyim ki, bu kanundaki aksaklıkların, bütün kaynağı, malî imkânsızlıkları ileri süren Maliye Bakanlığında gelmektedir. Maliye Bakanlığında Emekli Sandığını kurtarmak mecburiyetindeyiz. Emekli olanların ve memur olanların da huzur içinde yaşayabilmeleri için, Emekli Sandığı anonim şirket haline getirilmeli ve bir banka kurmalıdır. Bir Akbank gibi bir İş Bankası gibi kuvvetli bir bankaya sahibolmadığı sürece, buralarda biz daha çok konuşma yapacağız ve sakat kanunlar da çıkacaktır.

Bu bakımdan, sözlerimi bitirirken arkadaşlarımla, Maliye Bakanının dikkatini bilhassa bu noktaya çekiyorum: Emekli Sandığı çok kısa

zaman içerisinde Maliye Bakanlığında ayrılmalı, güçlü bir banka halinde memurların karışmasına çıkmalıdır.

Saygılar sunarım.

BAŞKAN — Buyurun Sayın Topyalı.

HASAN TOSYALI (Kastamonu) — Sayın Başkanım, değerli arkadaşlarım;

Bugün Meclisimiz; Devleti Devlet yapan Devlet personelinin emektarlarının kanununu görüşüyor. Hakikaten mutlu yuz.

Muhterem arkadaşlarım,

Ömrü boyunca Devlete hizmet etmiş olan ak saçlı emektarları memnun edebilmek için Yüce Meclisimiz ve Hükümetimiz, bu kanun üzerinde, hakikaten diğer kanunlarda gösterdiği titizliğin daha fazlasını göstermiştir. Gerek Maliye Komisyonunda, iki, üç defa Bütçe ve Plân Komisyonunda ve Hükümetce kanun hakikaten tetkik edilmiş, Devletimizin bütçe imkânlarıyla emeklilerimize verilebileceğın hemen hemen en son haddi verilebilmiştir. Ben bundan dolayı çok memnunum. Zira, Bütçe ve Plân Komisyonunun bir üyesi olarak ifade edeyim; Maliye Bakanlığını bütün Komisyon üyesi arkadaşlarımızı son haddine kadar tazyik altında bulundurduk. Hakikaten emekli büyüklerimize, dul ve yetimlerine Devlet bütçesinden verilebileceğın artık son haddine gelinmiştir. Bunun daha fazla tazyik edilmesi, Maliyeyi; hem memura hem emekliye imkân bırakmıyacak şekilde sarsabilecektir; bu bir.

İkincisi; kalkınma ihtiyacında olan Türkiye'mizin bütçe imkânlarını gerek Devlete hizmet edene, gerekse emekli olmuşlara tahsis edersek, bu milletin memur ve emeklilerden gayri fertleri de vardır, onları ne ile kalkındıracağız?.. Bütçemizin 14 - 16 milyarlık bir kısmını cari masraflara ayırırsak, kalkınmayı ne ile yapacağız? Geri kalmış bölgelerimizi ne ile kalkındıracağız? Bu hususları da düşünmek mecburiyetindediriz.

Muhterem arkadaşlarım,

Ayrıca, bütçenin bütün imkânlarını cari masraflara verirsek, piyasaya büyük miktarda para arz edersek, o zaman piyasada alım kabiliyeti artacak, buna mukabil istihlal ve üretim az olacak ve bugünkü hayat pahalılığı daha çok artacaktır. Binaenaleyh, bir Devlet, bir hü-

kümet, memuruna ve emeklisine yaptığı hizmet karşılığı vereceği parayı çok iyi ayarlamak durumundadır, hayat pahalılığını artırmamak için.

Kanaatime göre, bugün Yüce Heyetinizin her bir ferdine sunulmuş olan Plân Komisyonunun son değıştirgesindeki miktarlar hakikaten tatmin edicidir. Artık bundan daha fazlasına gitmek Devlet bütçesini sarsabilir; Devleti, altından kalkılmıyacak enflasyonist tedbirlere zorlayabilir. Bu da hem kalkınmamıza, hem paramızın değerinin düşmesine, hem de hayat pahalılığına sebeb olabilir.

Tasarının 1 nci maddesinde getirilmiş olan miktarların tatmin edici olduğuna kaani buluyorum. Milletimize, Devletimize hizmet etmiş olan emekli, dul ve yetimlerine hayırlı ve uğurlu olmasını temenni eder, maddenin bu şekilde kabul edilmesini saygılarımla arz ederim.

BAŞKAN — Sayın Uzuner, buyurun.

ALİ RIZA UZUNER (Trabzon) — Çok Sayın Başkan, muhterem arkadaşlarım;

Yüce Meclisimizi ve komisyonları uzun süre işgal eden ve gerçekten sosyal Devlet ilkesinin temelinde yatan emekli olan kamu personelinin önemli haklarını müzakere ediyoruz.

Bendeniz Plân Komisyonunun nâçiz bir üyesi olarak, Komisyonunda da ifade ettiğim bir görüşümü yüksek huzurunuzda da, bu maddeyle ilgili olması hasebiyle arz etmek zorunluluğunu duymaktayım.

Değerli arkadaşlarım,

Benim şahsi kanıma göre, önümüze getirilen gösterge tablosu daha çok emeklilik derecesi yüksek olanlara bir imtiyaz sağlamakta ve tabandan, alt kademelerden emekli olanlara gerekli ölçüde imkân sağlamamaktadır. Bu yönden, «sosyal adalet» dediğimiz genel bir kavram içinde bu iş mütalâa edilirse, noksan ve sakıncalı bir tablo ile karşı karşıyayız.

Düşününüz ki, önümüze getirilen gösterge tablosunda - artıları bir yana bırakıyorum, o zaman rakam çok daha büyüyor - 1 000 göstergeyi esas aldığımız zaman, Plân Komisyonunu 30 yıl hizmet etmiş kimseler için 3406 lira hesab ediyor, ama tabanda buna karşılık 343 lira var, yani yüzde 10 u ile geçinmek zarureti var. Kaldı ki, bu 1 000 in üzerinde de bina edilen bazı artılar var, 720, 745, 770, 795..

Şimdi, bu artılar yerine - ki bu artıların verilmesi maksadı başka idi, fiilen hizmet gören ve önemli hizmet görenlere verilecek ödeneklerdi - bir gösterge, derece kademeleri sağlamış olsaydık, yani burada 695 değil de, başka tek bir kademe monte etmiş olsaydık daha isabetli hareket ederdik.

Diğer taraftan, dengesizliği belirten kaba bir tabloyu arz etmek isterim. Dereceler arasındaki dağılıma yüksek dikkatinizi çekmek istiyorum.

16 ncı derece ile 15 nci derece arasında, 30, 15 derece ile 14 ncü derece arasında 25 ve ondan sonra 8 nci dereceye kadar 20 fark devam ediyor ve bu dereceden sonra bir sıçrama yapılıyor; bir 35 e çıkılıyor, sonra 5 nci derece ile 6 ncı derece arasından sonra fark 50 ve bir büyüme oluyor 60 yine 60 ve 1 nci derece ile 2 nci derece arasında da 100 gibi katsayılar arasında bir farklılık var.

Elbette bu konunun süratli bir müzakere esnasında, geniş ölçüde aktuarya hesapları yapılmadan ve asgari geçim hadleri de nazara alınarak gerçekten dengeli bir tablonun olması lâzımgelen olgunluk seviyesine kavuştuğunu iddia etmek mümkün değildir. Süratli bir çalışma olmuştur, birçok öneriler verilmiştir, bu bunalım içinden bir an evvel sıyrılabilmek için büyük farklılıklar arz eden tenkid için söylemiyorum, tavandakiler mağdur olsun diye söylemiyorum, ama tabanı ihmal edip, daha çok tavana ağırlık veren bir espiri taşıdığını üzülerken arz etmek isterim.

Muhterem arkadaşlarım,

Elbette ki, kamu personelinin emekli olmuş değerlerini bir tarafa itmimiz mümkün değildir. Bunun sosyal Devlet anlayışı ile izahı mümkün olmaz. Uygarlığına hasret çektiğimiz Batı ülkelerinde kamu personeli fiilen çalıştığı sürede olduğu gibi, emeklilikte de rahat bir hayat yaşamaları için çeşitli imkânlara kavuşturulmuş bulunmaktadır. Maalesef bilemediğimiz hususlar var, bu yönden bunun burada münakaşasını yapmakta güçlük çekiyoruz. Ciddi istatistiklerimiz yok, aktüarya hesaplarının neticeleri yok ve nitekim bu nedenle Maliye Bakanlığı dahi bütçeye konulmuş ödenekle bu yeni çıkacak kanun arasındaki irtibatı ilk plânda hesaplayamamış; 300 milyon liralık bir rezerv tesbit et-

miş, biraz daha hesap yapınca görmüş ki, bu 300 milyon liranın tevzii biraz zor oluyor, bunun üzerine daha adaletli bir yol bulmak istikametine gayretler sarf etmiş ve zannediyorum 347 veya 357 milyon liralık bir fark yaratmış bulunuyor. Yani, daha evvel hazırlanan tasarı ile şimdi müzakere edilen Komisyonun değiştirgesi arasında, aşağı yukarı 357 milyon lira bir fark var.

Bunu şu yönden arz ediyorum : Biz burada bu konuları tartışırken, Emekli Sandığının kamu personeline topladığı ve bütçeye gelir olarak kaydedilen miktar hakkında geniş bilgi sahibi değiliz. Miktarlar hakkında ilgili Bakanlık da bize çok gerçekçi bir açıklama yapma durumunda olmuyor. Bundan evvel bu kanun tasarisının müzakeresi esnasında çıkan tablo bu gerçeği ortaya koyuyor.

Bunu, şunun için arz etmek istiyorum :

Arkadaşlar, emeklileri refaha kavuşturmalıyız. Evet, buna mecburuz, ama emekliler arasında büyük farklılık yaratacak böylesine dağılık bir tabloda yana olmak, şahsen benim için güç olmaktadır.

Diğer taraftan, bir çemberi kırmakta güçlük çekiyoruz; büyük külfet oluyor, memur sayısı fazla. Devlet idaresi hiç olmazsa bundan sonra yeni bir düzene girsin, şu milletin çekeceği yük ölçüsünde reorganize edilen bir devlet düzeni içinde gerçek devlet personeli miktarına kavuşalım, ama gelecekte de gelecek kamu personeli aynı sıkıntılarla karşılaşmasın.

Diğer memleketlerin bütçelerine göz attığınız zaman görürsünüz ki, sosyal devlet iddiasında olan ülkelerin bütçelerinin aşağı yukarı yarısı sosyal güvenlik hizmetlerine tahsis edilmiştir. Biz burada yalnız emeklilerin maaşlarını biraz daha artıracak bir çare aramak çabası içindeyiz. Bu, sosyal güvenliğin bir cephesini teşkil etmektedir. Elbette bu tasarinın getirdiği bazı hükümler vardır, ama Batı ülkelerinde çok daha ayrıntılı hesaplar vardır, sosyal güvenlik müesseseleri vardır, ihtiyar evleri vardır, emeklilerin rahat yaşamalarını sağlayacak başka tedbirler de yine Devlet tarafından alınmaktadır.

Bunu, şunun için arz ediyorum: Gösterge tablosunu ne seviyeye çıkarırsanız çıkarınız, emekli olan memurlarımızın, yani buradaki ifa-

desiyle «emekli aylığına hak kazanmış» personelin refahı için, yalnız katsayıları yükseltmek kâfi değildir, bunları dengeli bir şekilde bulundurmaya mecburiyeti vardır ve diğer sosyal güvenlik tedbirlerinin bununla bağlantılı olması halinde ancak sosyal Devlet ilkesine yaklaşmış bulunuruz.

Kısa olarak özetlemek gerekirse; bu tabloda yapılan değişiklik, Plân Komisyonunda, hâttırında kaldığına göre, şöyle idi; 1 nci derecenin son kademesi 670 idi, 695 e çıktı, yüzde 4 oranında bir ilâve yapıldı ve bu oranın bütün derece ve kademelere inikâs edeceği ifade edildi, ama görüyorum ki, 670, 695 olmuş, fakat 16 ncı derecenin ilk kademesi olan 70 olduğu yerde kalmış, hiçbir hareket olmamış. Oysa ki, bilmiyorum bir yanlış hesap mıdır, şahsa iştirak ettiğim Plân Komisyonu toplantısında buradaki artış oranının dereceler ve kademelere aynı şekilde inikâs ederek tablonun, kabaca yüzde 4 oranında yukarı kaydırılacağı ifade edilmişti; bu husus, hattâ bir önerge vesilesiyle de onaylanmıştı. Sayın Komisyon Başkanının ve Sözcüsünün bu konuyu açıklamasını da faydalı görüyorum.

Teşekkür eder, saygılar sunarım.

BAŞKAN — Sayın Yağcı, buyurunuz.

YUSUF ZİYA YAĞCI (Ankara) — Muhterem Başkan, değerli arkadaşlarım, söz alan birçok arkadaşımın da ifade ettiği gibi, şu anda çok önemli bir kanunu görüşüyoruz.

Bu kanunun Maliye Komisyonundaki revizyonu sırasında yapılmış olan değişiklikler dahi emekli olan vatandaşlarımızı memnun eder bir seviyede değildi. Bugün Plân Komisyonundan gelen son şekil, tabiatıyla emekli vatandaşları memnun etmekten uzak bulunmaktadır.

Değerli arkadaşlarım, «emeklilik» deyince, bir Devlete muayyen bir süre hizmet etmiş veya muayyen yaş haddine kadar hizmet etmiş vatandaşın bu yaş haddinden veya bu süreden sonra artık Devletten alacağı aylık karşılığında rahat bir ömür sürmesini ve ömrünün sonuna kadar kimseye muhtaç olmadan yaşayabilmesini temin eden bir aylıktır, emekli aylığı. Dünyanın ileri devletleri, saydığımız Batı ülkeleri mevzuatına göz atacak olursak göreceğiz ki, hiçbirisinde memurun emekli aylığı, çalışmaktayken aldığı aylığı geçmemekle beraber, altına da düşmemektedir.

Maliye Bakanlığı 1101 sayılı Kanunu tatbik etmek istemedi. Sebebi: Fiilen çalışan memura nazaran emekli olan memurun daha fazla alması doğru değildir, bunun psikolojik sebepleri vardır. Buna rağmen, bir noktayı düşünmek icabeder kanısındayım; emekli bir vatandaş hiçbir zaman artan hayat pahalılığı karşısında mağdur duruma, muhtaç duruma düşürmeme mecburiyeti vardır.

Önümüzde bulunan göstergelere göre emeklilerin eline geçecek aylıklar hesap edilecek olursa görülecektir ki, ne üst kademedeki emekli olmuş arkadaşlarımız, ne de alt kademedekiler tatmin edilmiş değillerdir. Burada, 1 nci derecede yüzde 80 lik bir artış olduğu, diğerlerindeki artışın da yüzde 115 civarında olduğu gösterilmektedir. Bunlar, 1101 sayılı Kanuna göre veya 657 sayılı Kanununun tatbik edilmesi halinde emeklilerin eline geçecek miktarlara göre hesaplanmış nisbet değil, geçmişte almakta buldukları emekli aylıklarına göre hesab edilen nisbet olarak buraya konulmuştur. Devlete 30 yıl hizmet etmiş bir memurun bugün alacağı en fazla emekli aylığı 3 406 liradır.

Değerli arkadaşlarım;

Petrol Kanunu Yüce Mecliste kabul edildi, Kadro Kanunu kabul edildi; hepimiz hâttırılacakınız, kaç Devlet memuru bundan böyle 1 nci dereceden emekli olabilecektir?. Bunun sayısı parmakla gösterilebilecek kadar azdır. Çıkardığımız Kadro Kanununa göre, 1 nci derecenin son kademesinden emekli olmak, Türkiye Cumhuriyeti sınırları içerisinde hizmet gören Devlet memurlarının pek azına nasibolacak bir nisbettir. Onun için, 3 406 liralık en yüksek rakam veriyoruz demek, 1 nci derecenin son kademesine yükselmiş, 5 - 10 memura ancak verilebilecek bir nisbet demektir. Bugün emekli olacak memurların büyük bir kısmı 4 ncü dereceden aşağı derecelerden emekli olacaklardır.

Emeklilik Kanununu bu halde çıkarırsak ne olur ..

Arkadaşlarım, hepimiz bu memlekette yaşıyoruz, Devlet dairelerinde, idari mekanizmada, adli mekanizmada, malî mekanizmada işlerimiz oluyor, gidiyoruz görüyoruz. Bugün, arkadan yetişip gelen enerjik, genç kabiliyetlerin önleri tıkanmış vaziyettedir. Bir hukukuçu olarak

adliyede bunun böyle olduğunu rahatlıkla iddia edebilirim. Böyle olduğunun görülebilmesi için de bir adliyeye uğramak yeterlidir.

Bu kanunu bu şekliyle çıkardığımız takdirde, hastalık, sakatlık veya artık çalışamayacak hale gelmiş olanlar müstesna, hiçbir Devlet memuru kendi istekleriyle emekliye ayrılmıyacak ve arkasından gelen genç, dinamik, hakikaten meslekinin ehli arkadaşlarımıza iş bulma fırsatı vermeyecek durumda olacağız, bu arkadaşlarımız emekliliklerini kendiliklerinden istemeyeceklerdir. Yani, şu emeklilik kanunu, idari, malî ve adli mekanizmadaki tıkanıklığı hiçbir zaman gideremeyecektir. Bu tıkanıklık giderilemedikten sonra da Maliye Bakanlığının bundan hiçbir istifadesi olmayacaktır. Halbuki, yaşlanmış, fizikî kabiliyetini kaybetmiş, Devlete 30 - 35 sene hizmet etmenin verdiği bir usanç bir bıkkınlık havasında olan Devlet memuruna iyi bir yaşama şartı, hiç olmazsa orta derecede bir yaşama şartı vermek, bu arkadaşın kendiliğinden emekliliğini isteme teşebbüsünde bulunmasını temin edecektir.

Önümüzde bulunan cetveli tetkik ettiğimiz zaman göreceğiz ki, son dereceden emekli olacak olan bir vatandaş 343 lira alacak. Bu, 490, 613, 711 şeklinde devam edip gidiyor. İnsafla düşünelim, bugün Türkiye'nin hangi vilâyetini ele alacak olursanız olunuz, özellikle birçok vilâyetlere nazaran emekliler için bir cennet kabul edilen Ankara'yı ele alalım : Bu memlekette bodrum kattaki iki oda bir salonluk bir evin kirası 500 liradan aşağı değildir. Bu kirayı veren bir emekli, çoğluğunu - çocuğunu okutmasa bile, bunları evlendirip çıkarmış olsa bile, tahsillerini ikmal ettirmiş bile olsa, karı - koca kaldıklarını kabul etsek dahi, bırakalım aşağı dereceleri, 8 nci derecenin son kademesinden almış olduğu 1103 lira ile, 1200 lira ile geçinebilir mi? Bu, mümkün değildir. Emekliler zaten perişan durumdadır. Bu kanunla kendilerine şimdi bir ümit ışığı belirmiştir; biz bu ümidi de söndürmek üzere bu kanunu çıkarıyoruz. Kanaatimce, son defa Plân Komisyonunda yapılmış olan değiştiriyile getirilen yüzde 4 oranındaki artış da bir mâna ifade etmemektedir.

Benden evvel konuşan arkadaşlarım da izah ettiler, «durum, Emekli Sandığının imkânlarıyla mahduttur» dediler; Emekli Sandığının bu

günkü imkânları daha fazlasını vermeye belki müsait değildir, bunu kabul ederiz, ama Emekli Sandığı da kendi imkânlarını kârlılık esasına göre kullanmalıdır. Hazineye bedavâdan borç para verir, lüks oteller inşa ettirir, fakat kendisi çalıştıramaz, başkalarına kiraya verir, birçok ortaklıklarda, birçok işlerde zarar eden müesseselere iştirak ederek ortaklık kurar, ondan sonra da Devlet memuruna vereceği emeklilik parasında - ki, esasında bu para memurdan alınan paradır - hasis davranmaya kalkar. Bence bu, haksız ve adaletsiz bir görüştür, arkadaşlarım.

Bendeniz, 1101 sayılı Kanununun tatbik edilmesinin daha âdilâne olacağı kanısındayım. Ancak, halen çalışmakta olan bir Devlet memurunun aldığından daha fazlasının emeklinin eline geçmesinin psikolojik neden ve etkenleri düşünülecek olursa, bu, bir mâni telâkki edilecekse, o takdirde hiç olmazsa emekli olan memurların, çalışan arkadaşlarına nazaran veya çalıştıkları sırada aldıklarına yakın bir nisbette emeklilik maaşı almalarında ve bunun oranlarının böylece tesbitinde emekliler bakımından ve Devlet mekanizmasının daha iyi çalışır bir hale getirilmesi bakımından zaruret olduğu kanaatindeyim.

Komisyonundan rica ediyoruz; Emekli Sandığının imkânları meselesini bir tarafa atınsınlar. Eğer emeklilere hakları verilecek olursa, Emekli Sandığı bu imkânları temin etmenin yollarını, göreceksiniz bulacaktır. Yeniden bir defa daha gözden geçirmek suretiyle emekliler lehine gerekli değişiklikleri yapmalarını rica ediyorum.

Saygılarımla.

BAŞKAN — Buyurunuz Sayın Mustafa Kemal Yılmaz.

PLÂN KOMİSYONU ADINA MUSTAFA KEMAL YILMAZ (Ankara) — Sayın Başkan, muhterem arkadaşlarım;

Birinci madde hakkında benden önce söz almış olan arkadaşlarım, her ne kadar birinci madde, tarif maddesi ise de, bu madde vesilesiyle kanunun tümü üzerinde konuşma imkânını elde ettiler.

Muhterem arkadaşlarımın tatmin olabilmeleri için, bu kanun hakkında hangi esaslardan hareket edildiğini ve ne gibi neticeye varıldığını kısaca arz etmek istiyorum.

Muhterem arkadaşlarım ;

Dünya yüzünde bir tek İran Devleti hariç, emekli olan bir kişinin, fiilen çalışan memurla aynı aylığı alması mümkün değildir, tabii ki da yoktur. Yalnız İran Devleti, memurlar içerisinde tasfiye yapmak için böyle bir imkân tanımış ve bu da memur tasfiyesini temin etmiştir. Ama, bütün Garp devletlerine baktığımız zaman görürüz ki, hiçbir devlette, fiilen çalışan memurla, emekli olan kişinin aldığı maaşlar birbirine eşit değildir. Fiilen çalışmakta olan memurun aldığı maaş, emekli olan kişiden daha fazladır. Bu bakımdan Emekli Sandığı Kanununda, Personel Kanununa müşabih olarak bu prensipten hareket edilmiştir.

Bundan önce Maliye Bakanlığının hazırlamış olduğu tasarı, Komisyonumuza geldiği zamanki şekliyle, sizlere dağıtmış olduğumuz cetvelde mukayesesini göreceğiniz gibi, Komisyon-da aldığı son şekil arasında bir hayli fark ifade etmektedir. Yani, 1 000 üzerinden 1 nci dereceyi mukayese edersek, eskiden 3 068 lira alacak bir arkadaşımız, komisyonun, kabul buyurduğunuz takdirde kesinleşecek olan son değişikliğiyle 3 408 lira alacaktır. Şimdi fiilen çalışan arkadaşımızın 1 nci derecenin son kademesinden aldığı maaş ise 3 784,50 liradır. Görülüyor ki, fiilen çalışan memur ile 1 nci derecenin son kademesinden emekli olan arkadaşımızın fiilen aldığı maaşlar arasında çok cüzi bir fark kalmış bulunmaktadır.

Daha önce Yüce Mecliste kanunun tümü görüşülürken, muhterem arkadaşlarım her madde hakkında muhtelif önerge vermişler ve bu önergeler arasında bilhassa gösterge tablosunun değişmesi hususunda ısrar etmişlerdi. Komisyonumuz, mevzuu uzun uzun tetkik ettikten sonra, bu göstergenin son kademesini 675 ten 695 e çıkarmış bulunmaktadır. Bu suretle, diğer derece ve kademelere de bu yükselme nisbeti inkâs etmiş bulunmaktadır. Bu son değişikliği gösteren tabloyu da muhterem arkadaşlarımıza takdim etmiş bulunuyoruz.

Muhterem arkadaşlarım ;

Tümü üzerinde müzakere cereyan ederken, Hükümetin değiştirmiş olduğu şekliyle 357 milyon liralık bir malî külfet daha getiriyordu, son defa Komisyonumuzda yapılan tadilat ile bu külfet 570 000 000 liraya yükselmiş bulunmaktadır.

Şöyle ki : Artış nisbeti yüzde 4 civarında olduğuna göre, % 4 artışı ile 103 ilâ 110 milyon lira, ikramiyeleri de bir bu kadar hesabedecek olursak - yani 200 küsur milyon, 357 milyon daha 557 - 570 milyon lira arasında - son değişiklikler bütçeye 500 küsur milyon lira bir malî külfet daha getirmiş bulunmaktadır.

Şimdi, muhterem arkadaşlarımın üzerinde ısrarla durdukları bir hususa temas etmek istiyorum ; Sayın Uzuner ve onu mütaakıp konuşan muhterem arkadaşım Yağcıoğlu, «son kademedem emekli olan arkadaş 343 lira alacaktır, bu ne biçim sosyal adalettir?» dediler.

Muhterem arkadaşlarım, Devlet memuriyetine giriş kademesi 16 ncı derece olduğuna göre, ilk defa o memuriyete giren muhterem arkadaşımızın her halde birinci senede emekli olması bahis konusu olamaz. Yani, alt derecedeki rakamın ufak gösterilmesi keyfiyeti, tabii rakamın neticesidir ama, her hangi bir memurun buradan emekli olması beklenilemez. Asgari 25 sene çalışması lâzımgelir ki, emekli olsun. Ancak, mâlûlen emekli olması lâzımgelir ki, emekli olabilsin. Memuriyete yeni başlıyan bir kimsenin ikinci, üçüncü senede emekli olabileceğini düşünmek bahis konusu olamaz. Bu bakımdan, en son kademedede gösterilen rakamlarla en üst kademedede gösterilen rakamı mukayese etmek doğru bir keyfiyet olmasa gerektir.

Muhterem arkadaşlarım, 2 numaralı cetveli tetkik edecek olursanız alt sınıf aylığının emekli, âdi mâlûl, vazife mâlûllüğü, dul ve yetim adedi üç veya daha fazla olursa 539 lira, iki kişi olursa 490 lira, bir kişiden ibaret olursa 441 lira olarak tesbit edilmiş bulunmakta olduğunu görürsünüz. Binenaleyh, arkadaşlarımızın «alt kademedem emekli olacaklar» hakkında duydukları endişe yerinde olmasa gerektir.

Muhterem arkadaşlarım ; öyle zannediyorum ki, komisyondan son gelen şekliyle Emekli Sandığı kanunu tasarısı en mükemmel şeklini almış bulunmaktadır. Hakikaten, uzun seneler devlete ve millete hizmet etmiş bir kişinin emeğini düşünmemiz lâzımdır. Bunu komisyonunuz da hiçbir zaman gözden kaçırmamış, daima geçen uzun süre esas ittihaz edilmiştir. Ama, bir taraftan da Emekli Sandığının durumunu, dolayısıyla Hazinenin durumunu düşünmemiz hepimizin vazifesi olsa gerek. Bütçe Komisyonunun

diğer bir ismi de «Muvazenei Umumiye Komisyonu» olduğuna göre, verilen tahsisatların, çıkarılan kanunların muvazenei umumiyeyi bozmaması gerektiği hususunu her halde hepiniz benden önce kabul buyurursunuz.

Muhterem arkadaşlarım, bu bakımdan 1 nci maddeye bağlı olan ve komisyondan son defa gelmiş olan gösterge, öyle tahmin ediyorum ki, bütün arkadaşlarımızı ve dolayısıyla bu memlekete uzun süre hizmet etmiş bütün emekli arkadaşlarımızı tatmin etmiş olacaktır.

Bu kanunda Emekli Sandığı bir maddesiyle bir muadeleti, daha doğrusu askerlerle siviller arasında bir muadeleti tesis etmiş oluyor. Dikkat buyurursanız 1 numaralı gösterge tablosunun altında 1 000 + 200, 1 000 + 150, 1 000 + 100, 1 000 + 50 rakamları var. Bildiğiniz gibi Personel Kanunu ile bu imkân ancak hâkimlere tanınmıştı, bir memuriyet kademesinde verilebilmesi, müsteşar, umum müdür gibi önemli vazife gören kişilerin bu kademelere tâyin edilebilmesi Bakanlar Kurulu kararına tâbi idi ve Personel Kanununda 1 000 in üzerindeki artılardan bir emeklilik hakkı tanınmamıştı. Muadeleti sağlamak üzere Emekli Sandığı Kanunu tasarısında da bu husus göz önünde tutulmuştur. Eğer bir şahıs Bakanlar Kurulu kararıyla 1 000 + 50, 1 000 + 100, 1 000 + 150, 1 000 + 200 göstergelerinden istifade ediyor ve bu zaitlerden de emekli keseneği ödüyorsa, emekli olduğu takdirde bu kişi, fiilen ödemiş olduğu emekli ödeneği üzerinden emekli olacaktır.

Bu suretle iki meslek arasındaki muadelet de temin edilmiş bulunmaktadır. Muhterem arkadaşlarımın, hakikaten güzel bir şekil almış bulunan Kanunun 1 nci maddesi üzerindeki mukayese ve görüşlerini arz ederken bu hususu göz önünde tutmalarını ve Hazinesinin de verebileceğinin en son bu olduğunu hesaba katmalarını rica ederim.

Şu hususu da arz etmeden geçemeyeceğim; muhterem arkadaşlarım, «Hazine bir şey vermiyor». Devlet memuru, memur olduğu zaman Emekli Sandığına ödemiş olduğu primlerin toplamını geri alıyor» dediler.

Muhterem arkadaşlarım, ben bir rakam arz edeyim; 30 senesini dolduran bir memurun Emekli Sandığına ödemiş olduğu para miktarı 43 009,50 liradır.

KADRİ EROGAN (Sivas) — Sevgili sözcü, hangi maaş üzerinden?

PLÂN KOMİSYONU SÖZCÜSÜ M. KEMAL YILMAZ (Devamla) — İlk seneden başlamak üzere son senesini doldurmuş olan arkadaşlar. 30 senesini doldurmuş olan arkadaşlar.

KADRİ EROGAN (Sivas) — Eski maaş üzerinden.

PLÂN KOMİSYONU SÖZCÜSÜ M. KEMAL YILMAZ (Devamla) — Evet, eskiden tutun, şimdiye kadar Sayın Eroğan, 43 009,50 liradır muhterem Eroğan.

Bu rakamı, memurun ödemiş olduğu parayı vermekten imtina gibi bir mucip sebebolmaması için arz ettim. Kanunun 1 nci maddesinin komisyondan gelen şekliyle kabul buyurulmasını arz ve istirham eder, hepinize saygılar sunarım.

RIFKI DANIŞMAN (Erzurum) — Sayın Başkan söz rica ediyorum.

BAŞKAN — Sayın Danışman siz komisyon üyesisiniz, muhalefetiniz var mı?

RIFKI DANIŞMAN (Erzurum) — Yok efendim.

BAŞKAN — İhtizuk gereğince görüşemezsiniz efendim. Muhalefetiniz olsaydı mümkündü.

Efendim, 1 nci madde ile ilgili olarak komisyonun, son önermeleri de dikkate alarak, hazırladığı rapor metnini okutuyorum.

Sayın İlyas Kılıç'ın bundan önce okunması gereken bir önergesi var, onu okutuyorum efendim.

Yüksek Başkanlığa

Gündemde bulunan 5434 sayılı T. C. Emekli Sandığı Kanununa ek ve geçici maddeler eklenmesine ve bu kanun ile diğer kanunların bazı hükümlerinin kaldırılmasına dair kanun tasarısının müzakeresinde Maliye Komisyonu raporunun esas alınmasını arz ve teklif ederim.

(Samsun

İlyas Kılıç

BAŞKAN — Komisyon bu önergeye katılmadı. Sayın Hükümet de katılmıyorlar. Bu önergeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir efendim.

Komisyonun rapor metnini okutuyorum efendim.

«1 nci madde üzerinde verilen önergelerden Hatay Milletvekili Hüsnü Özkan'ın önergesi

benimsenmiş, Ankara Milletvekili Sakıp Hiçerimez'in, Bingöl Milletvekili Mehmet Bilgin'in, Samsun Milletvekili İlyas Kılıç'ın, Konya Milletvekili İhsan Kabadayı'nın önermeleri benimsenmemiştir.»

BAŞKAN — Efendim, şimdi benimsenmiyen Sayın Sakıp Hiçerimez'in iki önergesi, Sayın Mehmet Bilgin'in bir önergesi var. Bu arkadaşlarımız önergelerinde ısrar ediyorlar mı efendim?

SAKIP HIÇERİMEZ (Ankara) — İsrar ediyorum efendim

İHSAN KABADAYI (Konya) — Önergemi izah etmek istiyorum.

BAŞKAN — Siz de önergenizi izah bakımından söz istiyor musunuz efendim?

SAKIP HIÇERİMEZ (Ankara) — İstiyorum.

BAŞKAN — Sayın komisyon ve Hükümet katılıyorlar mı efendim?

PLÂN KOMİSYONU BAŞKANVEKİLİ CAVİT TEVFIK OKYAYUZ (İçel) — Hayır.

MALİYE BAKANİ SAİT NACİ ERGİN — Katılmıyoruz.

BAŞKAN — Buyurun Sayın Hiçerimez.

SAKIP HIÇERİMEZ (Ankara) — Sayın Başkan, Yüce Meclisin değerli üyeleri;

Vermiş olduğum taktir, bu Meclisin bundan yaklaşık olarak 1,5 yıl önce alkışlarla kabul ettiği ve sosyal adalet ilkelerini yerine getirmek amacını güden ve çıktığı şekliyle de kamu oyunda büyük ilgiyle karşılanan, tasvip gören bir kanunun, yani 1101 sayılı Kanunun uygulanmasını sağlayacak niteliktedir.

Bundan evvel konuşan arkadaşlarım, komisyonlardaki konuşmalar, bundan önceki sayın Maliye Bakanı ve Maliye Bakanlığı temsilcilerinin iddia ettikleri gibi, 1101 sayılı Kanunun aynen uygulanması katıyen ve katıyen Hazine ile ilgili bir keyfiyet değildir. O Emekli Sandığı ile ilgili bir keyfiyettir ve Emekli Sandığı bu aylıkları 1101 sayılı Kanun istikametinde ödemeye elverişlidir. Çünkü, halen Hazinesinin 1 200 000 000 lira bir, 1 200 000 000 lira da bir olmak üzere 2 400 000 000 lira Emekli Sandığından çektiği, Hazineye devrettiği bir para vardır. Bunun dışında 4,5 milyar lira da dolaylı olarak Emekli Sandığına Maliye Bakanlığının borcu vardır.

Şimdi sayın komisyon ve Hükümet ile aramızdaki mali fark; 870 milyon liradır.

870 milyon liranın nereden elde edileceğini de burada hemen belirtmek isterim. Belediyeler, özel idareler, Kamu İktisadi Teşebbüsleri, söz konusu rakamlarla ilgili değildir. Ama, Emekli Sandığı bu müesseselerden % 8, %25 ve % 100 oranında bir gelir aldığı gibi, kurumları karşılığı olarak da her fert için ayrıca bir para almaktadır ki, bunların yekünü 780 milyon lira etmektedir.

Binaenaleyh, eğer verdiğim taktir tarafınızdan uygun görülecek olursa aradaki fark 20 - 25 bilemediniz 50 milyon lira olacaktır ki, bu, sadece belediyeler, özel idareler ve İktisadi Devlet Teşekküllerinden her yıl Emekli Sandığına gelen aidatlarla kapanacak bir durumdur.

Diğer bir husus da; 1101 sayılı Kanun, eğer Hükümet tasarısında olduğu gibi, eğer Komisyonda aldığı değişikliklerle kabul edilecek olursa dikkat etmissinizdir ki, hep 1 nci derece ve 1 nci derecenin son kademesindeki memurlar dile getirilerek konuşulduğu için, bir fâhiş rakam ile karşı karşıya imiş gibi görünmektedir. Halbuki 1 nci derecenin, 2 nci derecenin, 3 nci derecenin altına indiğiniz zaman göreceksiniz ki, bu ücretler, bu emekli aylıkları sefalet ücretinin dahi üstünde ücretler değildir; bunlara eşit ücretler dahi değildir.

30 - 40 sene Devlete en verimli çağlarında hizmet etmiş, yoğrulmuş, yorulmuş insanlar kışelerine çekilip tam istirahat edecekleri sırada çalıştıkları günlere oranla çok daha az bir ücretle yaşama mücadelesine atılacaklardır. Kaldı ki bu kişiler, yani 300 - 500 - 600 veya 700 lira ile geçim mücadelesi veren bu insanlar, emeklilikte bunun da altında ücret alacakları için yaşama imkânlarını kaybedeceklerdir.

1101 sayılı Kanun, iddia edildiği gibi, emekli olanların çalışanlardan daha fazla ücret alacaklarını göstermemektedir. Bunu genel görüşmede rakamlarla zannederim ki açıkladım. Ama, yine de belirtmekte fayda umuyorum :

1 nci derecenin son kademesindeki 30 yıllık bir kamu personelinin 1101 e göre eline geçecek fazla aylık miktarı 24 liradır. 24 lira için bu kadar büyük gürültü çıkartmanın ve bu derecenin altındaki insanları daha kötü bir yaşama düzeyine itmenin, kanımca hiçbir mânası yok-

tur. Kaldı ki, 25 sene hizmet etmiş kamu personeli, çalışanlardan bir kuruluş fazla aylık almıyacaklardır. 30 yıl çalışanlar da yine - 1 nci derecenin son kademesinde olanlar hariç - bir kuruluş fazla emekli aylığı almıyacaklardır. Yalnız 40 seneliklerde ilk 4 derecede bir farklılık göze çarpmaktadır.

Ancak unutulmamalıdır ki, 1327 sayılı Personel Kanunu çıkmadan önce de 1101 sayılı Kanunun uygulamasında bu derecelerde çalışan kamu personelinin eline, emekli olduğunda çalıştığı güne oranla daha fazla para geçmekte idi.

Bu konuda genel görüşmede geniş bilgi verme çabası içinde olduğum ve burada da fikirlerimi şu kısa çerçeve içinde sizlere aktarmaya çalıştığım için, daha fazla zamanınızı işgal etmek istemiyceğim.

Eğer önergeme iltifat ederseniz; 1 nci derecenin son kademesindeki kamu personeli hariç, diğer yaşama mücadelesi veren, çalışan kamu personeline nisbetle çok düşük emekli aylığı alan 76 000 emekliyi - 256 000 değil sayın milletvekilleri - memnun edecek ve bu paranın yüzde 25 veya yüzde 50 si nisbetinde eline aylık geçecek olan mâlûl, dul ve yetimi güldürmüş olacaksınız.

Size saygılar sunarım.

BAŞKAN — Sayın Hıçerimez'in önergesini okutuyorum :

Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan kanun tasarisının 1 nci maddesinin (c) fıkrasının aşğıdaki şekilde değıştirilmesini arz ve teklif ederim .

Gerekçesi sözlü olarak sunulacaktır.

Ankara

Sakıp Hıçerimez

«c) «Ele geçen aylık» deyimi, evli ve iki çocuklu Devlet memurunun emeklilik keseneğine esas aylığından, vergiler çıkarıldıktan sonra kalan miktarı ifade eder.»

BAŞKAN — Sayın Komisyon, hangi hususta söz istiyorsunuz efendim? Zira önergeyi kabul etmediğimizi belirttiniz.

PLÂN KOMİSYONU SÖZCÜSÜ MUSTAFA KEMAL YILMAZ (Ankara) — Belirttik, ama Sayın Başkanım, muhterem arkadaşımız Komisyonumuzun son tadilî ile getirilen hesapları tamamen aksi bir şekilde Umumi Heyete aksettir-

miştir. Bunun yanlış olduğunu, doğru ifade etmediklerini söyleyeceğim.

BAŞKAN — Siz onu daha önce izah ettiniz Sayın Sözcü. Yani, yeniden izah etmek gibi bir lüzuma zaruret olmadığı açıktır. Takdir edersiniz, ki şimdi de önergelere geçtik, onlar üzerinde işlem yapıyoruz.

PLÂN KOMİSYONU SÖZCÜSÜ MUSTAFA KEMAL YILMAZ (Ankara) — Bendeniz yapılan zamların doğru ifade edilmediğini izah etmek istiyorum.

BAŞKAN — Sayın üyelere göstergeyi dağıtmış bulunuyoruz. Komisyon olarak katılmıyorsunuz; Hükümet de önergeye katılmadığını ifade etmiştir.

Sayın Hıçerimez'in önergesini oylarınıza sunuyorum. Önergeyi kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Sayın Hıçerimez'in diğer önergesini okutuyorum :

Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan kanun tasarisının 1 nci maddesinin (c) fıkrasının madde metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederim.

Gerekçesi sözlü olarak sunulacaktır.

Ankara

Sakıp Hıçerimez

BAŞKAN — Sayın Komisyon önergeye katılıyor mu?

PLÂN KOMİSYONU SÖZCÜSÜ MUSTAFA KEMAL YILMAZ (Ankara) — Katılmıyoruz.

BAŞKAN — Sayın Hükümet katılıyor mu?

MALİYE BAKANİ SAİT NACİ ERGİN — Katılmıyoruz efendim.

BAŞKAN — Sayın Komisyon ve Sayın Hükümet önergeye katılmıyorlar. Önergeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Sayın Bilgin'in önergesini okutuyorum :

Yüksek Başkanlığa

Görüşülmekte bulunan tasarıya Bütçe Plân Komisyonunca eklenen gösterge tablosu yerine ilişik gösterge tablosunun kabul edilmesini arz ve teklif ederim.

Ek : Gösterge tablosu.

Bingöl

Mehmet Bilgin

BAŞKAN — Tabloyu okutuyorum.

GÖSTERGE TABLOSU

Kademeler

Derece	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	630	645	660	675					
2	530	550	570	590	610	630			
3	475	486	497	508	519	530	541	552	
4	415	427	439	451	463	475	487	499	511
5	365	375	385	395	405	415	425	435	445
6	315	325	335	345	355	365	375	385	395
7	285	291	297	303	309	315	321	327	333
8	250	257	264	271	278	285	292	299	306
9	215	222	229	236	243	250	257	264	271
10	195	199	203	207	211	215	219	223	227
11	175	179	183	187	191	195	199	203	207
12	160	163	166	169	172	175	178	181	184
13	140	144	148	152	156	160	164	168	172
14	120	124	128	132	136	140	144	148	152
15	100	104	108	112	116	120	124	128	132
16	70	75	80	85	90	95	100	105	110
	1 000	+	200	780					
	1 000	+	150	755					
	1 000	+	100	725					
	1 000	+	50	700					

BAŞKAN — Sayın Komisyon ve Sayın Hükümet önergeye katılıyor mu?

PLÂN KOMİSYONU SÖZCÜSÜ MUSTAFA KEMAL YILMAZ (Ankara) — Katılmıyoruz.

MALİYE BAKANI SAİT NACİ ERGİN — Katılmıyoruz efendim.

BAŞKAN — Sayın Komisyon ve Sayın Hükümet önergeye katılmıyorlar. Sayın Bilgin? Yok. Önergeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Sayın Kılıç'ın önergesini okutuyorum.

Yüksek Başkanlığa

Görüşülmekte olan kanun tasarısının 1 nci maddesinin (C) fıkrasının aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederim.

**Samsun
İlyas Kılıç**

c) «Emekli aylığı bağlanmasına esas aylık» deyimi, Devlet memurunun emekli keseneğine esas olan aylığını ifade eder.»

BAŞKAN — Sayın Komisyon ve Sayın Hükümet önergeye katılmıyor mu?

PLÂN KOMİSYONU SÖZCÜSÜ MUSTAFA KEMAL YILMAZ (Ankara) — Katılmıyoruz.

MALİYE BAKANI SAİT NACİ ERGİN — Katılmıyoruz efendim.

BAŞKAN — Sayın Komisyon ve Sayın Hükümet önergeye katılmıyorlar. Sayın Kılıç? Yok. Önergeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Sayın Kabadayı'nın önergesini okutuyorum.

Yüksek Başkanlığa

Görüşülmekte olan kanun tasarısının, hükuk devleti anlayışı ile bağdaşmadığı gibi, 1101 sayılı Kanunla tanınan kazanılmış hakları ortadan kaldırmayı hedef tutan ve aynı zamanda 506 sayılı Kanunla Sosyal Sigortalar Kanununa bağlı emeklilere nazaran, memur emeklileri mağdur etmeye yönelik 1 nci maddenin (C)

fıkrasının aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederim.

Konya
İhsan Kabadayı

C) «Emekli aylığı bağlanmasına esas aylık» deyimi, devlet memurunun emekli keseneğine esas olan aylığını ifade eder.»

BAŞKAN — Önergeye Sayın Komisyon ve Sayın Hükümet katılıyor mu?

PLÂN KOMİSYONU SÖZCÜSÜ MUSTAFA KEMAL YILMAZ(Ankara) — Katılmıyoruz.

MALİYE BAKANI SAİT NACİ ERGİN — Katılmıyoruz efendim.

BAŞKAN — Önergeye Sayın Komisyon ve Sayın Hükümet katılmıyorlar.

İHSAN KABADAYI (Konya)) — Söz istiyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN — Buyurunuz Sayın Kabadayı. Görüşünüzü lütfen kısaca izah ediniz.

İHSAN KABADAYI (Konya) — Sayın Başkan, muhterem arkadaşlarım:

Huzurunuzdaki kanun tasarısının 1 nci maddesi, açık ve aşikâr şekilde emekli, dul ve yetimlerin sırtından, şimdiye kadar gelip geçen hükümetlerin fuzuli ve gayesiz, neticesiz yaptıkları israfları, sanki bunların sırtından acısını çıkarmak ve yine yapılmakta olan yatırımların güc ve kaynağını emeklilerin sırtından almak gibi, bir iddianın ve yolun içindedir, bu açıktır.

Ayrıca, kabul ediyoruz; kalkınan bir memlekette Hükümet, bütçe sıkıntı içindedir. Bu açığını kapatmak gayesine mâtufl olarak yine elini attığı yer, Emekli Sandığı olmuştur. Nerede güc var, nerede kaynak var? Dili var - ağız yok, dertleri var - haklarını aramada gücü yok; Emekli Sandığı var. Gelmiş geçmiş hükümetler, cümlesi dâhil, buraya el atmıştır. Politikacıların pek çok kere kayırma yeri olduğu gibi, kendi iktisadi olmuştur kalkınan Türkiye'nin çok kere çoğunda kalkınmasına faydası olmayan, yatırımların gücünü kaynağını da Emekli Sandığından aldığı, ilmi gerçeğe uyan bir realitedir ve benim samimî kanaatim de budur.

Şimdi bu maddenin tedvin esasını ve gerekçesini naçizane arkadaşınız, bütçe açığını kapatmak gayesine mâtufl bu madde böyle ted-

vin edilmiştir, böyle kurulmuştur inancındayım.

İkincisi; yine Yüce Meclis bundan iki sene evvel 1101 sayılı Kanun ile emeklilere bir hak tanımıştır. Bu kanun ve gelmiş geçmiş hukuk teamülleri ortada iken bu madde böyle çıkarılsa, iki sene evvel vermiş olduğu hakkı kısıtlıyacak, yani bu hakkı alacak, dolayısıyla geriye dönüş olacaktır. Değil Türkiye'de, dünyanın hiçbir yerinde bir kanun ile verilen haklar, ikinci bir kanun ile geriye alınamaz, kısıtlanmaz, yani geriye dönülemez. Bundan dolayı da büyük bir haksızlığın içinde bulunmuş olmaktadır.

Üçüncüsü; Plân Komisyonu emekliler için apayrı bir gösterge sistemi kabul etmiştir ki; bunun da hiçbir ilmi yeteneği, ehliyeti ve geçerliliği yoktur. İnancım bu merkezdedir.

Ayrıca, bu gösterge sistemini kabul etmekle mâziyi de aratacak kadar bir hataya düşülmüştür. 22 sene evvel dahi o yıllardaki, mer'i Emeklilik Kanunu bir emekliye brüt maaşının yüzde 50 sini emekli maaşı olarak verirken, bu gösterge sistemini ihtiva eden bu madde aynen kabul edilirse; bu gösterge sistemi ile bir emeklinin eline brüt maaşının yüzde 50 si değil, geriye gidikle ancak yüzde 47 si geçecektir ki; böylece memuru kayırma, 1101 sayılı Kanun ile haklarını verme değil, hakkını da alma, geriye götürme olacaktır.

Bu anlayışla bilhassa eski emeklilerden dinlediğim gibi, memur vazgeçti bizden, güneş olup onu ısıtırdıktan, gölge etmememizi Yüce Meclisten istemektedir. 1930 - 1935 arasındaki emekli yıllarını eski memurlar bir altın yılı, bir bayram ve bir sevinç günü olarak aramaktadır ve aratılmaktadır. Hiç olmazsa biz, onlara yeni bir imkânda bulanamıyoruz, kendimizi lânetle andıracak günü de onlara mumla, nurla aratacak bir hale düşürmemek için, haklarını vermeye mecbur olduğumuz kanısındayım.

Benim asıl üzerinde durmak istediğim şey, bu memlekette bütün müesseseler birbirinden azizdir. Anayasa sosyal devlet, sosyal anlayış açısından hiçbir müessese, sınıf ve zümreyi birini diğerinden üstün göremez. Hiçbir sınıf ve zümre diğerinden üstün, kabadayı, metazori hak alamaz ve almamalıdır. İki müessesesin ikisi de sosyal kuruluş ve sosyal güvenlik müessesesidir; ikisine de saygımız vardır. Ama birisinde

pergelin ağzını açmışız, hakları nâmütenahiye götürürken ötekinde kılı kırk yaran, sanki günâh tartan bir anlayış içerisinde sabahtan beri münakaşa etmekteyiz.

Aynı evsafa, aynı vasıfta, aynı görev aylığı alan bir memur Sosyal Sigortalara bağlı olarak 14 yıl hizmet ediyor, emekli olduğu zaman 2 500 lira emekli maaşı alıyor, Emekli Sandığına bağlı olarak 25 sene hizmet etmiş ve aynı aylığı alan bir memura da maalesef 2 500 lira değil, 1 543 lira veriyoruz. Ben asıl Millî Güven Partisi Grubu ve şahsım adına burada durmaktayım.

Sosyal devlette, sosyal Anayasada, hukuk Devletinde geriye gidiş olmadığı gibi, haksızlık yapılamaz, değişik haklar, ölçüler tatbik edilemez. Birisinde pergelini açıp nâmütenahi hak veriyorsunuz; 14 yıl çalışmış emeklilik 2 500, diğeri bir ömür vermiş, 25 senesini vermiş hizmet etmiş ona ise, onun % 40 ma yakın bir miktarda açağı veriyorsunuz. Ben diğer iddialarımın hepsinden vazgeçtim, ama sosyal Devlette, hukuk Devletinde, sosyal adalet anlayışında bu farklılığı gidermeye Yüce Meclis mecburdur. Bu bizim uhra ve dünya vazifemizdir. Bunu giderelim, bunu giderici bir formül getirsinler, birinci yaptığım iddialarım cümlesinden vazgeçeceğim.

Emekli arkadaşlarımızın bana da yana yakıla anlattıkları husus şudur: Farklılık için üzülmemektedirler, haksızlık için üzülmemektedirler, bunun derdini yaşamaktadırlar. Zaten bizim nesillerin ikisi; harbde doğduk, harb içinde yürüdük, harbden beter sıkıntılar içinde gidiyoruz. Yemeden, içmeden yaşamasını öğrenmiş emekliler, nâmuslu memur beyler. Bir fazlalık istememektedirler, ancak ve ancak istedikleri, iki sosyal müessese arasındaki farklılığın giderilmesidir. Sosyal Sigortalara bağlı teşekküller meydana çıkıyorlar, baskı grubu oluyorlar, bağırıyorlar, çağırıyorlar, güc - kuvvet oluyorlar, ahyorlar. Emekliler ise daha ehliyetli, bu memlekete saçını başını ağartacak kadar hizmet etmiş, okullarda mürekkep yalamış, bilmem tebeşir kokusundan yüzü ağarmış, onun hakkını keseceksiniz, diğerlerine fazla hak vereceksiniz. Ben Millî Güven Partisi Grubu olarak ve şahsım adına şunu söylüyeyim ki; bu kanun böyle çıkarsa, bu farklılık giderilemez-

se müspet oy veremeyeceğimi Yüce Meclise samimiyetle inandığım duygularıyla ifade etmeye mecburum.

Doğru, tablodaki rakam çok büyük görünüyor; 2 400 - 2 500, kalıbı büyük, ama iştiracı gücü yok, Zarfı haşmetli, mektubu yok. Emekliye astronomik rakamlar saydıracaksınız, ama pazara çıkınız, paranın ne hale düştüğünü, ne hale düşmekte olduğunu, daha dün denecek kadar kısa bir tarih içerisinde resmî devlet teşekküllerinin zamlarıyla, «aracı» dediğimiz kabzmalın ve manavın da nasıl fiyat rüzgârına uğduğunu göreceksiniz. Tosbağa sürati ile değil, bir tavşan sürati ile tazıyı da geçen süratle tepeleri zirveden aşmış gittiğini görürseniz, rakamı büyük olan paraların iştiracı gücü olmadığına göre, hakkı olan bu memura bu parayı veremeye mecbur olduğunuz gibi, aradaki farkı gidermenin de bir vicdan borcu olduğunu, Millî Güven Partisi Grubu olarak, huzurlarımızda arz etmeye mecburum.

Saygılarımla efendim.

BAŞKAN — Önergeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir efendim.

Sayın Hüsnü Özkan'ın önergesini okutuyorum efendim.

Sayın Başkanlığa

Hükümet teklifinde belirtilen birinci derecenin 695 ten başlatılarak cetvelin buna göre ayarlanmasını arz ederim.

Hatay
Hüsnü Özkan

BAŞKAN — Komisyon bu önergeye uymuş ve bir değişiklik teklifi getirmiştir, okutuyorum efendim.

Millî Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan tasarıya ekli gösterge tablosunun aşağıdaki şekilde değiştirilmesi Komisyonumuzca kabul edilmiştir. Kabulünü arz ve teklif ederim.

Bütçe ve Plân Komisyonu
Başkanvekili
İçel
Cavit Okyayuz

GÖSTERGE TABLOSU

Kademeleri

Derece	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	650	665	680	695					
2	550	570	590	610	630	650			
3	490	502	514	526	538	550	562	574	
4	430	442	454	466	478	490	502	514	526
5	370	390	400	410	420	430	440	450	460
6	330	340	350	360	370	380	390	400	410
7	295	302	309	316	323	330	337	344	351
8	260	267	274	281	288	295	302	309	316
9	225	232	239	246	253	260	267	274	281
10	205	209	213	217	221	225	229	233	237
11	185	189	193	197	201	205	209	213	217
12	165	169	173	177	181	185	189	193	197
13	145	149	153	157	161	165	169	173	177
14	125	129	133	137	141	145	149	153	157
15	100	105	110	115	120	125	130	135	140
16	70	75	80	85	90	95	100	105	110
	1 000	+	200	795					
	1 000	+	150	770					
	1 000	+	100	745					
	1 000	+	50	720					

BAŞKAN — Efendim, Komisyonunun gösterge üzerinde yaptığı değişik şekliyle 1 nci maddeyi oylarımıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir efendim.

İkinci maddeyi okutuyorum.

Madde 2. — 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununa aşağıdaki ek maddeler eklenmiştir.

Ek madde 1. — Ayhıkların personel kanunları hükümlerine göre alan iştirakçilerin emeklilik keseneklerine, personel kanunları gereğince kazanılmış hak olarak aldıkları derece ve kademelerin gösterge rakamlarının katsayı ile çarpımı sonunda bulunacak aylık miktarları esas alınır.

Yasama organı üyelerinden birinci dereceye yükselmiş bulunanların emeklilik kesenekleri ilk yıl bu derecenin ikinci kademesinden, ikinci yıl üçüncü kademesinden, üçüncü yıl son kademesinden kesilir.

BAŞKAN — Bu madde üzerinde Komisyonun hazırladığı rapor metnini okutuyorum efendim.

Ek madde 1 ile ilgili olarak verilen önergelere:

Ankara Milletvekili Şerafettin Yıldırım'ın değiştirilme önergesi benimsenmiş; Ankara Milletvekili Suna Turalı'nın, Sinop Milletvekili Hilmi İsgüzar'ın, Denizli Milletvekili Ali Uslu'nun, Manisa Milletvekili Kâmil Şahinoğlu'nun, Konya Milletvekili Baha Müderrisoğlu'nun, Amasya Milletvekili Salih Aygün'ün, Ankara Milletvekili Cengizhan Yorulmaz'ın önergeleri benimsenmemiştir.

BAŞKAN — Bilgi için, Komisyonun dikkate aldığı önerge üzerine hazırladığı son metni okutuyorum efendim.

Millet Meclisi Başkanlığına

Ek madde 1 in aşağıdaki şekilde değiştirilmesi Komisyonumuzca kabul edilmiştir. Kaydını arz ederim

Bütçe ve Plân Komisyonu
Başkanvekili
İçel
Cavit Okyayuz

Ek madde 1. — Aylıkların Personel kanunları hükümlerine göre alan iştirakçilerin, emeklilik keseneklerine, personel kanunları gereğince kazanılmış hak olarak aldıkları derece ve kademelerin gösterge rakamlarının katsayısı ile çarpımı sonunda bulunacak aylık miktarı esas alınır.

İki yılda bir derece yükselmesine tabi bulunan iştirakçilerden, emeklilik keseneklerine esas aylıkları birinci dereceye yükselenlerin emeklilik kesenekleri, ilk yıl bu derecenin ilk kademesi, ikinci yıl ikinci kademesi ve üçüncü yıl son kademesi aylığı üzerinden kesilir.

Ancak, yasama organı üyeleri ile hariçten atanan bakanlardan emeklilik keseneklerine esas aylıkları birinci dereceye yükselenlerin emeklilik kesenekleri, bu derecenin son kademesi aylığı üzerinden kesilir.

Birinci derecenin son kademe aylığını kazanılmış hak olarak alıp da bu kademe bir yıl emeklilik keseneği ödüyenlerden, ek gösterge rakamı bulunanların emeklilik kesenekleri, 1 000 + 50 gösterge rakamı üzerinden kesilir. Bunlardan, ek gösterge rakamı müsaidolanların, emeklilik kesenekleri, 1 000 + 50 göstergesi üzerine, her derece yükselmesi süresi sonunda 50 rakamı eklenmek suretiyle bulunacak 1 000 + 100, 1 000 + 150 ve 1 000 + 200 lük gösterge rakamları dikkate alınarak kesilir.

Ek gösterge rakamları sonradan azalanlar ile tamamen kaldırılanların veya ek göstergesi bulunmayan görevlere geçenlerin emeklilik kesenekleri, emeklilik keseneğine esas olan eski aylıkları üzerinden kesilmeye devam olunur.

Birinci derecenin son kademe aylığını kazanılmış hak olarak almamış olanların derece ve kademe göstergelerine eklenen rakamlar emeklilik keseneğine esas aylığın tesbitinde nazara alınmaz.

BAŞKAN — Sayın Erez, bu madde üzerinde mi söz istiyorsunuz?

MESUT EREZ (Kütahya) — Umumi olarak istiyorum.

BAŞKAN — Bu madde üzerine söz isteyen Sayın üye yok. Onun için şimdi önergelerin oylanmasına geçeceğiz.

Sayın Tural ve Sayın İşgüzar, sizin önergeniz ortak. Önergenizde ısrar ediyor musunuz efendim? Bu yeni düzenlenen madde karşısında önergenizde ısrar ediyor musunuz?

HİLMİ İŞGÜZAR (Sinop) — Etmiyoruz, geri alıyoruz.

BAŞKAN — Önerge geri verilmiştir efendim.

Sayın Yıldırım?.. Yok.

Sayın Uslu?

ALİ USLU (Denizli) — Sayın Başkanı bideyette 22 arkadaşla birlikte verdiğimiz önergemizin reddedildiğinden bahsedildi. Halbuki okunan rapora göre bizim teklifimiz raporda yer almıştır. Binaenaleyh aynen vardır.

BAŞKAN — Yani, Sayın Uslu, arkadaşlarınızla birlikte verdiğiniz önergenin, Komisyonca yapılan son madde metninde yer aldığını, bu gerekçe ile geri aldığınızı ifade ediyorsunuz değil mi efendim?

ALİ USLU (Denizli) — Evet.

BAŞKAN — Önerge geriverilmiştir. Yalnız bu önergede imzası bulunan sayın üyelerden hazır bulunan var mı efendim? («Geri alıyoruz» sesleri) Tamam efendim, geri almadığınız takdirde ben onu işleme tabi tutmak zorundayım. Onun için soruyorum efendim.

Sayın Aygün?

SALİH AYGÜN (Amasya) — Geri alıyorum.

BAŞKAN — Geri aldınız efendim.

Sayın Yorulmaz? Yok.

Sayın Yorulmaz'ın önergesini okutuyorum:

Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan kanun tasarisının Ek 1 nci maddesinin son fıkrasının aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederim.

Gerekçesi sözlü olarak sunulacaktır.

Ankara Milletvekili

Cengizhan Yorulmaz

«Yasama Organı üyelerinden, Yasama Organı üyesi iken 1 nci dereceye yükselmiş bulunanların emeklilik kesenekleri ilk yıl bu derecenin 2 nci kademesinden, 2 nci yıl 3 ncü kademesinden, 3 ncü yıl son kademesinden kesilir.»

BAŞKAN — Bu önergeye Sayın Komisyon ve Hükümet katılmıyor. Oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir efendim.

Her ne kadar Sayın Uslu ve 2 arkadaşı önergeyi geri aldıklarını ifade etmişlerse de önergede çok sayıda üyenin imzası bulunduğu

ve kendileri de hazır olmadıkları için önergayı işleme koymak zorundayım efendim.

Yüksek Başkanlığa

5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununa ek ve geçici maddeler eklenmesine ve bu kanun ile diğer kanunların bazı hükümlerinin kaldırılmasına dair kanun tasarısının 2 nci maddesi ile eklenen ve Yasama Organları üyelerinin emeklilik kesenekleriyle ilgili bulunan ek madde 1 in Maliye ve Bütçe - Plân komisyonlarınca değişik 2 nci fıkrasının, kısaca izah olunan sebeplerle ve aşağıdaki şekilde değiştirilmesini ve Maliye Komisyonu değişikliğininin küçük bir ifade farkı ile benimsenmesini uygun görmekteyiz.

Maliye ve Bütçe Komisyonu 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununa geçici maddeler ekliyen tasarımın 4 ncü maddenin geçici 2 nci maddesini;

«Geçici Madde 2. — Bu kanunun neşrinden önce Yasama Organı üyesi iken 1 nci dereceden emekliye ayrılmış olanların emekli aylıklarının yükseltme işlemleri Personel Kanunundaki gösterge tablosunun 1 nci derecesinin son kademesi üzerinden yapılır» şeklinde kabul etmiştir. Daha evvel emekli olan Yasama Organı üyelerine verilen hakkın, sonradan emekli olacak Yasama Organı üyelerinden esingenmesi düşünülemez ve bu bir adaletsizlik örneği teşkil eder. Esasen tablonun 1 nci derecesi diğer derecelerden çok eksik olmak üzere 4 kademe-den ibarettir.

Bütçe - Plân Komisyonunun ek madde 1 in 2 nci fıkraya değişikliği uygulamada güçlükler doğuracak ve tereddütler yaratacak mahiyettedir. Binaenaleyh az ve öz olarak izah olunan hususlar ve Maliye Komisyonu gerekçesi nazara alınarak ek madde 1 in şu şekilde yeniden tedvinini arz ediyor ve değişiklik önergesini sunuyuz:

Ek Madde 1. — Aylıklarını Personel Kanunları hükümlerine göre alan iştirakçilerin emeklilik keseneklerine Personel Kanunları gereğince kazanılmış hak olarak aldıkları derece ve kademelerin gösterge rakamlarının kat-sayı ile çarpımı sonunda bulunacak aylık miktarı esas alınır.

Yasama Organı üyelerinden 1 nci dereceye yükselmiş bulunanların emeklilik keseneklerine bu derecenin son kademesi aylığı esas alınır.

Denizli	Manisa
Ali Uslu	Kâmil Şahinoğlu
Konya	Kayseri
Baha Müderrisoğlu	V. Âli Özkan
Muğla	Nevşehir
Ahmet Buldanlı	Esat Kırathoğlu
Rize	Eskişehir
S. Zeki Köseoğlu	M. Şemsettin Sönmez
Bingöl	Nevşehir
Mehmet Bilgin	Hüsamettin Başer
İzmir	Çanakkale
Münir Daldal	Zekiye Gülsen
Hatay	İstanbul
Ali Yılmaz	Mehmet Yardımcı
	Diyarbakır
	Sabahattin Savcı

BAŞKAN — Sayın Komisyon, tüm olarak katılmıyorsunuz.

PLÂN KOMİSYONU SÖZCÜSÜ M. KEMAL YILMAZ (Ankara) — Katılmıyoruz, biz metinde ısrar ediyoruz.

BAŞKAN — İsrar ediyorsunuz.

Okunan önergeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir efendim.

Bu itibarla Komisyonun daha önce okuduğumuz değişik şekli ile son ek madde 1 i oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir efendim.

Ek madde 2. — Aylıklarını Personel kanunları hükümlerine göre almıyan iştirakçilerin emeklilik keseneklerine, tahsil durumları itibarıyla Personel kanunlarına göre girebilecekleri derece ve kademelerin aylıkları esas alınır. Bunlardan daha önce emeklilik ile ilgili görevlerde bulunmuş olanların emeklilik keseneklerine, bu kanunun geçici 9 ncü maddesinin hükümleri de göz önüne alınmak suretiyle, önceki görevlerinde bıraktıkları derece ve kademe aylıkları esas tutulur.

Bunların, bu görevlerinde emeklilik keseneği vermek suretiyle geçirdikleri her yıl için bir kademe ilerlemesi verilmek ve tahsil durumları itibarıyla, Personel kanunlarına göre her derecede geçirmeleri gereken en az süreler

kadar kademe ilerlemesi yaptıktan sonra bir derece yükselmesi yapılmak suretiyle emeklilik keseneğine esas aylıkları yükseltilir.

Ancak, bu suretle bulunacak emeklilik keseneğine esas aylıkları, fiilen aldıkları aylık, ücret veya ödeneklerden fazla alamıyacağı gibi, tahsil durumları itibariyle, Personel kanunlarına göre yükselebilecekleri derecelerin son kademe aylıklarından da fazla olamaz.

BAŞKAN — Bu madde üzerinde verilen önergeler sonunda komisyonun tanzim etmiş olduğu son madde şeklini okutuyorum efendim :

Millet Meclisi Başkanlığına

Ek madde 2 nin aşağıdaki şekilde değiştirilmesi komisyonumuzca kabul edilmiştir.

Kabulünü arz ederim.

Bütçe ve Plân Komisyonu

Başkanvekili

İçel Milletvekili

Cavit Okyayuz

Ek madde 2. — Aylıklarını Personel kanunları hükümlerine göre almıyan iştirakçilerin emeklilik keseneklerine, tahsil durumları itibariyle Personel kanunlarına göre girebilecekleri derece ve kademelerin aylıkları esas alınır. Bunlardan daha önce emeklilik ile ilgili görevlerde bulunmuş olanların emeklilik keseneklerine, bu kanunun geçici 1 nci maddesinin hükümleri de göz önüne alınmak suretiyle, önceki görevlerinde bıraktıkları derece ve kademe aylıkları esas tutulur.

Bunların, bu görevleride emeklilik keseneği vermek suretiyle geçirdikleri her yıl için bir kademe ilerlemesi verilme ve tahsil durumları itibariyle, Personel kanunlarına göre her derecede geçirmeleri gereken en az süreler kadar kademe ilerlemesi yaptıktan sonra bir derece yükselmesi yapılmak suretiyle emeklilik keseneğine esas aylıkları yükseltilir.

Ayrıca, Sosyal Sigortalar kanunlarına tabi olarak geçmiş ve sigorta primi ödenmiş sürelerinin her yılı bir kademe ilerlemesine ve tahsil durumlarına göre her 3, 4 ve 5 yılı bir derece yükselmesine esas olacak şekilde, emeklilik keseneğine esas derece ve kademe aylıkları tesbit edilir.

Ancak, bu suretle bulunacak emeklilik keseneğine esas aylıkları, fiilen aldıkları aylık,

ücret veya ödeneklerden fazla alamıyacağı gibi, tahsil durumları itibariyle, Personel kanunlarına göre yükselebilecekleri derecelerin son kademe aylıklarından da fazla olamaz.

Şu kadar ki, sigorta primi ödenmek suretiyle geçen sürelerin değerlendirilmesinde, daha önce her hangi bir şekilde değerlendirilmiş veya 18 yaşından önce geçen ve yahut intibakın yapıldığı tarihteki tahsil derecelerinden daha aşağı bir tahsil derecesinde sigorta primi ödemek suretiyle geçirdikleri süreler dikkate alınmaz.

BAŞKAN — Bu madde üzerinde Kırşehir Milletvekili Sayın Kemal Güneş'in ve İstanbul Milletvekili Sayın Tekin Erer'in önergeleri Komisyonca benimsenmiş, madde bu şekle getirilmiş ve bunun dışında da verilmiş önerge bulunmamaktadır efendim.

Bu madde üzerinde söz isteyen sayın üye? Yok. Önerge sahibi sayın üyeler de yok. Bu itibarla Komisyonun tanzim ettiği ve şimdi okunan maddeyi yeni şekli ile, ek madde 2 olarak oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler.. Etmiyenler.. Ek madde 2 olarak kabul edilmiştir, efendim.

Sayın Komisyon, Sayın Buldanlı'nın önergesi üzerine raporunuzda yeni bir ek madde 3'ün tedvini kabul edilmiştir, diyorsunuz, o madde metnini sizden almadık.

PLÂN KOMİSYONU SÖZCÜSÜ M. KEMAL YILMAZ (Ankara) — Önergede var sayın Başkan.

BAŞKAN — Anlıyorum da, bu önerge olarak..

PLÂN KOMİSYONU SÖZCÜSÜ M. KEMAL YILMAZ (Ankara) — Sayın Başkan, madde sıraları değiştirildiği için, madde sıraları teselsül etsin diye bir madde eklendi. Bu 3 ncü madde önergede ek madde diye vardır efendim.

BAŞKAN — Efendim, anlıyorum da. Şimdi Sayın Buldanlı yeni bir ek 3 ncü madde tedvini ile ilgili olarak önerge vermiş, benimsemişsiniz. O vakit yeni bir ek..

PLÂN KOMİSYONU SÖZCÜSÜ M. KEMAL YILMAZ (Ankara) — Bu yeni madde, 3 ncü madde olarak getiriliyor. Tatbikatta güçlükleri önleme bakımından bu 3 ncü ek maddenin gelmesi zarureti vardır.

BAŞKAN — Anlıyorum da, bizde o maddenin metni yok.

PLÂN KOMİSYONU SÖZCÜSÜ M. KEMAL YILMAZ (Ankara) — Verdik efendim.

BAŞKAN — Bu «Sosyal Sigortalar Kanununa tabi görevlerde bulunduktan sonra.» diye başlayan madde mi efendim?

PLÂN KOMİSYONU SÖZCÜSÜ M. KEMAL YILMAZ (Ankara) — Evet efendim.

BAŞKAN — Yeni ek 3 nci madde bu mu oluyor efendim?

PLÂN KOMİSYONU SÖZCÜSÜ M. KEMAL YILMAZ (Ankara) — Tamam efendim.

BAŞKAN — Bu, Sayın Buldanlı'nın, önergesi dikkate alınarak yapılan yeni ek 3 değil mi efendim?

PLÂN KOMİSYONU SÖZCÜSÜ M. KEMAL YILMAZ (Ankara) — Yeni ek 3 bu oluyor.

BAŞKAN — Şimdi efendim, Komisyonun bu yeni tedvin ettiği maddeyi okutuyorum;

Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan tasarıya aşağıdaki maddenin ek madde 3 olarak eklenmesi komisyonumuzca kabul edilmiştir. Kabulünü arz ederiz.

Bütçe ve Plân Komisyonu
Başkanvekili
İçel Mv.
Cavit Okyayuz

Ek madde 3. — Sosyal Sigortalar Kanununa tabi görevlerde bulunduktan sonra iştirakçi olanların, emeklilik keseneklerine, personel kanunları gereğince kazanılmış hak olarak aldıkları derece ve kademe aylıkları üzerine, sigorta primi ödemek suretiyle geçirdikleri sürelerin, her yılı bir kademe ilerlemesine ve tahsil durumlarına göre her 2, 3, 4 ve 5 yılı bir derece yükselmesine esas olacak şekilde eklenerek bulunacak derece ve kademe aylığı esas alınır.

Bunların, personel kanunlarına göre kazanılmış hak olarak aldıkları kademelerin ilerletildiği veya derecelerin yükseltildiği sürece, emeklilik keseneğine esas kademeleri ilerletilir ve dereceleri yükseltilir.

Ancak, bunların emeklilik keseneğine esas aylık derecelerinin yükseltilebilmeleri için,

tahsil durumları itibariyle personel kanunları hükümlerine göre, en son yükselebilecekleri dereceleri geçmemeleri ve bir derecede en az geçirmeleri gereken yıl sayısı kadar kademedem emeklilik keseneği ödemiş olmaları şarttır.

Şu kadar ki, 18 nci yaşın ikmalinden önce veya iştirakçi oldukları tarihteki tahsil derecelerinden daha aşağı bir tahsil derecesinde sigorta primi ödemek suretiyle geçirdikleri süreler dikkate alınmaz.

Sigorta primi ödemek suretiyle geçen sürelerin, personel kanunları hükümlerine göre, memuriyette geçmiş sayılmak suretiyle, kazanılmış hak, derece ve kademelerinin tesbitinde değerlendirilen kısımları, bu madde uyarınca, emeklilik keseneğine esas aylığın tesbitinde ayrıca nazara alınmaz.

BAŞKAN — Bu maddenin yeni şekli Sayın Buldanlı'nın önergesi üzerine tanzim edilmiştir. Önerge sahibi Sayın Buldanlı?.. Yok. Önergesi dikkate alındığı için önerge üzerinde ayrıca işlem yapmıyorum. Madde üzerinde söz isteyen arkadaşımız da yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum...

ALİ RIZA UZUNER (Trabzon) — Bir hususu sormak isterim. Müsaade eder misiniz, kafamda bir karanlık nokta var, çok kısa olarak arz edeyim.

BAŞKAN — Buyurunuz efendim.

ALİ RIZA UZUNER (Trabzon) — Sayın Başkan, muhterem arkadaşlarım;

Bir konuyu, belki bu maddeye doğrudan doğruya monte edilemez, ama mutlaka bu kanun tasarısı ile şahsan ilgili görüyorum. Bu yönden bunu vuzuha kavuşturmak ve gerekirse bu madde ile sayın Komisyon mâruzatımı irtibatlı görürse, bunu derhal bir önerge haline getirmek istiyorum.

Efendim, emekli olmuş ve emeklilik işlemini tamamlamak istemiyen bir memur Emekli Sandığından emeklilik maaşını almaktadır; fakat emekli olan bu şahıs sigorta kapsamına giren bir işyerinde çalışmaktadır. Sigorta kapsamına giren bir işyerinde çalıştığı süre içinde sigorta mevzuatı gereğince kendisinden prim kesilmektedir. Bu primin onun emekliliği ile hiçbir ilgisi olmamaktadır. Artık emeklilik işlemini tamamlamış, sosyal gü-

venlik yönünden teminata bağlanmış bir şahıs olarak Sosyal Sigortalar güvenliği ile bir ilgisi yok. Çünkü, tedavisi v.s. bu kanuna uygun olarak Devlet müesseselerince yürütülmekte ve masrafları da karşılanmaktadır. Bu durumda bulunanlar, vani hizmet süresince kendisinden emekli ödeneği kesilmiş, sonunda emekli olmuş ve sosyal güvenliğin gayesine varmış ve bir teminata kavuşmuş olan şahıs, bu defa Sosyal Sigortalar bünyesine bugünkü mevzuatımıza göre girmektedir. Zannederim ki, bu, hatalıdır. İlgililer belki Sosyal Sigortalar Kanununda değişiklik yapılmak suretiyle ıslah edilebilir, diyebilirler; ama arz etmek istediğim Emekli Sandığından emekli olanlardır. Bu yönden bu kanunu ilgilendirir sanıyorum. Bu kabül şahıslardan bir kesinti yapılmaması gerektiği kanaatindeyim. Şayet Sayın Hükümet ve Komisyon bu görüşümüze iltifat ederlerse ve bu madde de yeri uygun görülür ise, bunu buraya monte etmenin yararlı olacağı kanaatindeyim. Eğer kanun tekniği bakımından diğer bir maddede monte edilmesi daha yararlı ise, o zaman lütfen bizi uyarınsınlar ve bu önergemizi takdim etmeye çalışalım.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN — Sayın Komisyon.

PLÂN KOMİSYONU SÖZCÜSÜ MUSTAFA KEMAL YILMAZ (Ankara) — Sayın Başkan, Sayın Uzuner'in bahsettiği husus, bu kanun ile ilgili değildir. Sosyal Sigortalar Kanununa ait bir hükümdür. Kesildiğini ileri sürdüğü aidat ise, emekli primi değil hastalık primidir. Binaenaleyh, Emekli Sandığı Kanunu ile bir ilişkisi yoktur. Bahsettikleri hususun ne bu madde ile ve ne de bu kanun ile ilgisi bulunmamaktadır.

BAŞKAN — Okunan yeni şekli ile yeni ek 3 ncü madde olarak maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Ek 3 ncü madde olarak kabul edilmiştir.

Tasarıda 3 ncü madde olan yeni ek 4 ncü maddeyi okutuyorum.

Ek Madde 4. — Emekli, âdi mâlûllük ve vazife mâlûllüğü aylıkları, iştirakçilerin görevden ayrıldıkları tarihteki emekli aylığı bağlanmasına esas aylıkları üzerinden

7 . 2 . 1969 tarihli ve 1101 sayılı Kanunla 5434 sayılı Kanuna eklenen ek 1 nci maddede yazılı nisbetlere göre bağlanır.

Her derece ve kademe için 7 kat sayıya göre bulunan emeklilik keseneğine esas aylıklar ile, aynı katsayı uygulanmak suretiyle bu kanuna göre bağlanan aylıklar arasındaki nisbet, katsayının değişmesi halinde dahi bağlanacak aylıkların hesabında ve bağlanmış aylıkların yükseltilmesinde aynen muhafaza edilir.

BAŞKAN — Maddenin komisyonca tanzim edilmiş yeni şeklini okutuyorum efendim.

Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan tasarrufların Ek Madde 3 ün, Ek Madde 4 olarak ve aşağıdaki şekilde değiştirilmesini Komisyonumuz kabul etmiştir.

Arz ederim.

Bütçe ve Plân
Komisyonu Başkanvekili
Cavit Okyayuz

Ek Madde 4. — Emekli, âdi mâlûllük ve vazife mâlûllüğü aylıkları, iştirakçilerinin görevden ayrıldıkları tarihteki emekli aylığı bağlanmasına esas aylıkları üzerinden, 7 . 2 . 1969 tarihli ve 1101 sayılı Kanunla 5434 sayılı Kanuna eklenen Ek 1 nci maddede yazılı nisbetlere göre bağlanır.

Her derece ve kademe için, bütçe kanunları ile tesbit edilen yürürlükteki katsayıya göre bulunan emeklilik keseneğine esas aylıklarıyla, aynı katsayı uygulanmak suretiyle bu kanuna göre bağlanan aylıklar arasındaki nisbet, katsayının değişmesi halinde, dahi, bağlanacak aylıkların hesabında ve bağlanmış aylıkların yükseltilmesinde aynen muhafaza edilir.

BAŞKAN — Sayın Akışık, söz mü talebettiniz efendim?.. Buyurun.

KENAN MUMTAZ AKIŞIK (Bitlis) — Sayın Başkan, muhterem arkadaşlarım;

Maddelerde takdim tehir olduğu için, önergemizdeki husus hiç olmazsa madde sayısı bakımından sıra değiştirmiş oluyor; ama maksadımızı takdirlerinize sunmak isterim.

Az evvel Sayın Ali Uzuner'in ortaya koydukları durumun Sosyal Sigortalar açısından incelenmesi ile değil, tamamen Emekli Sandığı ilişkisi bakımından ele alınması lâzımgeldiğine kanım.

Mesele şöyle...

BAŞKAN — Sayın Akışık, kabul edilen madde hakkında mı görüşüyorsunuz?..

KENAN MÜMTAZ AKIŞIK (Devamla) — Ek 4 ncü madde üzerindedir. Burada bizim önergemizi komisyon nazara almış olduğu için üzerinde durmak zorunda kaldım.

BAŞKAN — Sayın Akışık, anlıyorum da; biraz evvel Sayın Uzuner'in bahsettiği konuyu dile getirdiniz, o da oylandı.

KENAN MÜMTAZ AKIŞIK (Devamla) — Hayır, onunla ilgisi yok efendim. Daha mak-sadımı açıklamadan bu sual karşısında kal-mamam lâzım.

Mâruzatım şu : Orada eğer maddelerin numaralarının değişmesindeki fark nazara alınmazsa...

BAŞKAN — Alınmaz olur mu efendim?..

KENAN MÜMTAZ AKIŞIK (Devamla) — Benim önergemizin değerlendirilmesi burada mevzuu bahisse, konuşmamı burada yapmak ist-terim.

BAŞKAN — Efendim, biz eski ek 3, yeni ek 4 ncü maddeyi konuşuyoruz.

KENAN MÜMTAZ AKIŞIK (Devamla) — Efendim, ben önergemi eski ek 4 ncü maddeye göre vermişim; fakat önergem bu maddede ele alınmış. Son Alt Komisyonun değişikliğine göre 5 nci maddede nazara alınması lâzımgelirken...

BAŞKAN — Sayın Akışık, bir dakika, vu-zuha varalım. Yoksa önergeniz madde 4 ile mi ilgili?..

KENAN MÜMTAZ AKIŞIK (Devamla) — Eski madde 4 ile; fakat Alt Komisyonun dü-zenlediği yeni tasarıya göre 5 ile ilgili.

BAŞKAN — Daha o maddeye gelmedik, Sa-yın Akışık.

KENAN MÜMTAZ AKIŞIK (Devamla) — O halde önergemizin de bu maddede nazara alınmaması lâzım. 5 nci maddede söz hakkım mahfuz kalmak üzere burada sözlerimi kesiyorum efendim.

BAŞKAN — Zatiâlinizin önergesi 4 ncü madde ile ilgili değil mi efendim, ek 4 ncü madde ile değil. Önergenizi buldurttum efendim.

KENAN MÜMTAZ AKIŞIK (Devamla) — Efendim, bugün söz hakkımı talep için verdiğim önergede tafsilâtlı vardır. Halen Alt Komisyonun değişikliği sırasına göre 5 nci madde olması lâzımgelen maddede görüşmek istiyorum efendim.

BAŞKAN — Efendim, madde mi, ek madde 5 mi?.. Lütfen tasrih ediniz.

KENAN MÜMTAZ AKIŞIK (Devamla) — Ek madde 5 efendim.

BAŞKAN — Ek madde 5 te konuşmak istiyorsunuz, o zaman zatiâlinize söz vereyim.

KENAN MÜMTAZ AKIŞIK (Devamla) — Teklifimde 2 nci maddenin Ek 4 ncü madde-sidir; ama Alt Komisyon bunu 5 e çıkardığına göre 5 nci maddede rica edeceğim.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz istiyen?.. Sayın Erogan, grup adına buyurun efendim.

DEMOKRATİK PARTİ GRUPU ADINA

KADRI EROGAN (Sivas) — Sayın Başkan, muhterem arkadaşlarım;

Biraz evvel ek 3, şimdi ek 4 ncü madde üzerindeki noktai nazarlarımızı arz edeceğim. Bu madde haddi zatında görüşmekte bulunduğumuz tasarının asli unsurunu teşkil etmektedir; yani bu maddeyi çıkardığımız zaman ortada görülecek hiçbir husus kalmıyor. Çünkü, bu madde 1101 sayılı Kanun ile tesis edilmiş bulunan hakkı müktesepleri ihlâl etmektedir. Tasarının tümü üzerindeki noktai nazarımızı arz ederken, uzun uzun bahsettik. Biz Demokratik Parti Grubu olarak iddia ediyoruz ki, 1101 sayılı Kanun mer'idir. 1101 sayılı Kanun emek-lilere bir hakkı müktesep tesis etmiştir. Tesis edilen bu hakkı müktesep üzerinden Türk Devlet hayatında birbuçuk sene tatbikat yapılmıştır. Şimdi dönüp bu kanunun bahsetmiş olduğu hakkı mükteseplerin böyle bir tasarı ile iptali cihetine gitmek mümkün değildir. Zira 1101 sayılı Kanunun ek 1 nci, 2 nci ve 1327 sayılı Kanunun ek 33 ncü maddeleri gayet sarıhtır.

1101 sayılı Kanunun ek 1 nci maddesi ay-nen şöyledir :

«Emekli, âdi mâlûllük, vazife mâlûllüğü aylıklarının nisbeti, fiilî ve itibari hizmet sürelerinin toplamı 30 yıl olanlar için emekli keseneğine esas aylığın % 70 i olarak uygulanır. Fiilî ve itibari hizmet süreleri toplamı 30 yıldan az olanlar her tam yıl için % 1 eksigi, fazla olanlarda da her tam yıl için % 1 fazlası üzerinden bağlanır. Ancak bağlanacak aylıkların toplamı, emekli, âdi mâlûllük aylıklarında emekliye esas aylıklarının % 80 ini, vazife mâlûllüğü aylıklarında da % 100 ünü geçemez.» Demektedir.

Yine 1101 sayılı Kanunun ek 2 nei maddesi ise aynen :

«Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra barem, teşkilât, kadro ve kanunlarda yapılacak değişiklikler sonunda aylık tutarlarında husule gelecek yükselmeler, aynen rütbe, kadro, ünvan ve dereceden bağlanmış bulunan emekli, âdi mâlûllük, vazife mâlûllüğü aylıkları ile dul ve yetim aylıkları hakkında da uygulanır.»

1327 sayılı Kanunun ek 33 nei maddesi ise, «Bu kanunun malî hükümlerinin yürürlüğe girdiği tarih ile, 28 . 2 . 1972 tarihi arasında bağlanacak emekli, mâlûllük, dul ve yetim aylıklarını yapılacak intibakların sona erdirilmesine intizaren bu kanunun yürürlüğünden önceki aylık tutarlarına göre hesab edilir.» diyor.

Aziz arkadaşlarım; Maliye Bakanlığı da biliyor ki, bu arz ettiğim maddeler muvacehesinde brüt maaş üzerinde hizmet müddetlerine göre % 70 ve % 80 aylık bağlanması gerekmektedir. Ancak kendisi malî imkânsızlığı ileri sürerek yeni bir icat yapıyor. Net maaş sistemini ikame etmeye gayret sarf etmektedir. Binaenaleyh, burada evvelâ sözcülerin ve Hükümetin bu kürsüden sarahaten, bu getirmiş buldukları tasarrufla, 1101 sayılı Kanunun ek 1 nei ve 2 nei maddesine uygun olduğunu iddia etmeleri icabeder. Biz diyoruz ki; net maaş sistemi brüt maaş sistemi ile gelmiş olan haklı müktesepelerin ihlâlidir.

Burada bir meseleyi vuzuha kavuşturmak mecburiyetindeyiz; iktisabedilmiş hak başka, imkânsızlık başka dâvadır. Maliye Bakanlığı bütün iddialarında millî gelirden nüfus başına düşen imkâna kadar götürdüğü bir anlayış ile sanki Hazine'den bir muayyen sınıfa usul-

süz, kanunsuz, fazladan bir para veriliyormuş gibi göstererek buna mâni olmak çabası içindedir. Elbette ki, hepimiz Hazinesinin bir tek lirasının haksız yere başka bir tarafa sarf edilmesinde aynı Bakanlık kadar hassasiyet göstermeye mecburuz.

Burada hiçbir zaman haksız bir yere, bir sınıfa, bir zümreye, bir topluluğa, bir teşekküle menfaat sağlamak çabası ve gayreti pesinde değiliz. Ama iddia ve ısrar ediyoruz ki, yasama organları da dâhil, Anayasasına Hukuk Devleti vasfını kazandırmış, Anayasasına Sosyal Devlet sıfatını kazandırmış, Anayasasına Devlete sosyal güvenlik vazifesini bahşetmiş bir memlekette böylesine kazanılmış bir hakkın tek taraflı malî imkânsızlık mülâhazası ile bertaraf edilmesi mümkün değildir.

Kaldı ki muhterem arkadaşlarım, malî imkânsızlık iddiasına da iştirak etmek mümkün değildir. Çünkü, Maliye Bakanlığı iki yıldan beri Yüce Parlâmentonun lütfettiği 1 200 milyar lira üzerinden 2 400 milyar lirayı emekli işleri karşılığı olmak üzere vermekte, buna mukabil Maliye Bakanlığı binbir kombinezonla iktisadi Devlet Teşekküllerinin açığını kapamak için veya faizsiz para bulmak mülâhazası ile bu imkânı iktisadi Devlet Teşekküllerine aktarmakta ve bununla övünmektedir.

Diğer taraftan Emekli Sandığının 4,5 milyar liralık nakdî imkânını, tek taraflı tazyiki ve emri ile tahvillere yatırmıştır. 7,5 milyar nakid yapar yalnız bunlar. Elindeki mameleklerinin nakde çevrilmesi halinde iddia ediyoruz ki, bugünkü rayiç üzerinden asgari Emekli Sandığı 11 milyar liraya sahip bulunmaktadır. Hiç bir şey yapmasa da % 9 üzerinden Devlet tahvili alsa ve sırtüstü yatsa yine senede 1 milyar lira nakit kâr sağlayacaktır.

Onun için diyoruz ki, bu çeşit palyatif hareketlerle 250 bin insanın birinci dereceden 1 milyon insanın ikinci dereceden nafakasına taallük eden böylesine ciddî bir işte Maliye Bakanlığı daha derinliğine düşünüp sandığın imkânlarını sandığa bağışlamak suretiyle ve beynelmilel sigortacılık esaslarına uygun bir şekilde sandığı ıslah ederse, bu imkânlarla devlete yük olmaktan da kurtulur ve bugün esirgeyip sakındığımız, 30 yıl, 40 yıl namusla, şerefle,

dürüstlkle ömrünü vakfettiği aziz milletinden ve devletinden bugün kendisinden esirgenecek bir tek liramızın bulunmadığını ve her imkânı seve seve verebileceğimiz bir zemine getirmenin çabası içine düşmelidir.

Halbuki, Maliye Bakanlığı ve sözcüleri mütemadiyen, dünyanın ne tarafında görülmüştür ki, çalışmıyan, mesuliyet taşımayan insanlar evinde otursun da çalışanlardan daha çok alsın, diyorlar. Bunun misalleri vardır; bizim tetkikatımıza ve raporlardan edindiğimiz bilgiye göre Batı memleketlerinin pek çoğunda, Amerika, Belçika, Fransa, Almanya ve komşumuz olan Irak, Yunanistan, İran'da emekliler memurun aldığı kadar almaktadır.

Beynelmilel bir anlaşmaya imza koyan Türk Devleti, anlaşmanın 102 nci maddesi ile brüt maaş sisteminin % 70 ini kabul etmiş bulunmaktadır. Böylesine hükümlerle ve mer'i kanunlarla emeklilerine müktesep haklar tesis etmiş bulunan bir devletin bugün böyle bir tasarı ile dönüp, bunların hepsini yok farz etmesi mümkün değildir.

O bakımdan Demokratik Parti Grubu olarak bu maddenin tasarından çıkarılmasını teklif ediyoruz. Bu yolda bir önerge takdim ettik, Yüce Heyetinizin de hakkı mükteseplere riayetkâr olduğu kanısındayız, iltifatlarınızı istirham ederiz..

Demokratik Parti Grubu adına hürmetlerimi takdim ederim.

BAŞKAN — Buyurunuz Sayın Erez, Adalet Partisi Grubu adına.

A. P. GRUPO ADINA MESUT EREZ (Kıtahtaya) — Sayın Başkan, muhterem arkadaşlar;

Emeklilik Kanununda değişiklik yapan tasarı, huzurunuzda görüşülmeye başlanma ihtimalini kazandığı günlerden itibaren, bu tasarı hakkında gerek efkârı umumiyede, gerekse ilgililer nezdinde ve müzakeresi sırasında da Meclislerde birçok düşünceler hâsıl olmuş ve bu tasarı bâzı tenkidlere uğramıştı.

Şimdi huzurunuzda görüşülen madde dolaşması ile de Sayın Eroğan bu tenkidlerin toplandığı noktalardan bâzılarını yeniden tekrar etmiştir. Bu tasarının altında imzası bulunan bir arkadaşınız sıfatı ile şunu arz etmek istiyorum

ki, halihazırda işbaşında bulunan Cumhuriyet Hükümeti de evvelki Hükümetin hazırlamış olduğu tasarımı benimsemişti ve sadece gösterge tablosundaki göstergeleri yükseltmek suretiyle önemli sayılan bir değişiklik huzuruza gelmiştir.

Tasarının gerek tümü üzerindeki müzakereleri sırasında, gerek maddeler üzerindeki müzakereleri esnasında sayın milletvekillerinin 1101 sayılı Kanununun tatbik edilmesi lâzımgeldiği hakkındaki mütalâaları, biraz önce arz ettiğim müşahedeye rağmen, cevaplandırılmamıştır. İşte hem söylenen çeşitli mütalâalar, hem de bâzı konuların vuzuha kavuşmasını arzu ederek huzurunuzu işgal etmiş bulunuyorum.

Muhterem arkadaşlar bâzı konular, üzerinde uzun boylu konuşulmaya müsait konulardır. Vergi kanunları da öyledir, maaş kanunları da öyledir. Bir defa bunlar çok kimseyi ilgilendirir. Maaş kanunları da hem küçük memurları, hem de büyük memurları ilgilendirir ve siyasi teşekkülleri de bu vesile ile gayet yakından ilgilendirir. Bu sebeple de siyasi teşekküller ve onlara mensup milletvekilleri bu konular etrafında uzun boylu söz söylemeyi tercih ederler.

Bu kürsüden müteaddit defalar naçiz bir arkadaşınız olarak bir noktaya dikkati çekmek istemişimdir ve her vesile ile sözlerimin başlangıcında bunu tekrarlamışım. O nokta şudur; burada işin doğru olanı ne ise onu araştırıp bulmalıyız ve işin doğrusu millet yararınadır, onu tesbit etmeliyiz ve bâzı konularda bunu mutlaka yapmalıyız, parlâmento çalışması bunu icabettirir. Eğer Hükümetin getirdiği bir tasarıda doğru cihetler varsa, zaruri olarak o iş öyle yapıyorsa, o öyle yapılmalıdır demeliyiz. Muhalefete mensup arkadaşlarımızın sözlerinde doğru cihetler varsa onların doğruluğunu da kabul etmemiz icabeder.

Şimdi meselenin nezaketine binaen çok kimseyi alâkadar etmesi nedeniyle, edebiyata fevkalâde müsait bulunması dolayısıyla buraya çıkıp «maaşlar yüksek başlanmalıdır, 1101 sayılı Kanun hakkı müktesep tesis etmiştir, mutlaka uygulanmalıdır» tarzında mütalâa beyan ederek zannediyorum ki, işin doğrusunu kâfi derecede araştırmadan, kâfi derecede işin doğrusunu tesbit etmeden mütalâa ileri sürmüş gibi oluyoruz.

Şimdi muhterem arkadaşlar; doğru olan bir cihet vardır, o da şudur: 1101 sayılı Kanunu 1969 yılında Adalet Partisi çoğunluğuna dayanan Cumhuriyet Hükümeti çıkarmıştır. 1101 sayılı Kanun bir reform kanunudur. 1101 sayılı Kanun ile, çalışan memurların aylıklarında bir yükselme husule gelirse emeklilere de bu intikal eder hükmü tesis edilmiştir. Fevkalâde yerinde bir hükmüdür. Evvelce nasıldı? Çalışan memurların aylıklarına zam yapıldığı takdirde emeklilerin aylıklarına zam yapılması mevzuabahsolamaz veya yıllarca sonra mevzuabahsolurdu.

İşte bu usul terk edilerek, memurların maaşlarına yapılacak zamdan emeklilerin de otomatik surette faydalanması tesis edilmiştir ve bu bir reform hükmüdür, fevkalâde yerinde bir hükmüdür. Bu hüküm değişiyor mu bu tasarı ile? Değişmiyor, aynen muhafaza edilmektedir ve bu hükmü getiren Hükümet, bu hükmü getirmiş olmakla daima iftihar edecektir, aynen duruyor ve iyi bir hükmüdür.

Şimdi, 1101 sayılı Kanun % 70 - % 80 üzerinden, evvelce 30 yılda % 50 üzerinden aylık bağlanırken, % 70 üzerinden aylık bağlanmasını hizmeti 40 sene ise % 80 üzerinden aylık bağlanmasını sağlayan bir hüküm getirmiştir.

Şimdi bu hüküm değişiyor mu, değişmiyor mu; değişiyorsa niçin değişiyor? Bunu burada müzakere ve münakaşa etmemiz iktiza eder.

Muhterem arkadaşlar; dünyadaki bütün emekli kanunlarında genellikle şu iki sistem vardır: Ya emekli aylığı vergiye tabi olur, yani emekli, aylığını alırken, memur nasıl aylığını bordro ile alıyor ve bunun üzerinden bir vergi kesiliyor ise; emekli de aylığını bordro ile alırken bir vergi kesilir. Yahut, bu suretle vergi kesilmez, emekli aidatı ödeniyor ya - % 6, % 8, her neyse - bu aidat üzerinden vergi kesilir. Eğer aidat üzerinden vergi kesiliyorsa maaş üzerinden kesilemez, maaş üzerinden vergi kesiliyorsa aidat üzerinden kesilmez.

Aidat üzerinden vergi kesilmesi şunu ifade eder: Aidat, aylıktan düşmeden vergi cetveline bakarsınız, bu suretle % 8 emekli aidatını vergiye tabi tutmuş olursunuz.

Şimdi, bizdeki sistem hangisi? Bizdaki sistem, ta 6383 sayılı Askeri ve Mülki Tekaüt Kanunu zamanından beri emekli aylıklarından

vergi kesilmesi sistemidir. İkinci Cihan Harbi içerisinde memur ve emekli aylıkları fevkalâde kifayetsiz hale geldiği için, memur aylıklarında bazı yükselmeler yapıldı emekli aylıklarında yapılmadığı için, emekli aylıklarının hiç değilse vergiden muaf olması düşünülmüş ve Gelir Vergisi Kanununda buna göre bir değişiklik yapılmıştır. Evvelâ, işe 75 lirası vergiden muaftır diye başlanılmış, bilâhara emekli aylıklarının tümünün vergiden muaf olduğu şeklinde hüküm tesis edilmiştir.

Sayın Milletvekilleri; bizdeki sistem emekli aylığından vergi alıp aidattan vergi almamak tarzında olduğu için, emekli aylıkları vergiden muaf tutulunca hem aidat vergiden muaftır, hem de emekli aylığı vergiden muaftır tarzına gelmiştir ve bugünkü durum budur. İşte 1101 sayılı Kanun, kanunlaştığı zaman emekli aylıklarının vergi muvacehesinde durumu bu idi.

Eğer 657 sayılı Kanun 1327 sayılı Kanunla ek ve tadili şeklinde görüşülüp kabule mazhar olmuş olsa idi ve aylıklara seyyanen zam yapılmış olsa idi, o zaman 1101 sayılı Kanun aynen yürüyecek idi ve yeni bir hükümle karşınza gelmek mecburiyeti olmayacaktı.

Şimdi niçin geliniyor? Biliyorsunuz ki, 657 sayılı Kanundan önceki rejime göre bir maaşlar mevcut idi, bir de yan ödemeler; tahsisatlar, tazminatlar, primler, ikramiyeler, fazla çalışma ücretleri (her ay muntazaman alınan) mevcut idi... Ve bu ek ödemeler emekli aylığının matrahına dahil değildi.

657 sayılı Kanun bu yan ödemeleri kaldırıp esas maaşa kalbetme, tek ücret esasını tesis etme iddiasındadır.

Şimdi, evvelce emekli aylığının matrahına dâhil olmayan birtakım ödemeler, 657 sayılı Kanunun mali hükümleri tatbikata konulduktan sonra emekli aylığına matrah olduğu için, 1101 sayılı Kanunun tesis ettiği denge bozulmuştur. Bu haliyle sistemde, emekli aylığından da vergi kesilmemek, emekli aidatından da vergi kesilmemek tarzında olduğu için, denge bozulmuştur. Dengenin bozulduğu şu cetveldен belli:

Birinci derecedeki bir Devlet memurunun yeni duruma göre bürüt aylığı 7 000 liradır. Bütün kesintiler çıktıktan sonra bu memurun eline fiilen çalışırken 3 796 lira geçer. % 5 me-

mur yardımlaşma kurumu keseneğiyle tasarruf bonusu kendi parasıdır diye kabul ederseniz eline 4 316 lira geçer.

1101 sayılı Kanunu aynen uyguladığımız takdirde bu memur 40 yıllık bir hizmetten sonra emekliye ayrılırsa 5 600 lira emekli aylığı alır. Bu hizmet 30 yıl ise 4 900 lira emekli aylığı alır, 25 yıl ise 4 550 lira emekli aylığı alır.

Bu cetveli başından sonuna kadar, birinci dereceden onaltıncı dereceye kadar okuduğumuz zaman küçük maaşlara doğru gittikçe arasındaki farkın azalmakta olduğu görülür.

Çalışanla çalışmayan arasında bir fark bulunmalıdır. Bulunmamalı mıdır, emekli, çalışandan fazla aylık almalıdır veya çalışanla aynı aylığı almalıdır veyahut çalışandan bir miktar noksan aylık almalıdır... Bunların münakaşası kabildir. Yalnız, her halde şu münakaşa edilemez: «Efendim, Emekli Sandığı ayda onbin lira aylık bağlamaya muktedirdir, ne karıştıyorsunuz, bırakınız bağlansın...» Bu fikri müdafaa etmek mümkün değildir.

Aylık kaç lira olmalıdır, emekli aylığı kaç lira olmalıdır? Burada da münakaşa zemini vardır. Mâkûl aylık, doğru aylık hangisidir; bunu bulmak iktiza eder.

Benden evvel konuşan sayın sözcü dedi ki; «Net esasını getirmeye çalışıyorlar...» Hükümet tasarısında net aylık üzerinden aylık bağlanması tarzında bir madde sevk edilmişti. Bilâhara komisyonlarda yapılan müzakereler sırasında bir gösterge tablosu eklenmesi daha muvafık bulunmuştur. İster net esasa göre olsun, ister bürüt esasa göre olsun, ister gösterge cetveline göre olsun, bunun ulaşacağı nokta nedir? Emekli aylığı birinci derecede 30 yıl hizmette şu kadardır, ikinci derecede bu kadardır, üçüncü derecede bu kadardır... Ulaşacağı gaye budur. Onun sebebi ne?... Emekli aylığının mâkul ve doğrusu neyse onu bulmaktır.

Bizim Hükümetimiz bir tasarı sevk etmişti ve birinci dereceden emekliye ayrılacak memura 3 021 lira emekli aylığı tesbit eden bir tasarı idi bu. Alt maaşlarda daha fazla farkediyor komisyonlarda yapılan değişikliklerle bu, 3 063 liraya çıkmıştır. Şimdiki Hükümet de bunu 3 406 liraya çıkardı. Yanlışlığım varsa tashih buyursunlar, yeni bir rezerv bulunduğu için bu imkân hâsıl olmuş ve bu nisbette maaş bağlanması daha uygun görülmüş...

Muhterem arkadaşlar; bir Hükümet huzurunuzda gelir de, «Ben yüksek emekli aylığı bağlamak istiyorum» derse, bunun karşısında olmak mümkün değildir. Bilâkis, muhterem arkadaşlarımızın yaptığı gibi, «Bu azdır, daha da yüksek olsun» demek mümkündür. Ama «Yüksek maaş bağlıyorsunuz, bunu düşük bağlayın» demek mümkün değildir. Çeşitli sebepler dolayısıyla mümkün değildir: Evvelâ apolitik olur. Sonra da çeşitli şekilde arkadaşlarımızı gayet yakından ilgilendiren bir şeydir, bu bakımdan da uygun düşmez.

KADRI EROĞAN (Sivas) — Açalım bunu biraz.

MESUT EREZ (Devamla) — Yalnız, burada bunu tavzih etmek istiyorum; huzurunuzda emekli aylığı alan müteakıt bir kimse olarak da konuşuyorum.

Şimdi, arkadaşlarım dediler ki; «Yüksek emekli aylığı bağlanıyor diyorsun; ama Maliye Vekili iken böyle söylemiyordun.» Ben kendilerine şunu söyledim: «O, Maliye Vekili Mesut Erez'in fikriydi; bu, emekli Mesut Erez'in fikridir...»

Burada tavzih edilmesi lâzımgelen bir nokta olduğunu zannediyorum. Maliye Bakanlığının değerli mensupları da zannediyorum bu sual karşısında kalyorlar, benim işittiğime göre komisyonlarda bu sual karşısında kalmışlardır: «Mademki 3 021 lirayı 3 400 liraya çıkarmak mümkündür de, mademki böyle bir rezerv vardı da, niye bunu daha önce söylemediniz?...»

Bu tarzda târize mâruz kalmaktadırlar.

Bir defa, Maliye Bakanlığının değerli memurlarına böyle bir tarzda bulunulursa haksızlık edilmiş olur. Bu, bizim Hükümetimiz zamanında hazırlanan tasarı zamanında da malûm idi. Arkadaşlarım gelip bu rakamları bana kurusu kuruluşuna vermişlerdir. Verdikleri rakamları şimdi arz edeceğim.

Global olarak Emekli Sandığının gelirleri, Personel Kanununun yürürlüğe girmesinden sonra yılda 4 080 000 000 liradır. Bütçe Komisyonunda bizim tasarımız üzerinde yapılan değişiklikle birinci derece emekli aylığı 3 063 lira olduğu zaman Emekli Sandığının giderleri de 2 570 000 000 liradır. Gider ile gelir arasında 1 510 000 000 lira fark vardır. Bu-

nun 1 200 000 000 lirası 1971 bütçesine gelir kaydolunmuştur. 300 000 000 lira müspet fark vardır.

Bir tercih meselesi.. Arkadaşlarımız komisyonlarda da söylediler; «Emekli Sandığının elini kolunu bağlamayın, yatırımlarını mı yapacak, Devlet Yatırım Bankasına faizle para verip plâsman mı yapacak.. Bütün gelirlerini almayınız» dediler. İşte 300 000 000 liralık bir marj bırakılmış idi. Şimdiki Hükümet bu 300 000 000 liralık marjın da maaş olarak verilmesini tercih etmiştir.

Muhterem arkadaşlar; bu vesileyle bir noktaya işaret etmek istiyorum. İlk Hükümet tasarısında, ilk tasarı aynen kanunlaşır, yapılan hesaplara göre 20 000 memurun yeniden emekliliğini istiyeceği tahmin olunmuş idi. 1101 sayılı Kanun yürürlüğe girdiği zaman 16 - 17 000 memur emekliliğini istemiştir. Bu kanun yürürlüğe girdiği zaman, 3 063 lirayı 3 406 liraya çıkarırsanız, bu 20 000 in adedi artar; ya 25 000 ya da 30 000 olur. Böyle olunca da, 10 000 kişiye daha emekli aylığı vermek icabeder ve ilk yıl için bunların ikramiyesini de hesaba katmak gerekir.

Bu kanunun müzakereleri sırasında komisyonlarda ifade ettiğim, eğer bunu daha da yükseltirseniz, bir milyara yakın yeni bir portele karşı karşıya kalırız, mütalâası işte buna dayanıyordu.

Şimdi, gayet tabii bütün bunlara rağmen 1101 sayılı Kanun aynen uygulansın, demek mümkündür. Ama ben, muhterem arkadaşlarıma 1101 sayılı Kanunu aynen uygulamaktaki müşkülâtın nerelerden geldiğini arz ve izaha çalıştım.

Ayrıca muhterem arkadaşlarım, bir noktaya daha işaret etmek istiyorum; dünyanın her yerinde sosyal sigorta fonları, emekli sandığı fonları kalkınmada kullanılır, yatırımlarda kullanılır, plânların, programların finansmanında kullanılır. Bu fonları aynen emekli aylığı tarzında dağıtmak, memleket kalkınmasına uygun düşmüyebilir. Mühim olan, gerek çalışan memurun aylığını, gerek emeklinin aylığını öyle bir seviyede tesbit etmektir ki, o mâkul ve doğru olsun.

Bir iddia daha var, bu madde Sayın Eroğan'ın iddia ettiği gibi, bu madde tasarının gayet önemli bir maddesi olduğu için o iddia-

yı yeri gelmişken burada cevaplandırmak doğru olur, Hazinesinin Emekli Sandığına 4 milyar, 6 milyar borcu vardır, veya Emekli Sandığının kesesinden Hazine elini çeksin, yakasını bıraksın tarzındaki mütalâalar.

Muhterem arkadaşlar, Emekli Sandığı, bu mütalâaları dinliyenlerin zannedebileceği gibi, bir Anayasa kuruluşu değildir; muhtar ve müstakil de değildir. Emekli Sandığı Kanununun 1 veya 2 nci maddesine bakınız, şimdi yanımda yok, şu komisyon sıralarında otururken yanımda oluyordu; «Emekli Sandığı Maliye Bakanlığına bağlıdır.» diye yazıyor.

KADRI EROĞAN (Sivas) — Çıksın efendim, Maliye Bakanlığından ayrılınsın.

A. P. GRUPLU ADINA MESUT EREZ (Devamla) — «Çıksın» diyen milletvekilleri bir teklif yaparlar, bu konuşulur ve ruyi kabul görürse, Emekli Sandığı da bir Anayasa kuruluşu gibi müstakil kuruluş olur.

Yalnız, çeşitli arkadaşlarımız Emekli Sandığının aktüaryel hesaplarında şu kadar milyar lira açık olduğunu da ifade etmişlerdir. Emekli Sandığının istikbaldeki yıllarda açık vereceğini ifade eder bu beyanlar, onu anlatır. Herde bu açıklar nasıl karşılanacak? Hazine verecek. Muhterem arkadaşlar, emekli aylıklarının Hazinesinin teminatı altında olması, Emekli Sandığının teminatında olmasından çok daha kuvvetli ve çok daha iyidir. («Bravo» sesleri.)

Şimdi bu 5 milyar, 6 milyar borç ne imiş görelim: Emekli Sandığının resmî bankalar ve diğer resmî kuruluşlara ait, oralardan aldığı 39 milyon liralık tahvil var. Devlet Yatırım Bankasına ait 1 093 milyar lira, Hazine tahvillerine de 1 610 milyar lira yatırmış. Hazine bu tahvilleri ne yapmış?. Yatırımların finansmanı, plânın finansmanı, iktisadi Devlet Teşekküllerinin finansmanı... Bu fonlar oralarda kullanılmış.

Muhterem arkadaşlar, eğer Sayın Maliye Bakanı derseki, «Emekli aylıklarını 4 000 lira üzerinden, 5 000 lira üzerinden bağlamak mümkündür ve doğrudur», gayet tabii bu fikrin karşısına çıkmak mümkün değil, ben de el kaldırırm; ama mesuliyet deruhte ettiğiniz zaman o şekilde söylemek mümkün olmuyor. Maliye Bakanları, eğer, muhterem arkadaşlarımızın arzusuna uygun olarak, «Emekli aylıkları-

nı o seviyede bağlayamayız» diyorlarsa kimin parasını kime vermiyorlar, kimin hukukunu koruyorlar? Yine milletin parasını, yine milletin hukukunu koruyorlar.

Binaenaleyh ben sözümlü şöyle bağlamak istiyorum: Fikirlerimizi her türlü tesirden âzade olarak bir noktada toplamalıyız. O da, emekli aylığının mâkul seviyesi, haddi nedir, onu bulmalıyız. Komisyonlarda görüşülmüş, çeşitli değişiklikler yapılmış ve bu noktalar tesbit edilmiş, Komisyonlar bu noktaları mâkul görmüşler.

Huzurunuzu işgal ettiğim için özür dilerim, Yüksek Meclise saygılarımı sunarım. (A. P. sıralarından alkışlar.)

BAKAŞN — Buyurun Sayın Bakan.

MALİYE BAKANI SAİT NACİ ERGİN —

Muhterem arkadaşlar; huzurunuzda uzunca bir konuşma yapacaktım, ona göre hazırlanmıştım. Fakat aziz arkadaşım Sayın Erez'e teşekkür ederim, benim söyleyeceklerimin % 80, hattâ % 90 ını kendileri söylediler. Bundan dolayı bana pek lâf kalmadı, ama yine de söyleyeceğim bir iki nokta var.

Efendim, bir defa evvelâ ben ve biz, hepimiz Maliyeyi kompartimante bir şekilde tasavvur etmedik. Maliye bir küldür; bütçesiyle, geliriyle, Hazinesiyle, Emekli Sandığı ile, finansman fonlarıyla, hepsiyle. Bir defa bunu böyle nazara almalıdır.

Kalkınma için çabalayan, dünya kadar borcu olan, birçok mükellefiyetleri olan bir Devlet, «Ben şuna el sürerim, ben buna el sürmem» dediği anda hiçbir iş göremez, bu bir.

İkincisi; bir türlü anlamadığım bir nokta var, bu sözümlü çok rica ediyorum garip karışamayın, şimdi izah edeceğim :

Emekli Sandığındaki paralar bugünkü emeklilerin parası mıdır? Ben de bir emekliyim, diyorum ki; Emekli Sandığındaki paralar ve fonlar, gelmiş ve gelecek bütün emeklilere taallük eder. Ben onların parasını bugünden istediğim gibi emeklilere tevzi edemem.

Yalnız, bu kadar da değil, bir de sosyal adalet kelimesini hep beraber söyler dururuz. Şimdi bu memleketin halkını ve bu halkın kazancını tasavvurlarınızda canlandırmak istiyorum. Düşününüz bu memlekette esnaf ne kazanır, çiftçi ne kazanır, köylü ne kazanır, herkes ne kazanır, memur ne kazanır? Emekli-

lere verilecek paralar da bununla dengeli olmak mecburiyetindedir. İster malî kudretimiz olsun, ister olmasın, bu dengeyi tesis etmeye mecburuz.

Bir zaman bendeniz hatırlarım; Meclise Kurucu Meclis üyesi olarak geldiğim zaman veya daha evvel Hazine Umum Müdürü olarak, Müsteşar olarak geldiğimde hep şuna muhatabolorduk: «Yani bu Devlet, memurların Devleti midir? Bütçenin hepsini memurlara, emeklilere mi vereceksiniz? Bu Devlette başka halk yok mudur?»

Bugün şayamı hayret bir değişiklikle karşı karşıyayız, her şeyi emeklilere, memurlara verin, deniyor.

Hayır arkadaşlar, bendeniz 40 senelik bir memurum, 1 nci sınıf emekliyim, arkadaşım gibi; ama her şeyi memurların refahına veremeyiz. Memurların yanında halkın diğer kısmının refahı da mevzuubahistir. (A. P. sıralarından alkışlar ve «Bravo» sesleri)

Binaenaleyh, arkadaşlarım bunu da hakkal insaf nazara alsınlar.

Bendeniz kendimi düşünüyorum : 1969 yılında 1 212 lira maaş alıyordum, emekli olarak. Bir gün bu 1 212 lira maaş 1 900 liraya çıktı. Sonra bu 3 023 liraya çıktı, bugün de 3 400 liraya çıkıyor ve diyoruz ki, «Devlet emeklilerin hakkını kâfi miktarda vermiyor, daha versin, daha versin...»

Arkadaşlar, bu Devlet sizin Devletinizdir. Daha versin, daha versin olmaz. Her şeyi nazarı itibara almak lâzamdır; durum bu.

Şimdi, diğer yabancı memleketlerle mukayeseler var, emekliler fazla para alıyor, memurlar fazla alıyor, v. s.

Arkadaşlar, bunlar, benim kanaatimce üzerinde durulacak mevzular dahi değildir. Böyle mukayeseye gütmiyelim. Biz kendi bünyemizi, kendi sosyal durumumuzu nazarı itibara almalı ve ona göre karar vermeliyiz.

Arkadaşım izah ettiler; bir 300 milyon hikâyesi var, bunu nereden buldunuz? Arkadaşım söyledi, bir marj vardı, bu marjı emeklilere vermeyi yeni Hükümetiniz uygun gördü. Bu kâfi gelmedi, Bütçe ve Plân Komisyonunda takriben bir 200 milyon liralık zam daha yapıldı. Siz muktedersiniz, isterseniz daha da çok zam yapabilirsiniz, bunun başka bir şekli

yok ve biz de bu zammı öderiz. Ama nasıl öderiz? Şunu arz edeyim ki, enflasyona gider öderiz veya yatırımlardan keseriz. Yatırımlardan kesmek, bu memlekette yaşayacak olan, daha ömrü olan emeklilerin kendilerinin, çocuklarının lehine midir, değil midir? Hepimizin çabası budur.

Benim, Sayın Mesut Erez'in sözlerine ilâve edecek bundan başka bir sözüüm yok. Hepinizi hürmetle selâmlarım. (A. P. sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Sayın Bakan, bir soru var efendim, bir dakika.

Buyurun Sayın Eroğan.

KADRI EROĞAN (Sivas) — Sayın Başkânım, sayın Bakan 1101 sayılı Kanunun ek 1 ve 2 nci maddeleriyle teessüs etmiş bulunan ve halen mer'î olan hakkı müktesepeler karşısında yeni tasarımı nasıl telif ediyorlar; vuzuha kavuşmak için istirham ediyorum.

MALİYE BAKANI SAİT NACİ ERGİN (Devamla) — Efendim, şimdi arkadaşlar bir hakkı müktesep tasavvur ediyorlar ve bu hakkı müktesebin bu durumda ihlâl edildiğini ileri sürüyorlar.

Bendeniz diyorum ki, hakkı müktesep dediğimiz şey zamanında, devrinde imkânlarına göre idi. Vaktiyle, yani bu 1101 sayılı Kanun çıktığı zaman yeni Personel Kanunu yoktu. Yeni Personel Kanunu olmadığı için de o zamanki hükümler, o zaman verilen Devlet maaşlarına nazaran mükemmel tevafuk ediyordu, hiçbir aykırılık yoktu. Devlet Personel Kanunu çıktı, bu kanun miktarları yükseltti. Binaenaleyh böyle bir hakkı müktesep ancak ondan sonra teessüs etti ve buna göre de Hükümet çaresini düşündü. Bundan evvelkiler hakkı müktesep değildi, olması için o zamanki Devlet Memurları Kanununun mer'î bulunması icabederdi.

Kanaatim budur efendim.

BAŞKAN — Buyurunuz Sayın Kabadayı.

İHSAN KABADAYI (Konya) — Efendim, emekli arkadaşlar, her gün konuştuğumuz kimselerdir. Halen Mecliste de dinlemektedirler. Bunların ıstırapları, az aldıkları için değil, bir Devletin iki sosyal güvenlik kurumu kesiminde, Emekli Sandığı ile Sosyal Sigortalara bağlı olanların farklı muamele görmelerindedir. Bi-

rinde 7 - 10 sene gibi kısa süre içinde verilen primlere rağmen, 2 500 lira emekli maaşı aldıkları halde, diğerlerinde yani Emekli Sandığında 25 sene prim verildiği halde bunun hemen hemen 2/3 ü kadar emekli maaşı verilmektedir.

Sosyal Devlette farklı muamele yapılmış olması üzüntü vermektedir. Hepsi evladı vatanlıdır ve memlekete hizmet etmişlerdir. Ama, hizmetleri sonunda verilecek maaşın farklı olması üzüntü kaynağı oluyor. Bunu Sayın Bakan nasıl değerlendirecekler; öğrenmek istiyorum.

BAŞKAN — Buyurunuz Sayın Bakan.

MALİYE BAKANI SAİT NACİ ERGİN — Muhterem arkadaşlar, sosyal hayatımızda birçok dengesizlikler ve birçok kusurlar olabilir ve vardır, burada yok denmez. Bunların tashih yolu, bunların doğrudan doğruya üzerine gidip, bunların üzerinde çalışarak yeni hükümler tesis ederektir; dolayısıyla değildir.

Binaenaleyh, böyle bir şeyi kendileri de tekelif edebilirler, Hükümet de üzerinde çalışabilir, böyle bir şeyi düzeltebilir. Ondandır hareket edip bu emekli maaşlarını Devletin takatı hilâfına, dengenin hilâfına, malî ve ekonomik ve sosyal durumların hilâfına yükseltmek şeklinde bir şeyi kabul edemiyoruz. Hürmetlerimi sunarım.

BAŞKAN — Buyurun Sayın Hiçerimez.

AHMET SAKIP HIÇERİMEZ (Ankara) — Sayın Başkan, çok değerli arkadaşlarım; bu madde üzerinde söz almayı düşünmüyorum. Fakat, biri eski, biri yeni olmak üzere iki çok değerli Maliye Bakanının burada konuşmaları üzerine, benim gelişen noktaları belirtebilmem için bu sözü almayı zaruri buldum.

Çok değerli arkadaşlarım, şurada Sayın Mesut Erez, 1101 sayılı Kanunun uygulama kabiliyeti olmadığını, Türkiye'nin içinde bulunduğu, Maliyenin içinde bulunduğu koşulları da peyder pey öne sürerek iddia ettiler.

Şimdi, hafızalarınızı biran için tazelemek üzere şu sözleri söylüyorum: Aynı Mesut Erez 1101 sayılı Kanunun bu Mecliste görüşülmesi sırasında şurada komisyon başkanı idi ve 1101 sayılı Kanunu çok güzel, kendisine has usûbu ile, takdir ettiğimiz, beğendiğimiz usûbu ile sizlere söylüyor, alkışlarla da bunu benimsetiyordu.

Devir değişti, aynı kişi Maliye Bakanı oldu, karşımıza 1327 sayılı Kanunun savunucusu olarak çıktı. Çok güzel savundu. Bu savunması-

nın bir noktasında 1101 sayılı Kanuna değindi ve 1101 sayılı Kanun ile 1327 sayılı Kanunu övdü. Aynı işlemi kendisinin çok yakın mesai arkadaşı ve bugünkü Sayın Maliye Bakanın da gayet tabii en yakın mesai arkadaşı bulunan kişi, Senato Komisyonunda 1327 sayılı Kanunu överken bakan neler dedi: «Şimdi, emeklilik keseneğine esas olan aylık, meselâ birinci derece memurlarda birden bire 2 700 liradan 7 000 liraya fırlıyacaktır. Bu milyarı aşan bir operasyondur. Ayrıca bir şahıs bu durumda emekli olduğu zaman çalışmakta iken aldığı maaştan daha fazlasını alacaktır.»

KADRI EROĞAN (Sivas) — Kim söylüyor?

A. SAKIP HİÇERİMEZ (Devamla) — Maliye Bakanlığı Bütçe Malî Kontrol Umum Müdürü Necdet Taner.

Demek ki, 1327 sayılı Kanunu bu Meclise, Yüce Heyetinize, komisyonlara kabul ettirirken cazip gösterebilmek için böyle sözler söyleyeceksiniz, şartlar değişecek bu kürsüye geleceksiniz diyeceksiniz ki; «1327 sayılı Kanunun getirdiği şartlar altında 1101 sayılı Kanunun uygulama kabiliyeti yoktur.» Bu doğru bir tavır ve davranış değil. Evvelâ bunu böyle tesbit etmek lâzım.

Kaldı ki, elimizde 1101 sayılı Kanunun yaşayan ikinci maddesi var. Bakın ne diyor...

SALİH AYGÜN (Amasya) — (Sağ dinleyici locasını göstererek) O tarafta bir şey mi var?

BAŞKAN — Müdahale etmeyiniz efendim.

A. SAKIP HİÇERİMEZ (Devamla) — Siz gözlüklerinizi çıkarp bakın var mı, yok mu

SALİH AYGÜN (Amasya) — O tarafa ne bakıyorsun?

A. SAKIP HİÇERİMEZ (Devamla) — Benim oraya bakmam sizi endişelendiriyor mu Beyefendi?

BAŞKAN — Sayın Aygün, lütfen müdahale etmeyiniz efendim.

SALİH AYGÜN (Amasya) — Şöyle Umumi Heyete bak.

A. SAKIP HİÇERİMEZ (Devamla) — «Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra», yani 1101 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra, «barem, teşkilât, kadro ve sair kanunlarda yapılacak değişiklikler sonunda aylık tutarlarda husule gelecek yükselmeler; aynı

rütbe, kadro unvanı ve dereceden bağlanmış bulunan emekli, âdi mâlûllük ve vazife mâlûllüğü aylıkları ile dul ve yetim aylıkları hakkında da uygulanır.» Demek ki, okuduğum şu madde, daha çıktığı tarihte 1327 sayılı Kanunu madde madde haber veriyordu. Maliye Bakanlığı 1101 sayılı Kanunu çıkarırken, 1327 sayılı Kanundan haberdardı.

Kaldı ki, biraz evvel Sayın Mesut Erez, 1327 sayılı Kanun tâbirini hiç kulanmadı. İsterdim ki, kendisinin savunduğu 657 sayılı Kanunu değiştiren bu madde ile burada konuşsun ki, 657 sayılı Kanun gerilerde kalsın.

Halbuki 657 sayılı Kanun, 1101 sayılı Kanundan önce çıkmıştı. 657 sayılı Kanun, katsayı prensibini, gösterge prensibini getirmiş idi ve 1101 sayılı Kanun da bundan sonra çıkmıştı. Eğer bir hata var ise, 1101 sayılı Kanunun çıkarıldığı tarihte Maliye Bakanlığının, Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı ile müştereken çok ciddi bir hesabın içine girmesi lâzımdı. Bu hesap yapılmadığı için hata vardır. Bu hatanın 1327 sayılı Kanunda da yapıldığını hassaten belirtmemde zannederim ki fayda var. Hatırlayınız, Personel Kanununun, yani 1327 sayılı Kanunun burada savunması yapılırken, bunun Hazineye 2,5 milyar lira bir külfeti olacağı söylenmişti. Komisyonunda ilgili teknisyen arkadaşımız, «Bu 3,5 milyar liradır» dedi. Şimdi 13 milyar rakamları üzerinde dolaşıyoruz ve kulağımızı dışarıya verdiğimiz zaman da memnun olmıyan yüzbinlerin sesini duyuyoruz.

Şurada hemen ilâve eedyim ki, 1101 sayılı Kanundan sonra 1101 sayılı Kanunun getirdiği imkânları kaldıran en mükemmel kanun dahi, dışarda istenilen sevgiyi, itibarı görmeyecek, Devlete ve Hükümete olan inancı sarsmakta devam edecektir.

Eski Maliye Bakanı Sayın Mesut Erez'in devamlı üzerinde durduğu konu, net aylık anlayışı üzerinde oluyor. Bir insan tasavvur ediniz ki, 20 sene, 30 sene, hattâ 40 sene, emekli olduğu takdirde yaşayışı çalıştığı güne oranla ona yakın bir tarzda bir yaşayış temin edebilsin diye, aylığından devamlı olarak birtakım para ödiyor. Kimin parasıdır bu? Kendi parasıdır, ilerde kendisine verilecek olan paradır. Getirmişiz bir tasarruf bonusu meselesi, % 3 kesiyoruz ve diyoruz ki, «Bununla seni zorla tasarru-

fa sevk ediyoruz, bu senin parandır, bir gün geri alacaksın.» Daha sonra, orduda bulunan arkadaşlarımız için % 10, sivil kesimde çalışan arkadaşlarımız için % 5 oranında bir yardımlaşma kesiyoruz ve diyoruz ki, «Bu, senin için kesiliyor, senin yararına çalışacak, bu senin parandır.» Ama Sayın eski Maliye Bakanımız Mesut Erez geliyor, diyor ki; «Madem ki bunlar onlardan kesilmiştir, binaenaleyh bunlar onların parası değildir.» Verdiği rakamlar o bakımdan yanlıştır.

BAŞKAN — Bir dakikanız kaldı Sayın Hıçerimez.

A. SAKIP HİÇERİMEZ (Devamla) — Çok teşekkür ederim.

Birinci derecenin son kademesinde bulunan böylesi bir kamu personelinin çalıştığı zaman eline geçecek olan para, 4 876 liradır. Bunu 4 300 lerede gezdirmek yanıltıcı oluyor. Emekli olduğu zaman 1101 sayılı Kanun aynen uygulandığı takdirde 4 900 lira eline geçecektir, aradaki fark 24 liradır. Diğer rakamlar üzerinde dolaşarak vaktinizi almak istemiyorum.

Bir hususa daha değinmek isterim, o da; burada «20 000 kişi emekli olacak» bir arkadaşım yerinden «40 000 kişi emekli olacak» gibi rakamlar verdiler. 1969 senesinde Türkiye'deki emekli memur adedi 66 182. Âdi mâlûl adedi 8 000, vazife mâlûlü 776, emekli dul ve yetimi 91 000, âdi mâlûl dul ve yetimi 6 000, vazife ve harb mâlûlü 6 000. Demek ki, bunlara da ödenen birbuçuk milyar civarında. Biz bu artışı % 100 kabul etsek, iki milyar, üç milyar civarında bir rakam eder. Üç milyar civarındaki bir rakamın Emekli Sandığında karşılığının var olduğu geçen sene Sayın eski Maliye Bakanı Mesut Erez beyin burada sizlere kabul ettirdiği Emekli Sandığının gelir fazlası 1 200 000 000 lira ve bu yıl da gene Emekli Sandığının gelir fazlası 1 200 000 000 lira ve diğer yollarla borç alınan 4,5 milyar lirası hesaba katılırsa, belediyelerden, özel idarelerden, İktisadi Devlet Teşekküllerinden gelecek olan biraz evvel söylediğim % 5 ler, % 25 ler, % 8 ler, % 100 leri de kaale alırsak, ki 875 milyon civarında eder, Emekli Sandığı bu yükün altından mükemmel kalker. Emekli Sandığını 20 milyar aktuarial hesaba, borca sürükliyen emeklilere verilen paralar değildir. Emekli Sandığının kasasına uzatılan el ile, yurdun muhtelif yerlerinde ölü

yatırımlara yatırılan paralar yüzünden olmuştur. Tarabya Oteli böyledir, Efes Oteli böyledir, Bursa Çelik Palas böyledir, Ankara Oteli öyledir, Stad Oteli öyledir, daha nicelerini sayabilirim. Bunlar benim sözlerim değil, Yüce Meclisin İktisadi Devlet Teşekküllerini Denetleme Komisyonunun raporlarında mündemiçtir.

BAŞKAN — Süreniz daldu Sayın Hıçerimez, lütfen bağlayınız.

A. SAKIP HİÇERİMEZ (Devamla) — Bağhyorum efendim.

Bütün bu söylemeye çalışıklarım daha nice söyleyeceklerimin bir cüz'üdür. Ama, vaktin kıfayeti imkân vermediği için sözlerimi burada kesiyor, çok sayın yeni Maliye Bakanımızın Emekli Sandığı konusuna bugünkü bakışının dışında daha deruni bir bakış ile bakmasını ve bu bakışın sonunda yekûn olarak dul, yetim, mâlûl, emekli 250 000 zavalh insanı kurtarma yolunda gayret sarf etmesini hassaten rica ediyorum.

Saygılarımla.

BAŞKAN — Buyurun Sayın Bakan.

MALİYE BAKANI SAİT NACİ ERGİN — Muhterem arkadaşlar, bendeniz buraya küçük bir mesele için çıkmıştım. Bana göre büyük, fakat duruş itibariyle küçük...

Efendim, bizim memurlarımız Büyük Meclisin kürsüsünden konuşmak ve kendilerini müdafaa etmek hakkına sahip değildiler. Binaenaleyh, kendilerine burada itab ve hitabedilmemelidir. (Alkışlar) Yani isim tasrih etmek suretiyle konuşulmamalıdır. Doğrudan doğruya itham edilecek olan Maliye Bakanlığıdır, Hükümettir. Maliye Bakanlığı ve Hükümet kendisini muktedir olduğu nisbette müdafaa eder; ama çok istirham ediyorum, memurlarımız bu münakaşalardan hariç bırakılmalıdır. Birinci istirhamım budur.

İkincisi; Emekli Sandığına bugünkü nazarla bakmasınlar, dediler. Halbuki ben Emekli Sandığına daha hiç bakamadım, özür dilerim. Binaenaleyh, nazarım yok ki, daha onu tâyin edip-te bu nazarla bakmıyayım. Ama Reform Hükümeti olarak buraya gelince elbet bunu vazife telâkki edeceğiz, buna da bakacağız.

Savotlarımı arz ederim. (Alkışlar)

BAŞKAN — Sayın Erez, buyurun efendim.

Sayın Erez, saati de dikkate almanızı rica ediyorum efendim.

MESUT EREZ (Kütahya) — Hay hay Sayın Başkan, zaten kısa konuşacağım.

Sayın Başkan, muhterem arkadaşlar; muhterem C. H. P. Sözcüsüyle teferruat üzerinde hiçbir zaman anlaşamamışızdır. Yine bugün de öyle olmuştur.

Arkadaşım demiştir ki, «1101 sayılı Kanunu müdafaa ederken şunu söyledi, 657 sayılı Kanunu müdafaa ederken bunu söyledi, şimdi de şunu söylüyor... E! Bu beyanlar arasında tutarsızlık vardır.» Arkadaşımın söylemek istediği şey bu.

Muhterem milletvekilleri,

Huzurunuzda şunu kemali samimiyetle arz edeyim ki, gerek komisyonlarda, gerek Meclislerde, sizlere doğru olmıyan, doğruluğuna inanmadığım hiçbir şey söylemedim ve böyle bir ifade bulunmadım. Eğer böyle bir ifade bulunduğum tesbit olunursa, tesbit olunacağını zannetmiyorum, ama onun doğruluğuna, o tarihte doğrudur diye inandığım için söylemişimdir.

Şimdi, Emekli Kanunu, emekli aylıkları konusunda, 657 sayılı Kanun görüşülürken, mütaaddit sualler sorulmuştur. Gerek Komisyonunda, gerek Senatoda, gerek Mecliste; «Emekli aylıkları bu aylıklar üzerinden bağlanacak mı? 1101 sayılı Kanun aynen uygulanacak mı?» Diye mütaaddit sualler sorulmuştur. Sorumlu arkadaşınız olarak verdiğim cevabın özü şudur daima: «1101 sayılı Kanun değiştirilmezse, bütün hükümleri aynen kalırsa uygulanacaktır,» demişimdir. Şimdi de değiştirmesenz, bu kanunu reddederseniz 1101 sayılı Kanun uygulanır.

Şimdi, muhterem arkadaşlar, ben vazife deruhde ettiğim sıralarda ve vazifem sona erdikten sonra iki şeyin töhmeti altında kalmışım. Birisi Personel Kanunu, diğeri Emekli Kanunu. Personel Kanununda hatalarımın olduğu söylenmiştir, Emekli Kanununda da hatalarımın olduğu söylenmiştir.

Şimdi, Personel Kanununun, elbetteki bu vüsatte bir kanunun tatbikatta, her kanun gibi, bâzi aksaklıkları, noksanları, hataları görülecektir. Bunu, Maliye Bakanlığından ayrılmadan beyan ettim. Bu hata ve noksanlıkların, idari yollarla giderilmesi mümkün olanları idari yollarla düzeltilecek, mümkün olmayanları bir kanun tasarısı tanzim edilerek hu-

zurunuza gelinecek ve öyle düzeltilecektir, demişimdir ve Maliye Bakanlığında bu yolda çalışmalar da mevcuttu. Zannediyorum ki, Sayın Bakan daha titizlikle ve daha devamlı şekilde bu çalışmalarını yaptırıyordur ve huzuruza bir tasarı ile tahmin ederim ki, gelecektir. Çünkü işin doğrusu odur.

Şimdi, Personel Kanunu meselesinde bir porte meselesi vardır, arkadaşlar. Bunu, Sayın Hiçerimez'e arzı cevap etmiş olmak için söylemekle beraber, aynı zamanda zabıtlara geçsin diye söylüyorum. İleriki yıllarda bu zabıtları tetkik edenler, bu cevabı orada görsünler için de söylüyorum.

Tahmin edersiniz ki, 800 bin kamu personeli ilgilendiren bir kanundur bu ve her birinin kendisine göre hususiyeti vardır. Bunları teker teker hesaplamak mümkün değildir. Bir tahmindir. Bizim ilk yaptığımız hesaplar, 3 800 000 000 lira porte göstermişti. Bunun 2 500 000 000 lirası bütçeye aynen konulmuştur. Geri kalan 1 300 000 000 lirasının, yine Bütçe Kanununda maddeler vardır, emekli kesenekleriyle ilgili olarak Sandığın geliri büyük miktarlarda artarsa, emekli aylıklarından geri kalan miktarı, onu da o suretle karşılız diye hesaplanmıştır. Binaenaleyh, 3 800 000 000 liralık bir portedir.

Şimdi bu porteyle biz huzuruza geldiğimiz zaman, bir şeyi hatırlamanızı istirham edeceğim. Gerek komisyonlarda, gerek Meclislerde porteyi artırıcı istikamette önemli değişiklikler yapılmıştır ve bu değişikliklerin karşısına daima çıkmışızdır; kâfi derecede kuvvetle çıkmadın diye töhmet altında da, itham altında da kalmışım, ama oylarınızda o şekile kabul buyurmuşunuzdur.

Senatoda Personel Kanununun müzakeresinin tamamlanacağı gün tarafımdan verilmiş bir önerge vardır. Bu önergede Sayın Hiçerimez, demişimdir ki: «Yaptığımız değişikliklerle Personel Kanununun portesi 5 milyarı bulmuştur konsolide bütçe olarak ve bu rakam büyük rakamdır, 6 milyara gitme istidadındadır. Binaenaleyh, Personel Kanunu kademel olarak uygulama yetkisinin Hükümete verilmesi lâzımdır.» Diye önerge vermişimdir. Ama kabule mazhar olmayacağı anlaşıldıktan

sonra da, geri alınmasının o günkü hava içeri-
sinde daha uygun olacağı düşünülmüş ve ge-
ri alınmıştır.

Personel Kanununun konsolide bütçeye yük-
lediği porte 6 milyardır; belediyeler, İktisadi
Devlet Teşekkülleri hariç. Binaenaleyh, bu ra-
kamı 13 milyara çıkarmamak iktiza eder.

Şimdi, emeklilerin kendi paralarıdır, mün-
akaşalarına fazla girmek istemiyorum. 30 sene-
de bir lise mezunu, yapılan hesaplara göre,
15 030 lira kesenek öder sandığa ve, Devletin
ödediği karşılık da 17 460 liradır. Toputopu öde-
diği miktar 33 144 liradır. Halbuki, bu zatın
alacağı aylık bunun çok çok üstündedir. İkra-
miyesi dahi bunun büyük bir kısmını alıp gö-
türecektir. Binaenaleyh, kendi parası meselesi,
münakaşa etmeden kabul edilebilecek bir husus
değildir. Sayın Bakan gayet isabetle parmak
basmıştır. Emekli Sandığının parasıdır, fakat
aynı zamanda istikbaldeki memurların da pa-
rasıdır.

Bir de ölü yatırımlar meselesi vardır. Arka-
daşım böyle isim zikrettiği için söylüyorum.
Çok söylenen bir sözdür. Bu yatırımların ölü
oldukları da pek iddia edilemez. Birkaç rakam
arz etmek istiyorum.

Hilton Oteli 1955 te yapılmıştır. 1968 de 8
milyon, 1969 da 9 milyon, 1970 te 11 milyon kâr
sağlamıştır.

Büyük Efes Oteli 1964 te açılmıştır. 1968
de 2 760 000 lira kâr sağlamıştır. 1969 da
3 854 000, 1970 te 4 500 000, kâr sağlamıştır.

Büyük Tarabya Oteli 1969 da yapılmıştır.
1968 de 534 bin, 1969 da 1 336 000, 1970 yılında
da 3 milyon kâr sağlamıştır.

KADRİ EROĞAN (Sivas) — Yüzde ne ka-
dar?...

BAŞKAN — Sayın Erez, bir dakikanızı ri-
ca edeyim. Görüşmeniz daha ne kadar sürer aca-
ba efendim?

MESUT EREZ (Devamla) — Kârın yüzdesi-
ni az görmekle, bu yatırımların ölü yatırımlar
olduğunu iddia etmek aynı şey değildir.

Sözüm de burada bitti zaten Sayın Başkan.
Saygılarımı sunarım. (Alkışlar)

BAŞKAN — Önergeleri okutuyorum efen-
dim:

Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşmekte bulunduğumuz tasarının, ek
madde 3 ü, 1101 sayılı Kanunun ek madde 1 de-
ki bürüt maaş üzerinden yapılması öngörülen
emekli maaşı bağlanması sistemini, binnetice
hakkı müktesepi ihlâl suretiyle yeni bir sis-
tem getirdiğinden kabulü sayan değildir.

Bu bakımdan tasarıdan çıkarılmasını arz ve
teklif ederim.

Sivas

Kadri Eroğan

BAŞKAN — Komisyon?

**PLÂN KOMİSYONU BAŞKANVEKİLİ CA-
VİT TEVFIK OKYAYÜZ (İçel) —** Katılmıyo-
ruz.

BAŞKAN — Hükümet?

MALİYE BAKANI SACİT NACİ ENGİN —
Katılmıyoruz.

BAŞKAN — Önergeyi oylarınıza sunuyo-
rum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edil-
memiştir efendim.

Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan kanun tasarısının ek 3 ncü
maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini
arz ve teklif ederiz.

Gerekçesi sözlü olarak sunulacaktır.

Ankara

Sakıp Hıçerimez

Madde 3. — Emekli, âdi mâlûllük, vazife
mâlûllüğü, dul ve yetim aylıkları iştirakçilerin
görevden ayrıldıkları tarihteki emeklilik kese-
neğine esas aylıklarının derece ve kademelerin-
de bulunan Devlet memurunun aylığı üzerinden
7 . 2 . 1969 tarihli ve 1101 sayılı Kanunun ek
1 nci maddesinde yazılı nisbetlere göre bağla-
nır.

Ancak bağlanacak bu aylık, aynı derecede
ve kademelerde bulunan Devlet memurunun eli-
ne geçen miktardan fazla olamaz.

BAŞKAN — Komisyon?

**PLÂN KOMİSYONU BAŞKANVEKİLİ CA-
VİT TEVFIK OKYAYÜZ (İçel) —** Katılmıyo-
ruz.

BAŞKAN — Hükümet?

MALİYE BAKANI SACİT NACİ ENGİN —
Katılmıyoruz?

BAŞKAN — Önergeyi oyunuzda sunuyorum.
Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiş-
tir efendim.

Yüksek Başkanlığa

Görüşülmekte olan tasarının ek madde 3 ün 2 nci fıkrasının aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Gerekçesi sözlü olarak sunulacaktır.

Ankara

Sakıp Hiçerimez

Ek madde 3. — (Fıkra 2): Her derece ve kademe için gösterge tablosunda yer alan gösterge rakamlarının aylık tutarlarına çevrilmesi için tek katsayı uygulanır. Bu katsayı her yıl melekentin ekonomik gelişmesi, genel geçim şartları ve Devletin malî imkânları göz önünde bulundurulmak suretiyle Genel Bütçe Kanunu ile tesbit edilir.

BAŞKAN — Sayın Komisyon?

PLÂN KOMİSYONU BAŞKANVEKİLİ CAVİT TEVFİK OKYAYUZ (İçel) — Katılmıyoruz.

BAŞKAN — Sayın Hükümet?

MALİYE BAKANI SAİT NACİ ERGİN — Katılmıyoruz.

AHMET SAKIP HIÇERİMEZ (Ankara) — Benimsemişlerdi. Bu bakımdan oylamasanız da olur.

BAŞKAN — Değiştirerek benimsedikleri yazılıydı efendim.

AHMET SAKIP HIÇERİMEZ (Ankara) — Oylamasanız da olur.

BAŞKAN — Geri mi alıyorsunuz efendim?

AHMET SAKIP HIÇERİMEZ (Ankara) — Evet.

BAŞKAN — Önerge geriverilmiştir efendim.

Yüksek Başkanlığa

Görüşülmekte olan tasarının ek 3 ncü maddesinin 2 nci fıkrasının, tasarının aldığı yeni şekil karşısında uygulama yeri kalmadığından, maddeden kaldırılmasını arz ve rica ederim.

Ordu

Cengiz Ekinci

BAŞKAN — Komisyon?

PLÂN KOMİSYONU BAŞKANVEKİLİ CAVİT TEVFİK OKYAYUZ (İçel) — Katılmıyoruz.

MALİYE BAKANI SAİT NACİ ERGİN — Katılmıyoruz.

BAŞKAN — Oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir efendim.

Yüksek Başkanlığa

Tasarının ek 3 ncü maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Samsun

İlyas Kılıç

Ek madde 3. — Emekli, âdi mâlûllük ve vazife mâlûllüğü aylıkları, iştirakçilerin görevden ayrıldıkları tarihteki emekli aylığı bağlanmasını esas aylıkları üzerinden, 7 . 2 .1969 tarihli ve 1101 sayılı Kanunla 5434 sayılı Kanuna eklenen ek 1 nci maddede yazılı nisbetlere göre bağlanır.

Ancak bu suretle bağlanacak emekli aylığı evli ve iki çocuklu Devlet memurunun emeklilik keseneğine esas aylığından vergiler çıkarıldıktan sonra kalan miktarı aşamaz.

BAŞKAN — Efendim, madde üzerindeki görüşlerin bitimine değin birleşimin uzatılmasını oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir efendim.

Komisyon ve Hükümet katılıyor mu efendim...

PLÂN KOMİSYONU BAŞKANVEKİLİ CAVİT TEVFİK OKYAYUZ (İçel) — Katılmıyoruz.

MALİYE BAKANI SAİT NACİ ERGİN — Katılmıyoruz efendim.

BAŞKAN — Komisyon ve Hükümet katılmıyor, önergeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Millet Meclisi Başkanlığına

Kanun tasarısı ek 3 ncü maddesinin 1 nci fıkrası sonuna:

«Ve aynı kanunun ek 2 nci maddesine göre de uygulama yapılır.» cümlesiyle;

Madde sonuna son fıkra olarak: «Emekli, âdi mâlûllük, vazife mâlûllüğü aylıkları ile dul ve yetim aylıkları almakta olanların aylık tutarları bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihteki rütbesi, kıdemi, kadro unvanı ve derecesi, fiili ve itibari hizmet süresi aynı olanlara bağlanması gereken aylık miktarlarına yükseltilir.» fıkrasının ilâvesini arz ve teklif ederim.

Elâzığ

Hayrettin Hanağası

BAŞKAN — Sayın komisyon ve sayın Hükümet katılıyor mu efendim.

PLÂN KOMİSYONU BAŞKANVEKİLİ CA-VİT TEVFIK OKYAYUZ (İçel) — Katılmıyoruz.

MALİYE BAKANI SAİT NACİ ERGİN — Katılmıyoruz efendim.

BAŞKAN — Komisyon ve Hükümet katılmıyor, önergeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Yüksek Başkanlığa

Görüşülmekte olan tasarının (ek madde 3) ün 2 nci fıkrasındaki (7) rakamı yerine (Her yıl Bütçe Kanunu ile tesbit edilecek katsayı) ibaresinin ilâvesini arz ve teklif ederim.

Kastamonu
Hasan Tosyalı

BAŞKAN — Sayın Komisyon ve Hükümet katılıyor mu efendim...

PLÂN KOMİSYONU BAŞKANVEKİLİ CA-VİT TEVFIK OKYAYUZ (İçel) — Katılmıyoruz.

HASAN TOSYALI (Kastamonu) — Efendim yukarda kabul etmişlerdir.

BAŞKAN — Bir dakika efendim, müsaade buyurunuz, müdahale etmeyiniz. Pazarlıkla olmaz tabii, halledilir bu işler.

Sayın komisyon...

Lütfen komisyonu meşgul etmeyiniz efendim. Arkadaşlarımız komisyonla ilgili meseleler görüşülürken komisyonu meşgul ediyorlar ve aksıyor işlerimiz.

Efendim önergeyi tekrar okutuyorum.

(Kastamonu Milletvekili Hasan Tosyalı'nın önergesi tekrar okundu)

BAŞKAN — Sayın Komisyon bu önergeye katılıyor musunuz...

PLÂN KOMİSYONU BAŞKANVEKİLİ CA-VİT TEVFIK OKYAYUZ (İçel) — Efendim, bu mevzuda ayrı bir madde vermiştik biz. Bunu biz benimsedik, fakat şeklen başka bir madde halinde verdik.

BAŞKAN — Hayır, şimdi mi benimsiyorsunuz, raporunuzda yok efendim.

PLÂN KOMİSYONU BAŞKANVEKİLİ CA-VİT TEVFIK OKYAYUZ (İçel) — Benimsedik efendim.

BAŞKAN — Anlıyorum efendim de...

PLÂN KOMİSYONU BAŞKANVEKİLİ CA-VİT TEVFIK OKYAYUZ (İçel) — Efendim

bu maddeyi biz evvelce tezekkür ettik, ama başka bir madde olarak tedvin ettik. Mahiyet ve muhteva bakımından bu önergenin paralelindeyiz.

BAŞKAN — Yani önergeyi benimsiyorsunuz komisyon olarak...

PLÂN KOMİSYONU BAŞKANVEKİLİ CA-VİT TEVFIK OKYAYUZ (İçel) — Evet efendim.

BAŞKAN — Sayın Hükümet...

MALİYE BAKANI SAİT NACİ ERGİN — Benimsiyoruz efendim.

BAŞKAN — Önergeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler...

PLÂN KOMİSYONU BAŞKANVEKİLİ CA-VİT TEVFIK OKYAYUZ (İçel) — Sayın Başkan, aynen değil, biz metnimizi değişik şekilde verdik.

BAŞKAN — O vakit «Benimsiyoruz» demeyiniz efendim, «Biz, madde metninde ısrar ediyoruz.» deyiniz.

PLÂN KOMİSYONU BAŞKANVEKİLİ CA-VİT TEVFIK OKYAYUZ (İçel) — Bu şekilde biz verdiğimiz metinde ısrar ediyoruz efendim.

BAŞKAN — Tamam efendim.

HASAN TOSYALI (Kastamonu) — Sayın Başkan, metinde yok efendim.

BAŞKAN — Efendim müdahale etmeyiniz, metinde yoksa benimsemiyorlar. Eğer önergenizi mücmelen izah etmek için söz istiyorsanız buyurunuz.

HASAN TOSYALI (Kastamonu) — Söz istiyorum efendim.

BAŞKAN — Buyurunuz.

(A. P. sıralarından «Oylamaya geçildi Sayın Başkan.» sesleri)

BAŞKAN — Oylama değil efendim, önerge üzerinde; Komisyon ve Hükümet katılmamıştır, önerge sahibi mücmelen önergesini izah edecek.

HASAN TOSYALI (Kastamonu) — Muhterem arkadaşlarım,

Dün akşam çok geç saatlere kadar komisyonda bu kanunu müzakere ettik ve en mühim maddelerden birisi de budur; yani madde metninde katsayı sabit kaldığı takdirde, önümüzdeki yıllarda katsayı değiştiği takdirde, tatbikatta bu (7) rakamı yıllar yılı devam edecek, büyük bir mahzur ola-

cak; her sene kanun değişmesi lâzımegelecek. O sebeple muhterem arkadaşlarım, şu önergeyi vermiş bulunuyoruz. Yukarda kabul edildi, iltifat buyurulsun.

Hürmetlerimle.

BAŞKAN — Evet, sayın komisyon, buyurun efendim.

PLÂN KOMİSYONU BAŞKANVEKİLİ CAVİT TEVFİK OKYAYUZ (İçel) — Sayın Başkan, Tosyalı arkadaşımızın bu kanaatini biz yazdığımız metne ithal ettik. Bu itibarla bu takririn oylanmasına lüzum kalmadığı kanaatindeyiz.

BAŞKAN — Efendim eğer ithal edilmişse benimsenmiştir, edilmemişse veya kısmen edilmişse benimsenmemiştir.

PLÂN KOMİSYONU BAŞKANVEKİLİ CAVİT TEVFİK OKYAYUZ (İçel) — Efendim, metinde değişiklik yaptık, cümle ve yazılış şekli değiştir.

ESAT KEMAL AYBAR (Mardin) — Sayın Başkan, duyamıyoruz. Sayın komisyon lütfen kürsüden konuşsunlar.

BAŞKAN — Beyefendi ben kaç kişiyi dinleyeceğim efendim...

ESAT KEMAL AYBAR (Mardin) — Duyamıyoruz efendim, mikrofona konuşsunlar.

BAŞKAN — Gürültü yapmazsanız duyarsınız efendim.

Evet, buyurunuz sayın komisyon.

PLÂN KOMİSYONU BAŞKANVEKİLİ CAVİT TEVFİK OKYAYUZ (Devamla) — Efendim, Sayın Tosyalı'nın önergesi komisyonda umumiyetle mâna ve muhteva bakımından kabul edilmiştir. Ancak, yazılış şekli değiştirildi, başka bir metin halinde verdik. Bu bakımdan metnin okunmasını istiyoruz.

BAŞKAN — Anlıyorum efendim. Sayın komisyon başkanvekili, Sayın Tosyalı'nın önergesinde dile getirilen hususu yeni madde metnine aldıklarını ve fakat bâzı cümle değişikliği yaptıklarını ifade ediyorlar.

Sayın Tosyalı, bu beyan karşısında önergenizi geri alır mısınız efendim...

HASAN TOSYALI (Kastamonu) — Sayın Başkan, komisyonun metni okunsun efendim.

BAŞKAN — Metin okundu efendim, dinlemediniz mi? Okutmuştum.

HASAN TOSYALI (Kastamonu) — Dinliyemedim Sayın Başkan.

BAŞKAN — Tekrar okutayım efendim.

HASAN TOSYALI (Kastamonu) — Komisyonun şimdi gönderdiği son metin okunsun efendim.

BAŞKAN — Gayet tabii efendim, evvelkini okutacak deęilim tabii.

«Ek madde 4. — Emekli, âdi mâlûllük ve vazifo mâlûllüğü aylıkları, iştirakçilerin görevden ayrıldıkları tarihteki emekli aylığı bağlanmasını esas aylıkları üzerinden, 7 . 2 .1969 tarihli ve 1101 sayılı Kanunla 5434 sayılı Kanuna eklenen ek 1 nci maddede yazılı nisbetlere göre bağlanır.

Her derece ve kademe için, bütçe kanunları ile tesbit edilen yürürlükteki katsayıya göre bulunan emeklilik keseneğine esas aylıklar ile, aynı katsayı uygulanmak suretiyle bu kanuna göre bağlanan aylıklar arasındaki nisbet, katsayının değişmesi halinde dahi, bağlanacak aylıkların hesabında ve bağlanmış aylıkların yükseltilmesinde aynen muhafaza edilir.»

BAŞKAN — Dinlediniz Sayın Tosyalı, beyanınız bekliyorum efendim.

HASAN TOSYALI (Kastamonu) — Sayın Başkan, ifade çok muğlak. Benim cümlem daha sarîh ve daha kısa. İsrar ediyorum, benim önergem oylansın efendim.

BAŞKAN — Sayın Tosyalı önergesinde ısrar ediyor efendim. Sayın komisyon ve Hükümet katılıyor mu efendim...

İLYAS KILIÇ (Samsun) — Sayın Başkan, komisyondan bir sual sorabilir miyim efendim?

BAŞKAN — Olmaz, usulde yeri yok efendim. Komisyon bu mevzuda konuştu.

İLYAS KILIÇ (Samsun) — Ama önerge ile ilgili efendim.

BAŞKAN — Anlıyorum, ama önerge üzerinde sadece önerge sahibinin söz hakkı var, biliyorsunuz Sayın Kılıç.

Evet, sayın komisyon ve Hükümet katılıyorlar mı efendim...

PLÂN KOMİSYONU BAŞKANVEKİLİ CAVİT TEVFİK OKYAYUZ (İçel) — İştirak etmiyoruz efendim.

MALİYE BAKANI SAİT NACİ ERGİN — Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN — Sayın Komisyon ve Hükümet verdikleri metinde ısrar ediyorlar. Sayın Tos-

yalı'nın önergesini oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler.. Kabul etmeyenler.. Kabul edilmiştir efendim.

Yüksek Başkanlığa

Tasarımın ek 3 ncü maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederim.

Konya

Ihsan Kabadayı

Ek Madde 3. — Emekli, âdi mâlûllük ve vazife mâlûllüğü aylıkları iştirakçilerin görevden ayrıldıkları tarihteki emekli aylığı bağlanmasını esas aylıkları üzerinden 7 . 2 . 1969 tarihli ve 1101 sayılı Kanunla 5434 sayılı Kanuna eklenen ek 1 nci maddede yazılı nisbetlere göre bağlanır.

Ancak bu suretle bağlanacak emekli aylığı, Devlet memurunun emekli keseneğine esas aylığından vergiler çıktıktan sonra kalan miktarı aşamaz.

BAŞKAN — Sayın Komisyon ve Sayın Hükümet katılıyor mu efendim.

PLÂN KOMİSYONU BAŞKANVEKİLİ CAVİT TEVFİK OKYAYUZ (İçel) — Katılmıyoruz.

MALİYE BAKANI SAİT NACİ ERGİN — Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN — Komisyon ve Hükümet katılmıyor, önergeyi oyunuz sunuyorum. Kabul edenler.. Kabul etmeyenler.. Kabul edilmemiştir.

Efendim önergeler bitmiştir. Komisyonun yeniden tanzim ettiği ve iki defa okuttuğumuz madeyi ek 4 ncü madde olarak oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir efendim.

14 Mayıs 1971 Cuma günü saat 15,00 te toplanılmak üzere birleşimi kapatıyorum efendim.

Kapanma saati : 19,10

Millet Meclisi GÜNDEMİ

99 NCU BİRLEŞİM

13 . 5 . 1971 Perşembe

Saat : 15,00

I

A - BAŞKANLIK DİVANININ GENEL KURULA SUNUŞLARI

1. — İki Daimî Komisyona üye seçimi.

B - İKİNCİ DEFA OYA KONULACAK İŞLER

II

SORULAR, GENSORULAR VE GENEL GÖRÜŞME

III

ÖNCELİKLE GÖRÜŞÜLMESİ KARARLAŞ- TIRILAN İŞLER

× 1. — İş kanunu tasarısı ve 23 numaralı Geçici Komisyon raporu (1/347) (S. Sayısı : 239 ve 239 a 1 nci ve 2 nci ek) (Dağıtma tarihi : 26 . 2 . 1971)

× 2. — 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununa ek ve geçici maddeler eklenmesine ve bu kanun ile diğer kanunların bâzı hükümlerinin kaldırılmasına dair kanun tasarısı ve Maliye ve Plân komisyonları raporları (1/438) (S. Sayısı : 291) (Dağıtma tarihi : 3 . 3 . 1971)

× 3. — Bursa Milletvekili Kasım Önadım'ın, Esnaf ve Sanatkârlar Sosyal Sigortalar kanunu teklifi ve Adalet, İçişleri, Ticaret, Sanayi, Çalışma ve Plân komisyonlarından seçilen 4 er üyeden kurulu 4 numaralı Geçici Komisyon raporu (3/13) (S. Sayısı : 201 e 1 nci ek) (Dağıtma tarihi : 18 . 3 . 1971)

IV

A - HAKLARINDA İVEDİLİK KARARI VERİLEN İŞLER

B - TÜZÜK GEREĞİNCE BİR DEFA GÖRÜŞÜLECEK İŞLER

1. — Uşak Milletvekili M. Fahri Uğrasızoğlu'nun, Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 195 ve 196 nci maddelerinin değiştirilmesine dair tüzük teklifi ve gündeme alınmasına dair önergesi. (2/199, 4/155)

2. — Rize Milletvekili Erol Akçal'ın, 31 Temmuz 1970 tarih ve 1327 sayılı Kanunun 35 nci maddesi ile değiştirilen 14 Temmuz

1965 tarih ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 79 ncu maddesine bir fıkra eklenmesi hakkında kanun teklifi hakkında Cumhuriyet Senatosu Başkanlığı tezkeresi ve Cumhuriyet Senatosunca yapılan değişiklikler hakkında Millet Meclisi Plân Komisyonu raporu (Millet Meclisi 2/407; Cumhuriyet Senatosu 2/310) (Millet Meclisi S. Sayısı : 241 e 1 nci ek; Cumhuriyet Senatosu S. Sayısı : 1550) (Dağıtma tarihi : 7 . 5 . 1971)

3. — Eski Siirt Milletvekili Süreyya Öner, eski Amasya Milletvekili Reşat Arpacıoğlu, eski Diyarbakır Milletvekili Hilmi Güldoğan ve İstanbul Milletvekili İlhami Sancar'ın, Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 12 . 3 . 1964 tarihli Haftalık Karar Cetvelindeki 1316 sayılı Kararının Genel Kurulda görüşülmesine dair önermeleri ve Dilekçe Karma Komisyonu raporları (Millet Meclisi 5/3; Cumhuriyet Senatosu 4/66) (Millet Meclisi S. Sayısı : 171 ve 171 e 1 nci ek, Cumhuriyet Senatosu S. Sayısı : 442) (Dağıtma tarihi : 10.5.1971)

4. — Eski Amasya Milletvekili Nevzat Şener'in, Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 1 . 7 . 1963 tarihli Haftalık Karar Cetvelindeki 399 sayılı Kararın Genel Kurulda görüşülmesine dair önergesi ve Dilekçe Karma Komisyonu raporları (Millet Meclisi 5/2; Cumhuriyet Senatosu 4/68) (Millet Meclisi S. Sayısı : 172 ve 172 ye 1 nci ek; C. Senatosu S. Sayısı : 523) (Dağıtma tarihi : 10 . 5 . 1971)

5. — Eski Mardin Milletvekili Talât Oğuz'un, Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 30 . 4 . 1964 tarihli Haftalık Karar Cetvelindeki 1494 sayılı Kararın Genel Kurulda görüşülmesine dair önergesi ve Dilekçe Karma Komisyonu raporları (Millet Meclisi 5/4; Cumhuriyet Senatosu 4/69) (Millet Meclisi S. Sayısı : 173 ve 173 e 1 nci ek; C. Senatosu S. Sayısı : 522) (Dağıtma tarihi : 10 . 5 . 1971)

6. — Cumhuriyet Senatosu Tabii Üyesi Vehbi Ersü ve 3 arkadaşının, Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun, 22 . 5 . 1961 tarihli

Haftalık Karar Cetvelindeki 2538 sayılı Kararın Genel Kurulda görüşülmesine dair önergesi ve Dilekçe Karma Komisyonu raporları (Millet Meclisi : 5/6; Cumhuriyet Senatosu : 4/74) (Millet Meclisi S. Sayısı : 174 ve 174 e 1 nci ek; C. Senatosu S. Sayısı : 784, 784 e 1 nci ve 2 nci ek) (Dağıtma tarihi : 10 . 5 . 1971)

7. — İzmir Milletvekili İhsan Gürsan'ın, Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 9 . 7 . 1965 tarihli Haftalık Karar Cetvelindeki 3659 sayılı Kararın Genel Kurulda görüşülmesine dair önergesi ve Dilekçe Karma Komisyonu raporları (Millet Meclisi : 5/5; Cumhuriyet Senatosu : 4/76) (Millet Meclisi S. Sayısı : 175 ve 175 e 1 nci ek; C. Senatosu S. Sayısı : 898) (Dağıtma tarihi : 10 . 5 . 1971)

8. — İstanbul Teknik Üniversitesi Kuruluş Kadroları Kanununa ek kanun tasarısına dair Cumhuriyet Senatosu Başkanlığı tezkeresi ve Cumhuriyet Senatosunca yapılan değişiklikler hakkında Millet Meclisi Plân Komisyonu raporu (Millet Meclisi : 1/208; Cumhuriyet Senatosu : 1/1204) (Millet Meclisi S. Sayısı : 214 ve 214 e 1 ve 2 nci ek; C. Senatosu S. Sayısı : 1549) (Dağıtma tarihi : 10 . 5 . 1971)

V

İKİ DEFA GÖRÜŞÜLECEK İŞLER

A - İKİNCİ GÖRÜŞMESİ YAPILACAK İŞLER

B - BİRİNCİ GÖRÜŞMESİ YAPILACAK İŞLER

1. — Osman Salıncık'ta vatani hizmet tertibinden aylık bağlanmasına dair kanun tasarısı ve Maliye ve Plân komisyonları raporları (1/204) (S. Sayısı : 165 ve 165 e 1 nci ek) (Dağıtma tarihi : 23 . 12 . 1970)

2. — Makbule kızı Ferdiye Demiroğlu'na vatani hizmet tertibinden aylık bağlanmasına dair kanun tasarısı ve Maliye ve Plân komisyonları raporları (1/212) (S. Sayısı : 167 ve 167 ye 1 nci ek) (Dağıtma tarihi : 23 . 12 . 1970)

3. — Harecah Kanununa ek kanun tasarısı ve Adalet ve Plân komisyonları raporları (1/198) (S. Sayısı : 219 ve 219 a 1 nci ek) (Dağıtma tarihi : 23 . 12 . 1970)

4. — 1076 sayılı Yedek Subay ve yedek askerî memurlar Kanununun 3 nci maddesinin değiştirilmesine ve bu kanuna geçici maddeler ilâvesine dair 97 sayılı Kanuna geçici bir madde ile 1076 sayılı Kanunun 97 sayılı Kanunla deği-

şik 3 nci maddesine bir fıkra eklenmesine dair kanun tasarıları ve Millî Savunma Komisyonu raporu (1/27, 1/248) (S. Sayısı : 246) (Dağıtma tarihi : 28.1.1971)

5. — Salihli ilçesinin, Eskiçami mahallesi 1023 hanesinde naklen kaydedilen Ali Nacioglu Ayşe'den doğma 20 . 10 . 1945 doğumlu Kâmil Akman'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/46) (S. Sayısı : 30 a 1 nci ek) (Dağıtma tarihi : 22 . 2 . 1971)

6. — Van'ın Gürpınar ilçesi Hoşap bucağı Işıkpınar köyü hane 37, cilt 5, sayfa 52 de kayıtlı Necmettinoglu, Emine'den olma 1.1.1947 doğumlu Nurettin Kahraman'ın, ölüm cezasına çarptırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/45) (S. Sayısı : 46 ya 1 nci ek) (Dağıtma tarihi : 22 . 2 . 1971)

7. — Akyazı ilçesi Merkez Yeniköy hane 18, cilt 8, sayfa 125 te nüfusa kayıtlı Hüseyinoglu, Fatma'dan olma 13.3.1940 doğumlu Kemal Uluköylü'nün ölüm cezasına çarptırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/47) (S. Sayısı : 47 ye 1 nci ek) (Dağıtma tarihi : 22 . 2 . 1971)

8. — İzmir iline bağlı Çeşme ilçesinin Merkez Çiftlik köyü nüfusunun 101 hane, 7 cilt ve 45 nci sayfasında kayıtlı Şükrüoglu, Zehra'dan doğma 10 . 8 . 1929 doğumlu Mahmut Yel'in, ölüm cezasına çarptırılmasına dair Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/51) (S. Sayısı : 77 ye 1 nci ek) (Dağıtma tarihi : 22 . 2 . 1971)

9. — Yalvaç'ın Topmakçık köyü hane 90, cilt 22, sayfa 146 da nüfusa kayıtlı, Ali Osmanoglu Ayşe'den doğma 9 . 11 . 1948 doğumlu Hüseyin Sesli'nin ölüm cezasına çarptırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/159) (S. Sayısı : 78 e 1 nci ek) (Dağıtma tarihi : 22 . 2 . 1971)

10. — Turgutlu'nun Hamidiye mahallesi 846 hane, cilt 27 ve sayfa 20 de nüfusa kayıtlı olup, Kurtuluş mahallesi, Yasemin sokak 8 numarada oturur Yakupoğlu Yaşa'dan doğma 1.9.1936 doğumlu Faik Vartekli, Turgutlu Hamidiye mahallesi 846 hane, cilt 27, sayfa 20 de nüfusa kayıtlı olup evlilik dolayısıyla Hamidiye mahallesi 295 haneye gitmiş, Kurtuluş mahallesi, Yasemin sokak 8 numarada oturur Yakup kızı Yaşa'dan doğma 1 . 4 . 1947 doğumlu Kadriye Partici'

nin ölüm cezasına çarptırılmaları hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/204) (S. Sayısı 160 a 1 nci ek) (Dağıtma tarihi : 22 . 2 . 1971)

11. — Sakarya iline bağlı Akyazı kazasının Kanlıçay köyü 48 hane, 34/67 cilt ve sayfa numarasında nüfusa kayıtlı Nurioglu Selfinaz'dan doğma 1927 Şavşat doğumlu Mevlüt Balcı ile Sakarya ilinin Erenler köyü 581 hane, 88/107 cilt ve sayfa numarasında nüfusa kayıtlı Nurioglu, Selfinaz'dan doğma 1939 Şavşat doğumlu Zekeriya Balcı'nın ölüm cezasına çarptırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/44) (S. Sayısı : 159 a 1 nci ek) (Dağıtma tarihi : 22 . 2 . 1971)

12. — Bor ilçesinin Kemerhisar nahiyesine bağlı Badak köyünün hane 12, cilt 30, sayfa 8, numarasında kayıtlı iken aynı ilçenin Kale mahallesi 127 nci hanesi nüfusuna naklen kayıt ve tescil edilmiş Mehmedoğlu, Hüsne'den doğma 6 . 5 . 1933 doğumlu Mehmet Karabaş'ın, ölüm cezasına çarptırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/388) (S. Sayısı : 294) (Dağıtma tarihi : 4 . 3 . 1971)

13. — Mar'din ilinin Ömerli ilçesi merkez bucağı Hırabellik (Sivritepe) köyü hane 7, cilt 28/1 ve sayfa 60 numarada nüfusa kayıtlı Ahmedoğlu, Hamdiye'den doğma 1938 doğumlu Cemil Yıldız'ın, ölüm cezasına çarptırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/52) (S. Sayısı : 295) (Dağıtma tarihi : 4 . 3 . 1971)

14. — Eskişehir'in Alpu nahiyesinin Bozan köyü hane 66, cilt 51, sayfa 158 de nüfus siciline kayıtlı Mehmet ve Habibe'den doğma 10 . 4 . 1946 doğumlu Nail Kır'ın, ölüm cezasına çarptırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/291) (S. Sayısı : 296) (Dağıtma tarihi : 4 . 3 . 1971)

15. — Düzce'nin Gökçaya bucağının Hacı Süleymanbey köyü hane 106/2, cilt 19, sayfa 60 numarasında nüfus siciline kayıtlı Mehmet Alioğlu, Şerife'den doğma 1 . 8 . 1930 Tonya - İskenderli doğumlu Hacı Ahmet Tonya'nın ölüm cezasına çarptırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/233) (S. Sayısı : 301) (Dağıtma tarihi : 8 . 3 . 1971)

16. — Bartın ilçesi Tuzcular köyü hane 15, cilt 19, sayfa 32 de kayıtlı Şabanoglu Hatice'den doğma Şubat 1946 Bartın doğumlu Ahmet-

Balkçı'nın ölüm cezasına çarptırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/258) (S. Sayısı : 302) (Dağıtma tarihi : 8 . 3 . 1971)

17. — Kastamonu iline bağlı Taşköprü ilçesinin Çoroğlu köyü, 13 hane, 8 cilt ve 19 sayfa numarasında nüfusa kayıtlı İbrahimoglu, Hikmet'ten doğma 1 . 7 . 1948 doğumlu Hüseyin Bulut'un ölüm cezasına çarptırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/280) (S. Sayısı : 303) (Dağıtma tarihi : 8 . 3 . 1971)

18. — Kırklareli Milletvekili Mehmet Atagün'ün, 44 sayılı Anayasa Mahkemesinin kuruluş ve yargılama usulleri hakkındaki Kanunun 38 nci maddesinin değiştirilmesine dair kanun teklifi ve Adalet Komisyonu raporu (2/489) (S. Sayısı : 304) (Dağıtma tarihi : 8 . 3 . 1971)

19. — Bursa Milletvekili Kasım Önadım'ın, çırak, kalfa ve ustalık kanun teklifi ve Sanayi, Ticaret, Adalet, Milli Eğitim, Çalışma ve Plân komisyonlarından seçilen 4 er üyeden kurulu 5 No. lu Geçici Komisyon raporu (2/14) (S. Sayısı : 126 ve 126 ya 1 nci ek) (Dağıtma tarihi : 10 . 3 . 1971)

20. — Asayişe müessir bâzı fiillerin önlenmesi hakkında kanun tasarısı ve İçişleri Komisyonu raporu (1/80) (S. Sayısı : 123 e 1 nci ek) (Dağıtma tarihi : 15 . 3 . 1971)

21. — Maraş Milletvekili M. Zekeriya Kürşad'ın ve Maraş Milletvekili İbrahim Öztürk'ün, Maraş ilinin adının Kahraman Maraş olarak değiştirilmesine dair kanun teklifleri ve İçişleri Komisyonu raporu (2/162, 2/163) (S. Sayısı : 192 ye 1 nci ek) (Dağıtma tarihi : 15.3.1971)

× 22. — Bursa Milletvekili Kasım Önadım'ın, 507 sayılı Esnaf ve Küçük Sanatkârlar Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesine ve bâzı maddelerine fıkralar eklenmesine dair kanun teklifi ve Adalet, İçişleri, Ticaret, Sanayi ve Plân komisyonlarından seçilen 3 er üyeden kurulu 6 numaralı Geçici Komisyon raporu (2/15) (S. Sayısı : 136 ya 1 nci ek) (Dağıtma tarihi : 18 . 3 . 1971)

23. — İstanbul Milletvekili Nuri Eroğan'ın, yasama ve yürütme organlarında görev alanların mal bildiriminde bulunmaları hakkında kanun teklifi ve İstanbul Milletvekili Nuri Er-

oğan'ın önergesi (2/297) (S. Sayısı : 306) (Dağıtma tarihi : 24.3.1971)

× 24. — Mardin Milletvekili Şevki Altındağ ve 14 arkadaşının, Çiftçi mallarının korunması hakkında kanun teklifi ve Afyon Karahisar Milletvekili Süleyman Mutlu'nun önergesi (2/171) (S. Sayısı : 307) (Dağıtma tarihi : 25 . 3 . 1971)

× 25. — Noterlik kanunu tasarısı ve Çalışma, Adalet, Maliye ve Plân komisyonlarından seçilen 4 er üyeden kurulu 9 numaralı Geçici Komisyon raporu (1/92) (S. Sayısı : 130 a 1 nci ek) (Dağıtma tarihi : 17 . 4 . 1971)

26. — Kayseri Milletvekili Enver Turgut ve 8 arkadaşının, 17 . 7 . 1967 tarihli 506 sayılı Kanununun 123 nci maddesinin 2 ve 3 nci fıkrasının kaldırılması ve bir fıkra eklenmesi ile İzmir Milletvekili Burhanettin Asutay ve 4 arkadaşının, 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 123 nci maddesinin değiştirilmesine dair kanun teklifleri ve Çalışma ve Plân komisyonlarından 8 er üyeden kurulu 41 numaralı Geçici Komisyon raporu (2/496, 2/323) (S. Sayısı : 310) (Dağıtma tarihi : 27 . 4 . 1971)

× 27. — Köy İşleri Bakanlığı Kuruluş ve görevleri hakkında kanun tasarısı ve Köy İşleri ve Plân komisyonlarından 8 er üyeden kurulu 19 nolu Geçici Komisyon raporu (1/310) (S. Sayısı : 311) (Dağıtma tarihi : 29 . 4 . 1971)

28. — Cumhuriyet Senatosu İstanbul Üyesi M. Halûk Berkol ve İstanbul Milletvekili Orhan Cemal Fersoy'un, ekspres yollar ve İstanbul çevre yolu projesi sahasındaki gecekondu-
ların tasfiyesi hakkında kanun teklifi ve Anayasa, Maliye, İmar ve İskân, Bayındırlık ve Plân komisyonlarından 3 er üyeden kurulu 40 nolu Geçici Komisyon raporu (2/385) (S. Sayısı : 312) (Dağıtma tarihi : 29 . 4 . 1971)

29. — 45 sayılı Yüksek Hâkimler Kurulu Kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesine, 3656 sayılı Kanuna bağlı (1) sayılı cetvelin tadil ve ekleri ile Adalet Bakanlığı bölümüne kadro eklenmesi hakkında kanun tasarısı ve Adalet ve Plân komisyonları raporları (1/185) (S. Sayısı : 212 ye 1 nci ek) (Dağıtma tarihi : 3 . 5 . 1971)

30. — 6785 sayılı İmar Kanununda bazı değişiklikler yapılması hakkında kanun tasarısı ile İstanbul Milletvekili Reşit Ülker'in, Millî Kıyılar kanunu teklifi ve İmar ve İskân, İçişleri ve Plân komisyonlarından 5 er üye seçilerek kurulan 7 numaralı Geçici Komisyon raporu (1/161, 2/294) (S. Sayısı : 137 ye 1 nci ek) (Dağıtma tarihi : 5 . 5 . 1971)

31. — 24 . 2 . 1970 tarih ve 1235 sayılı 8 . 6 . 1959 tarih ve 7334 sayılı kanunlarda değişiklik yapılması hakkında kanun tasarısı ve Millî Eğitim ve Plân komisyonları raporları (1/436) (S. Sayısı : 314) (Dağıtma tarihi : 7 . 5 . 1971) (Gündeme)

× 32. — 29.7.1970 tarihli ve 1319 sayılı Emlâk Vergisi Kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesi ve bu kanuna bazı hükümler eklenmesi hakkında kanun tasarısı ve Maliye ve Plân komisyonları raporları (1/437) (S. Sayısı : 315) (Dağıtma tarihi : 7 . 5 . 1971)

33. — Cumhuriyet Senatosu Ankara Üyesi Yiğit Köker ile Ankara Milletvekili M. Kemal Yılmaz'ın, Şehit Komando eri Mevlût Meriç'in annesine, eşine ve çocuğuna vatani hizmet ter-tibinden aylık bağlanmasına dair kanun teklifi ile Ankara Milletvekili M. Kemal Yılmaz'ın önergesi (2/503) (S. Sayısı : 316) (Dağıtma ta-rihi : 11 . 5 . 1971)